Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

2,50

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 1

Redaktør og Udgiver: de Meza Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør, 1804.

Det Bifald, som Hr. Instruktør Schwartz, een af vore bedste dramaturgiske Kunstnere, yttrede om de første Blade af vore, mod de i 8br. Maaned ifior opførte Skuespil og sammes Udførelse skrevne Erindringer og Anmærkninger, — et Bifald, der hverken kunde være avlet af Smiger eller Partiskhed, fordi han ikke kiendte til Anmærkningernes anonyme Forfatter, — gav os Mod at vedblive, det engang Begyndte for, efter vore ringe Indsigter i dramaturgiske Videnskaber, at bidrage vor Skjærv til den gode Smags Fremme, og for, efter bedste Evner, at gavne de Spillende. Ved disse skrivtlige Indsendelser blev vel Hensigten tildeels opnaaet, fordi Hr. Instruktøren, — som vi underhaanden erfarede

— ugentlig oplæste dem for Selskabet, men paa denne Maade blev ogsaa Virkningen kun momentanisk, og dens større eller mindre Gavn beroede paa Tilhørernes mindre eller større Hukommelse. Vi besluttede derfor, maanedlig at lade Bedømmelserne indrykke i Iris og Hebe, men da der mødte Vanskeligheder, som forhalede Bekjendtgiørelsen, ansaae vi det for rigtigst, ugentligt at udgive et halvt Ark under Tittel af: Journal for Skuespillere og Skuespilyndere.

Det, som fra Oktober Maaneds Begyndelse til Desember Maaneds Udgang ifior var forfattet i samme Anledning, skal meddetførste ligeledes befordres til Trykken. Vi haabe iøvrigt, at det ærede Skuespillerselskab optager de velmente Erindringer, som maatte forekomme i denne Journal, i lige saa god Mening, som de ere skrevne; og forsikkre vi, aldrig af Partiskhed at anføre end ikke een eneste Tøddel, hvorpaa vi troe allerede forhen at have givet de umiskjendeligste Prøver.

De, som til Sagens og Sandhedens bedre Oplysning have noget at indvende mod de heri forekommende Erindringer, ville beære os med deres Bidrag, hvilke vi ere villige til at lade indrykke i Bladet, naar Rummet tillader det, de eller den have at henvende sig til Redaktøren.

Søndagen, den 1ste Januari, 1085:
Fusentasterne og Nytaarsgaven.

Med Ret og Billighed tør man paastaae, at ethvert Skuespil bør eje mere eller mindre moralsk Værd, for at fortjæne Navn af et godt Skuespil. Enten maa nargagtige Vedtægter og Vaner deri gjøres latterlige, eller Lasternes Følger og Straf afmales med træffende Farver, eller og Dydens Forfølgelser og Sejer forestilles i samme paa en rørende Maade. Uden moralsk Værd forfeles Skuespillets Hensigt, og det bliver til Farce, det bliver en Ting, hvorom Ræven i Phædrus siger: Præclare caput, cerebrum non habet.

Rigtignok er man ikke saa nøjeseende med det Anførte i et Lystspil, som Fusentasterne, men nogen Intrige, nogen Moral venter man sig dog, og nu spørges: hvad Moral er deri, at tvende unge Friskfyre, i Letog med en Betjænt, indbilde en udenbys boende Onkel, at hans Søsterson er død, og at een af dem foregiver, at have udlagt 1000 Rdlr. til den Afdødes Begravelse, for paa denne Maade at franarre den Gamle endeel Pænge til Kreditorernes Tilfredsstillelse. At denne godtroende Onkel kommer selv til Byen, for at betale den hele Gjæld, og naar han tilsidst finder, at man har narret ham, og at Søstersønnen lever frisk og vel, alligevel finder sig i sin Skjæbne,

og næppe bebreider sin Søsterson dette Bedrageri. Sandt nok, at ikke Søstersonnen, men hans Ven og Tjeneren ere, ham uafhængende, Opfindere af denne Plan; men det kan ikke undskylde Klingstrup; thi han kunde jo have givet Onkelen Underretning om det Modsatte, efterat Valby har aabenbaret ham Pudset. At man strax i Begyndelsen faaer hele Intrigen at vide, er ogsaa en Feil, idetmindste er det noget, vi ikke ansee som en Fortjæneste i et Skuespil: thi naar man strax veed, hvad som skal gaae for sig, bliver intet tilovers uden Udførelsen, intet, der pirrer Nysgjerrigheden, intet, som kommer Tilskuerne til at vorde længselsfulde efter Udfaldet, Knudens Oplosning. Den ubetydelige Mellemhandling, Kaspers og Værtindens Kjærlighed, faaer man hellerikke at vide Udfaldet paa. Nogle faa Optrin seer man med Fornøielse. Fr. Ex. det imellem Karl Klingstrup, Juliane og Værtinden, hvor Karl fortæller sin egen Historie, som Værtinden anseer for et opdigtet Eventyr, og hvoraf Juliane lærer hele Sammenhængen med det foregivne Dødsfald, er saavidt vi skjønne det smukkeste. Det derimod imellem Knap, Pager og Karl, som Spøgelse, hvor hine uægte Stærkaander, der spotte af Alt, og dog skjælve for deres egen Skygge, meget vel afmales, er nok eet af de løjerligste og muntreste.

Stykkets Udførelse var ikke med det Bed,

ske, og Rollebesætningen ikk saa god, som den kunde have været. — Hr. Ejlersen spilte Herremand Klingstrup ikke godt. Hans Figur, Spil og Udtale vare for kolde og udeeltagende. I Forstningen bar han sig saaledes ad, som om han vidste, man havde spillet ham et Puds, og at Søstersonnen ikke var død, hvilket nok næppe var rigtigt. Hvorfor han ikke var iklædt en sort Kjorde, da han selv siger til Datteren: "nu, da vi have lagt Sorrig an,, o. s. v. kunne vi ikke indsee Aarsagen til.

Jfr. Falk, som Mariane, spillede ret godt: hun havde en god Tone og baade declamerede og gestikulerede rigtigt. Det Optrin, hvori hun beklager sig over sin Elskers Død, lykkedes hende godt. — Hr. Hertz var Karl Klingstrup. Han er ikke heldig i at udføre ømme Kjærlighedserklæringer. Hans Knæfald for Juliane, og naar han fortæller sin egen Historie i hendes og Værtindens Nærværelse, blev ikke udført udtryksfuldt nok. Ligeledes mislykkedes Scenen, naar han beder Onkelen om Forladelse: det skeete saa aldeles uden Deeltagelse. Derimod udtalte han Monologen, medens han skriver Brevet til Klark, overmaade rigtigt og naturligt; — dog jagede han nok for meget dermed, thi Brevet var for langt til at kunne skrives i saa kort en Tid. — Hr. Søborg var Valby. Foruden, at han ikke var stærk i sin Rolle, var han ikke heller paa sit rette Sted. Slige listige og underfundige Roller kan kun Hr. Hertz udføre med Held, og vi ere af den fulde Meening, at dersom der var foregaaet et Histeron Proteron med disse Roller, dersom, sige vi, Hr. Søborg havde havt Karls og Hr. Hertz Valbys, vilde begge være bleven udført med større Held. — Hr. H. Müller udførte Kaspers Rolle ypperligt; især var han fortræffelig paa det Sted, hvor han begræder sin Herres Død; ligeledes der, hvor han udskitter

Værtinden, angaaende hendes Kaar og Eiendom. — — At Mad. Rongsted fulkomment udtryk„ kede og udførte det geskæftige, sladeragtige og stundesløse Trippen og Løben, som Værtinde, kan vel næppe være to Meninger om; men — hendes Hu„ kommelse vilde ikke ret staae hende bi i Aften.

— Med sand Fornøielse saae man Hr. F. Møller som Knark. Han havde til denne lille Rolle valgt de ægte komiske Lader og Tone. Hans Frygt for Spøgelset blev overmaade naturligt og rigtigt udført. Ja, selv efter at have modtaget Pengene af den gamle Klingstrup, sagde han, idet han løber ud efter Puger: "Tag mig dog med, Broder!„ i en skjælvende og frygtsom Tone, hvil„ ket, saavidt vi skjønne, var overmaade rigtigt. Naar vi undtage, at Hr. Rongsted overdrev sin Rolle en Smule, kunne vi ikke nægte, at han spillede ret godt. Baade han og Hr. F. Møller vare, ifølge deres Karakteer, overmaade rigtigt klædte: og Dialogen imellem Begge, førend Spøgelset kommer ind, blev saare godt udført. — At der var kun 3 Stole paa Teatret, lod os strax formode, at kun 3 skulde bruges.

Vi komme nu til Nytaarsgaven. Stykkets Fabel er følgende: Merval er forelsket i en vis Delkars Datter, som hedder Lucile. Hans Søstersøn, Dolcy, er ligesaa. At Lucile hellere ønsker sig Søstersønnen til Mand, end Morbroderen, der er ældre, er naturligt. Imidlertid have Delcar og Merval et Forbund eller en Kontrakt, hvori den, der frafalder sit Løfte, forpligter sig til at betale den Anden 1000 Rdr. Alligevel ønsker Delcar, for sin Datters Roligheds Skyld, at kunde formaae Merval til at frafalde sin Ret til hendes Person, og faae ham frivillig til at samtykke i hendes Forening med Dolcy, som for sine Talenter og Indsigter er meget afholdt af Merval, uagtet han veed, han har en Rival i

ham. Det er paa Nytaarsdag, at Handlingen gaaer for sig. Merval sender sin Forlovede et kostbart Smykke. Hun sender ham en Kurv med nogle andre Foræringer, ledsaget af et Brev, hvori hun gjør ham opmærksom paa en Pakke, som ogsaa skal være i Kurven, hvilket skulde overbevise ham om, at hun og Søstersønnen længe have elsket hinanden, og anraaber hans Ædelmodighed, at frafalde sit Forsæt, at ægte hende. Pakken bestaaer i alle de Breve, de unge Forelskede længe have vexlet med hinanden. Men dette forklares ikke tydeligt; der nævnes kun en Pakke. Naar Kurven og Brevet ankommer, er Merval ikke hjemme. Hans Tjæner, Andre, tager imod det, og lægger Brevet paa Bordet. Endnu medens Merval er ude, kommer Andres Moder, der har været Dolcys Amme, med et lidet spædt Barn, og beder Sønnen at tage imod Barnet, medens hun gaaer et Ærinde i Byen. Barnet sover ind paa Andres Arme og denne finder for godt, at lægge det fra sig og vælger den bevidste Kurv til dets Hvilested. Nu kommer Merval hiem, tager imod Brevet og sender Andre bort inden denne faaer Tiid at sige, hans lille Søster ligger i Kurven. Merval begynder at læse Brevet og naar han kommer til det Sted hvor der tales om Pakken bliver han nysgierrig efter dens Indhold. Han aabner Kurven og finder til sin største Forundring Barnet. Nu troer han, han veed hele Hemmeligheden: anseer Barnet for et Pant paa Søstersonnens og Luciles fælleds Kjærlighed: og Lysten til at ægte hende forgaaer ham. Først efterat Alting er afgjort efter Luciles og Dolcys Ønske, og de have faaet Mervals Samtykke, kommer Ammen tilbage og forlanger sit Barn igjen og den rette Sammenhæng kommer lidt efter lidt for Dagen. Omtrent saaledes forholder det sig med Nytaarsgaven, skulle et eller andet mangle, bede vi os

undskyld fordi vi ikke have Bogen ved Haanden.
— Man indseer lettelig, at dette lille Stykke lader sig see med Fornøielse. Det er rigt paa morende og vittige Indfald, at Intrigen er meget indviklet, at det er underholdende fra Begyndelsen til Enden og der forefalder mange gaadefulde Misforstaaelser som maa opvække Latter og komme Mellemgulvet til at rystes. Kuns er det Skade at det vrimler af slyngige Tvetydigheder, som i vore Tanker altid ere farlige at læse for Ungdommen og følgelig bør være end farligere for den, naar de høres fra Skuepladsen, der burde være de gode og fine Sæders Skole.

Mervals Rolle blev meget vel udført ved Hr. Eilertsen. Han havde en god Anstand, rigtig Gestikulation og udtrykkede ypperlig sin Forbauselse, naar han finder Barnet i Kurven. Hans Stilling og Mine var ved dette Sted skiøn og udtryksfuld. Ligeledes var han meget heldig i at udtale de smaae afbrudte Sætninger medens han læser Luciles Brev. Havde han været mere høyrøstet i sit Foredrag, ville han endog have exelleret i denne Rolle
— Hr. Rongsted skildte sig ligeledes overmaade vel ved Andres Rolle, som han udførte med al den naturlige Eenfoldighed og Simpelhed den udfordrede, især lykkedes Tonen meget vel ved hans idelige gientagne: „glædeligt Nytaar„ o. s. v. og Monologen naar han har Barnet paa Armen, kunde vist ikke reciteres bedre end han giorde. — Mad. Rongsted var Ammen Margot. At hun havde Bondesproget meget vel i sin Magt, og at hun i alle Maader udførte Rollen rigtigt, tilstaaer vel Enhver med os. — Jomfr. Falk var Lucile, og hun spillede den ret godt. — Hr. H. Møller var Delcar, og Hr. Søborg Dolcy.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 2

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør, 1804.

Onsdagen d. 4de Januar 1804
Eugenie,

Uagtet Beaumarchais Eugenie ikke mere kan regnes blandt de nyere Skuespil, bliver det dog altid et værdigt og ypperligt Stykke, man ikke bliver kied af at see. Den fortreffellige Moral, det indeholder for unge Fruentimmer, som viser hvor farligt det er for deres timelige Lyksalighed, naar de lettroende hengive sig til den første den bedste, der i et falskt og forføreriskt Sprog forstaaer at snakke dem en Haaben for om Kierlighed og Tilbedelser, især naar disse henhøre til de høiere Stænder; — det forviklede i Stykkets Intrige, som gjør, at man ikke strax gietter

sig til Knudens Opløsning: — at Opløsningen først gaaer for sig, naar Familiens Elendighed synes at være bragt til det højeste; at de Fejlende straffes med Frygt og Skræk, og da først paa Slutningen see Glimt af Redning i deres Kummer og mislige Forfatning: — Alt dette, kan ikke ander end gjøre dette Skuespil interessent og underholdende. Karakterene ere vel skildrede, og alle ædle, naar vi undtage Mad. Murer's. Selv Klarendon, Ophavsmanden til Familiens Skam og Uhæld, er ingen ond, men kun en svag og letsindig Mand. Den eeneste, man haver Aarsag til at være misfornøjet med, er, som sagt, Madamme Murer, der ikke blot ved sin lastværdige Forfængelighed saa højligen skader Broderdatteren, hvem hun skulle være i Moders Sted, men tillige gjør sig hadelig og afskyelig ved stinkende Stolthed og blodtørstig Hævngjerrighed, der af alle Laster meest vansirer det smukke Kjøn.

Stykket blev skikkelig godt udført; især lykkedes 3die Optog overmaade vel; og paa det nær at Mad. Tideman havde Mad. Murer's Rolle, istædet for Mad. Rongsted, var Rollebesætningen den samme, som ved første Forestilling.

At Mad. Tideman iaften viiste, hun ejer Talenter til Theatret; at hun ved sit Spil gav tilkiende, hun forstod Meningen af sin Rolle; at hun gav de vigtigste Steder den tilbørlige

Vægt og Eftertryk, kan man vist ikke nægte. Den stolte og spodske Tone, som er Mad. Murers Karakteer saa egen, især naar hun taler med sin Broder, havde hun fuldkomment i sin Magt. Maaden, hvorpaa hun udtalte følgende Replikker: — "Man kan strax høre paa denne Støj, at det er min Broder, som kommer" — og i 2den Akt 12te Sene: "det er ligesom hans petitte maisons" ligeledes: "lad os gaae, og lad disse Herrer fortælle hinanden deres ypperlige Smaahistorier" — gav fuldkomment den Fortrædelighed og Ærgrelse tilkjende, Cowerlys Fortælling om Clarendons Giftermaal voldte hende, da den var af den Natur, at den maatte ryste hendes Samvittighed. I det Optrin, hvor hun kommer med Clarendons Brev i Haanden, lykkedes Monologen ret vel: Tonen udtrykkede Forbittrelse og Begjerlighed efter at hævne sig. Derimod, naar hun i 4de Akt siger til Betjenten: "griber ham" — og til Sir Carl: "Var det derfor, Du kom herhid, for at spille ham os udaf Hænderne mislykkedes Tonen aldeles: den var for hæftig og skingrende. Det stumme Spil opfyldte hun overmaade godt; f. Ex. paa det Sted, hvor Eugenie med Skræk og Forbauselse hører paa Cowerlys Efterretning om Clarendons forestaaende Giftermaal. Her henvendte hun sig, af og til, til Eugenie med tydelig Urolighed, tog hende i Haanden

for at tilfredsstille hende, og viiste i det Hele, hvor nødig hun vilde, at Eugenie ved sin Skræk og Forvirring skulde røbe sit lønlige Giftermaal med Greven. I Øvrigt er det Skade, at Mad. Tideman iler for meget med Diksjonen, hvorved meget bliver uforstaaeligt; og at at hun ikke har Ansigtet i sin Magt. Vi have ellers med Flid nøje giennemgaaet Mad. Tidemans Spillemaade, for at vise: vi have været agtpaagivne Tilskuere; at vi blot holde os til Sagen; at vi ikke lade os forføre af Fordomme; og at vi sætte højere Priis paa indvortes end udvortes Værd. Dersom begge Deele kunde være forenede, var det rigtig nok en ypperlig Ting. ligesaa behagelig for Tilskuerne, som gavnlig for Skuespillerinden; men intet Menneske under Solen kan rose sig af, at være fuldkomment. — Jufr. Rosenkilde var Eugenie. Rigtig nok var hendes Spil iaften meget bedre, end første Gang. Hun opfyldte det stumme Spil bedre, og udtrykkede ved Ansigt og Lader, at det Afhandlede, for Ex. imellem Faderen og Cowerly, angik hende. Hun udførte visse Steder endog over al Forventning, saasom i 5te Akt, naar hun, ligesom opvaagnende af en Drøm, siger: "Jeg synes, jeg saae ham" og lidt derefter: " Det er ham" da hun idetsamme knugede sig tæt ind til Fasteren og omslyngede hende med begge Arme!, ligeledes var Falder, naar Faderen

støder hende fra sig, theatralsk skiønt, men — hendes Udtale var saa uforstaaelig og utydelig, at naar vi undtage nogle faa Replikker, var det øvrige aldeles tabt for vort Øre. — Hr. Schwartz var Baron Hartly. Det er i de Slags Roller, hvor Hr. Instruktøren ikke mangler Leilighed at vise og udtrykke Konstens Mestertræk. Jo varmere han blev, jo mere han kom i Affekt, jo ypperligere var hans Spil. Det gik til Fuldkommenhed i den Akt, hvor han faaer at vide, at Clarendon har bedraget hans Datter. Hans Vrede og Fortvivlelse var Naturen saa aldeles liig, at man troede, at see en virkelig huuslig Sene gaae for sig. — Hverken Aksion eller Gestikulasjon bleve i mindste Maade overdrevne. Det udtryksfulde i hans Mine, naar han siger: "men Fruentimmerne ville være bedragne" var ubeskrivelig skiønt, foruden saa mange andre Træk, vi af Mangel paa, at eje Skuespillet, ikke kan betegne. — Ellers savnede vi dog i Aften den Blanding af Vrede og faderlig Ønhed, hvormed han forrige Gang hjalp sin Datter op, efter at have stødt hende fra sig, naar hun aabenbarer ham Giftermaalet med Clarendon.

Clarendon blev spillet af Hr. Søeborg. Hr. Søeborg havde et lettere, raskere Væsen og Anstand, end forrige Gang. Hat og Kaarde vare ham ikkeheller saa meget i Vejen. Endeel

Optrin bleve endog udførte fortreffeligt. For Ex. I det Optrin, hvor Eugenie vil overtale ham til at aabenbare Faderen deres Kjærlighed; hans Forlægenhed paa dette Sted og den skjulte Glæde, han udtrykkede, naar Fasteren staaer ham bi i det Modsatte, og han saa udbryder med: "Ja! og saa var jo Alting forloren!" ligeledes, naar han i 5te Akt kommer ind, for, ved et virkeligt Ægteskab, at godtgjøre sin Brøde imod Eugenie. Den angerfulde Tone, han der valgte; det For„tvivlende, naar han siger: "Barbarer! naar I ikke lade eder bevæge af alt dette, saa ere I grummere end den, der har fornærmet hende:" — Maaden, hvorpaa dette og mere blev sagt og udført, gjør ham virkelig Ære.

Sir Karl var atter i Hr. Hertzes Hænder. Vi havde Adskilligt at indvende mod denne Rolles Udførelse ved første Forestilling. Vi sagde: hans Bedrøvelse gik til Raseri, hans Klager til Jammerskrig, og hans Ømhed for Eugenie gik over til Hulken. At Hr. Hertz meget havde forandret denne Spillemaade til det bedre, kunne vi ikke nægte. Han var den sørgende, ømme Broder; den ivrige, kiække unge Mand, uden at overdrive sit Spil; men desuagtet ere vi dog af den Mening, at Sir Karls Rolle vilde giøre bedre Lykke, naar den blev betroet Hr. F. Møller.

Hr. Eilersen var Drink, han udførte denne liden Rolle ligesaa godt, som første Gang. Iøvrigt lagde vi Mærke til, at han ikke fatter Meningen af den lille Replik, han har, vi troe, det er i 1ste Akt, naar Clarendon har giort ham opmærksom paa de Breve, som ikke maa komme i den Hartlyske Familles Hænder, nemlig: "Jeg forstaaer Dem! alt, hvad som kommer fra den Kant"! Her skal han ved Gestus vise, at deslige Breve skulle tilbageholdes og skiules; men vi savnede den Geberde begge Gange, hvorved Ordene tabte deres Mening. Ellers undres vi over, at Hr. Schwartz ikke underrettede Hr. Eilersen herom paa Prøven, da vi dog have seet Hr. Schwartz for mange Aar tilbage selv spille denne Rolle, og ved dette Sted giører en Bevægelse med Haanden, som til Fuldkommenhed udtrykkede Meningen af disse Ord.

Hr. H. Møller var Søekaptain Coverly og spillede denne lille Rolle ret naturligt.

I 4de Akt, naar Faderen og Sønnen i Mørke anfalde hinanden med Kaarden i Haanden, uden at kiende hverandre, kom Betienterne en smule for sildigt. At de havde Lys i Haanden, istedet for Fakler, var nok ikke saa rigtigt, thi da de staae Vagt i den den frie Luft, var Fakler nok mere passende, end Lys.

Den 8de Januar 1804

Galleislaven eller Sønlig Kjerlighed

Galleislaven er unægtelig et af de Skuespil, der formedelst dets værdige og moralske Sujet, synes at være skabt for Theatret; thi hvad kan være ædlere og mynsterværdigere, end, at en Søn af Kierlighed til sin Fader opoffrer sin egen Lyksalighed, for at paatage sig Faderens Lænker og i hans Sted frivillig vandrer i Trældom? Lægge vi her til, at Stykket er skrevet i et skiønt og høitravende Sprog, uden at være svulstig; at alle Karakterer ere ædle, og, at det ejer mangfoldige sublime og philosophiske Sentenser, hvoraf vi kun til en Prøve ville anføre en eeneste; den nemlig: naar Lisimon i 5te Akt siger: "o! at den Tid vilde komme, og den er maaske ikke langt borte, da oplyste og retfærdige Regieringer ville antvorde Hiertets Sag til Ham, som eene kiender Hierterne, og blot adspørge, Hvo der er en god Borger. o. s. v." saa bliver det nok uden for al Tvivl, at dette Skuespil fortiener Sted blandt de agtværdige, og at man ikke kan læse det, uden at deltage i Handlingen, at føle Kierlighed og Ærbødighed for den dydige Søn, der opoffrer sig for en Fader, og ikke uden at belæres og opbygges af Forfatternes Skrivemaade og Grundsætninger.

(Fortsættelsen følger i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 3

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Fortsættelsen om Gallejslaven eller Sønlig Kjerlighed)

Betragte vi det derimod fra en anden Side; vide vi, at det kun eier faa henrivende Optrin; at Handlingen er for eensformig; at det har for mange trættende, lange Dialoger imellem 2de enkelte Personer, som altid frembringe en Tomhed paa Skuepladsen, der ikke nok sysselsætter Øjet; at det vrimler af sesqvipedalske Tirader og Monologer der allerede i og for sig selv ere kiedende, og maa end blive det mere, naar de udsiges med en svag og utydelig Rost: saa kunne vi ikke nægte, at Gallejslaven ikke kan rægnes blandt de morende og underholdende Skuespil. Hele de 2 første Akter og største Delen af den 4de og 5te, ere saare uinteressante og kjedende.

Kun i 3die Akt forekommer der henrivende og rørende Optrin, som beskæftige Sandserne; og dette er dog for lidt i et Stykke, som bestaaer af 5 Akter. Desuden forekommer der for meget Historiskt; hver Akt begynder og ender næsten med en Fortælling om det Forbigangne, en Egenskab, som næppe er een af de roesværdigste i et Skuespil. Man kommer, for at see en Handling udføres paa en skiøn og naturlig Maade, og ikke for at høre fortælle, at den er, og hvorledes den er udført.

Der gives kun 2de Hovedroller i Galleislaven, Andre nemlig og Cecilia; de Øvrige ere Biroller af liden, dog mere eller mindre Værd. De 2de Første ere af den Natur, at ingen uden gode Skuespillere kunne udføre dem, naar Virkningen ikke alformeget skal forfeiles. Vi have ingen Grund til i denne Henseende at væremisfornøyede med Hr. F. Møller og Mad. Tideman, af hvilke den Første spillede Andre og den Anden Cecilia. Hr. Møllers Stilling og Anstand, hans rigtige og udstuderte Gestus, hans talende og hjertelige Følelser, udtrykkende Øjne, rørende Deklamasion og Tonefald vare ham meget gunstige i denne Rolle. Naar han i 3die Akt gienkiender Cecilia, og naar han i 5te Akt overtyder hende om, at han ikke bærer sine Lænker som Forbryder, var hans Aksion overmaade skiøn og rigtig. Det

samme maa vi sige om hans ydmyge Stilling, og at han stod i en vis Frastand, naar han talde med Greven og Cecilia, som viiste, at han forstod sin Rolle, den han desuden i aften havde overmaade vel inde. Hans Armebevægelser vare skiønne maaske noget for meget afmaalte.

Mad. Tideman var Cecilia. Denne Rolle er vanskelig at udføre, formedelst de mange lange Tirader og det meget Historiske, den indeholder; thi foruden at Skuespillerinden maa besidde en god og heldig Hukommelse, kræver det ogsaa Forstand og Indsigt, at resitere slige Tirader rigtigt, vide, at tillægge Ordene mere eller mindre Vægt; med Miner at udtrykke Alting paa en passende Maade, hvilket ikke er saa let, som man maaske forestiller sig. Det er ikke nok at opramse slige alenlange Replikker, som en Lexie. Deklamationen skal give tilkiende, at man forstaaer Meeningen, og at giøre den forstaaelig for Tilhørerne. At Mad Tideman opfyldte disse Pligter upaaklageligt, kan Ingen, uden at være partisk, nægte. Det ømme og rørende i Cecilias Karakter udtrykkede hun meget vel. Hendes Spil var i mange Sener endog skiønt og henrivende; for Ex. i 3die Akt, naar hun gienkiender Andre; og næsten hele denne Akt igiennem viiste hun, ved rigtig anvendte Gestus, ved træffende Deklamation, at hun besidder ualmindelige Talenter

for Theatret. Men hun bør vænne sig til at tale noget høiere: thi vi og Flere med os, maae beklage, at vi ikke kunne forstaae hende i de 2 første Akter. Da hun begyndte at blive varm, og Rollen tog til i Interesse, gik det dog noget bedre. I 4de Akt havde hun lidt for megen hvid Sminke paa Ansigtet, som voldte, hun lignede meere et Gibsbillede end et Menneske, og gjorde et ubehageligt Indtryk paa Øiet.

Hr. Eilersen var Grev Amplace. Det er kun en Birolle, som hverken udfordrer stor Kunst eller Aksjon. Blot Anstand og en ædel Figur maa Skuespilleren have, der spiller den, og dette kan man ikke nægte, den fik ved Hr. Eilersen. Han bar sin Krop godt, og hans Udvortes var ret godt. Han var ligeledes iført en passende Klædedragt.

Jfr. Rosenkilde vilde, som Amalia, ikke hove os i aften. Hun greb sig for meget an, og hendes Spil var paa de fleste Steder for overdrevet. Desuden var hendes Figur og Stilling for tvungen. Stedse stod hun med Overkroppen bøiet for over, hvilket vist ikke saae godt ud. — Hr. Sax spilte Lisimon skikkelig godt. Man kunde mærke, at han havde studeret sin Rolle, og gestikulerede ikke slet. — Hr. H. Müller var Labrie; og Hr. Rongsted Pikard. Hr. Hertz var, som Olban, ikke slet;

men paa sin rette Plads var han dog ikke. Saavidt vi skiønne vilde Hr. Søborg have udført den heldigere.

Onsdagen d. 11te Januar 1804
Staden og Landet
og Den ædle Løgn.

Da vi hverken have læst Oversættelsen, eller kjende Originalen og kun engang have seet dette Skuespil, kunne vi ikke bedømme det saa nøje. Saa meget troe vi med Grund at kunne paastaae at det er en Mellemting af Farse og Lystspil. Megen Handling findes ikke deri, og ingen af Karaktererne kan kaldes ædel, uden Major v. Wildens. I Øvrigt mangler det ikke muntre og vittige, undertiden noget vel platte Indfald. Hvorvidt det ellers er passende, at lade en for Resten ærværdig General, komme frem paa Skuepladsen, som en forelsket Ærtekielling, overlade vi til Forfatteren at forsvare; os har det alletider mishaget, at see gamle i en hver anden Forstand ærværdige Mænd rediculeret paa dette Sted. Wel vide vi: "turpe senilis amor" men for at afskildre dette, behøver man ikke at vælge en General i fuld Uniform til Gienstand.

Grevinde von Albing var Mad. Tideman,

som atter ved sit gode Spil og ved den Flid, hvormed hun havde studeret sin Karakter, tilkiendegav, at hun har mere end almindelige Indsigter og Egenskaber til Theatret. Hendes Theaterspil i det Optrin hvor v. Vatsdorff taler om sit Landvæsen og Møgbunker, var uforbedrelig, og udtrykkede al den Afskye, en fin Dame, der tillige er storagtig, føler ved slige Personers Nærværelse og Diskurser. I det Optrin med Major v. Wilden, hvor hun viser Kierlighed for ham og dog ikke vil tilstaae det, spillede hun ligeledes med Fynd og Smag. — Kort! hun gav denne Rolle al den Energi, den udfordrede.

Mad Rongsted var Baronesse v. Falben. Hun var meget heldig i at træffe det simple Væsen, den jævne Anstand, som Landsbyedame, og hendes Manerer vare aldeles passende til den Karakter, hun skulde forestille.

Fr. Lotte og Beate bleve vel udførte af Jfr. Rosenkilde og Guldberg. Den Sidste havde især et overmaade eenfoldigt Udseende, da hun var klædt i Landsbyepynten, og naar hun neyede.

Grev Hilfenburg blev ypperlig spillet af Hr. Eenholm. Den aldrende Mands Væsen og Udseende havde han særdeles vel i sin Magt. Gestus og Miner vare passende, hverken for me-

get eller for lidt, men Mælet og Udtalen kunde nok været noget mandigere.

Hr. Søborg udførte Major v. Wilden saare godt. Den Forlægenhed, inden han tilstaaer sin Kierlighed for Grevinde v. Albing, udtrykkede han meget heldig.

Hr. Hertz var Baron Schildberg. Baronen er en Spradebasse, og deslige Roller klæde vist ikke, naar Hr. Hertz udfører dem. — Hr. Rongsted var Watsdorff. og spillede godt til det Sted, han begyndte at græde over Beates Tab. Der faldt hans Tone fra det ægte Komiske ned til Karrikatur. — Mikkel, Baronessens Tiener, blev fortræffelig udført af Hr. H. Müller. Skiøn var Overgangen fra det Frygtsomme til det Familiære i Hauge-Scenen, da han først antager Generalen for en stor Herre, og siden faaer at høre, at han er hans Ligemand, som denne giver sig ud for, for desbedre at komme efter Hemmeligheden. Ligeledes da han efter Generalens Forlangende sætter sig paa Bænken hos ham; og flere Steder, som nu ikke falde os ind.

Jfr. Falk var Nanette; og Hr. F. Møller en Tiener hos Grevinde v. Albing.

I den Ædle Løgn var Rollebesætningen som forrige Gang.

Hr. Hertz, som Meinau, rørte ved sit Spil, fordi han selv var rørt og følte ved sin Rol-

le. Den lange Fortælling om sin huslige Lyksalighed til Maior Horst, der i sig selv er lang og kjedelig, blev det mindre, fordi Hr. Hertz deklamerede den ypperligt. Naar han kommer ud fra sit Sovekammer, faldt han paa en god Maade i sin Kones Arme. Eulalia, Mad. Rongsted, gav sin Rolle al den Ynde, man kunde forlange. Hendes tungsindige, men blide Udseende, som Moder og Hustrue, var skiøn, og de Bevægelser, hendes Ansigt og Tone udtrykkede, naar Rose aabenbarer hende, at være forført af Meinau, var ikke mindre skiøn og talende.

Jfr. Falks og Hr. Søborgs Spil, hiin som Rose og denne, som Conrad, var saa naturligt, uskyldigt og fortræffeligt at det ikke trænger til vor Roes. Ogsaa Hr. Sax skilte sig ret godt ved Frandses Rolle. Hr. H. Müller udførte Maior Horst overmaade godt. De Børn, der forestillede Vilhelm og Malle fortiente Bifald for deres Spil og — fik ingen. — Hvorfor alle Spillende udtalte Rose som Růse, vide vi ikke. Skal det være efter det Tydske, saa er det galt; thi da heder det Röschen og ikke Růse og passer ikke i et danskt Skuespil.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 4

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Den 15de Januar 1804

Joden.

Kumberlands Jøde og Lessings Jøder, ere hinanden i Henseende til Hensigten meget lige. Begge have de, hver paa forskiellig Tiid og i et særskildt Land, havt det Mod, uagtet Mængdens Fordomme mod et fra Arilds Tid af undertrykt og forfulgt Folk, at fremstaae som dets Talsmand og Forsvarere. Begge have de i deres Skuespil afskildret en retskaffen goddædig og menneskekierlig Jøde. Saavidt vi skiønne, har Kumberlands Fortrinet for Lessings. I mange Henseender er dette Skuespil saare Interesant. Det er opfyldt med mange sande og gavnlige moralske Grundsætninger, og de fleste Karakterer er

gode og ædle. Kiøbmand Bertrams er den eeneste, man ikke haver Aarsag, at være fornøiet med: han er haard, gierrig og fremfusende, og bliver næsten uden Aarsag med et føielig, mild og eftergivende. De fire første Optog af Stykket lade sig see med Fornøielse, men det 5te er kiedende, især er dets Duel-Scene saare fattig og overflødig. Forfatteren kunde gierne uden Skade ladet Frederik og Ratchlief afgiøre deres Strid andensteds end paa Skuepladsen. I Øvrigt er det Skade, at denne i alle andre Henseender sieldne og dydige Jøde er afskildret, som en Gnier mod sig selv og sine Huusfolk. Man bliver lidt vred paa ham, naar man saa idelig hører Tieneren klage over Sult og Mangel, og seer ham dog paa den anden Side saagodt, som at bortkaste store Kapitaler til andre, ikke altid i nøyeste Forstand trængende Personer.

Hr. Hertz var Schva. Han udførte denne Rolle med al naturlig Flid og Nøiagtighed. Hans Klædedragt, Lader, Gang og Dialekt var udstuderet med Held. Man kiendte strax i ham den ærlige, godmodige Hebræer, der ikke blev latterlig. Hr. Hertz blev Naturen troe, uden at overdrive sit Spil. Man havde Medlidenhed med ham og Brødre, naar han talte om de Undertrykkelser og Forfølgelser, de ere underkastede, og man følte ved hans Retskaffenhed og Goddædig,

hed. Havde han forvendt Sproget for meget eller udsmykket Spillet med ubehagelige Lader, vilde han aldeles have forfeilet Forfatterens Hensigt. Et Beviis maae vi endnu anføre paa Hr. Hertzes Aandsnærværelse. Da man ved Maskinernes Forandring havde borttaget Stolene, og han kommer ind, og taler om, at han i sit Huus vil giøre sig det mageligt, sagde han: "men see engang! nu har man bortaget mig alle Stolene."

Hr. Rongsted, som Jabal, var godt klædt, men han glemte saare tit den Person, han skulde forestille, og som ofest lignede hans Dialekt mere en siællandsk Bondes, end en Jødedrengs. — Jfr. Falk var, som Dorcas, noget heldigere, men af og til dreyede hun lidt paa det Svendske. — Hr. Søborg var Charles Ratclieff. J 4de Akt, da Søsteren aabenbarer ham sit Giftermaal med Frederik, var hans Spil overmaade naturligt og rigtigt. — Mad. Rongsted, som Frue Ratclieff, Hr. Eilersen, som Sander, og Mad. Tideman, som Mad. Goodison, skildte sig ret godt ved deres Roller, undtagen, at den sidste ikke var saa aldeles fast i sin.

Jfr. Rosenkilde var Elise. Hendes Spil var taaleligt nok, men paa visse Steder anrev hun sig noget for hæftigt. Fr. Ex. i 4de. Akt, hvor hun formoder Misforstaaelse imellem

Manden og Brodern, skal hun nok tilkjendegive Urolighed, men ikke saa stor Bedrøvelse og Fortvivlelse, som hun beflittede sig paa at udtrykke Desuden var hendes Udtale saare uforstaaelig og Tonen som oftest saa lav og dyb, at man havde ondt ved at gjenkjende Fruentimmeret.

Hr. H. Müller var Kjøbmand Bertram, og Hr. F. Møller Sonnen Frederik. Den Første udførte sin Rolle naturligt men den Sidstes Spil i Duel-Scenen var for tvunget og koldt. — Baade Hr. Søborg og Hr. F. Møller kom ind i 5te Akt med blotte Kaarder: hvorfor? vide vi ikke, men troe, at det havde været rigtigere, om de havde havt Kaarden i Skeden ved Siden.

Den 18de Januar 1804.

De lystige Passagerer.

I Aften havde Øret ondt ved at skielne mellem de paa Skuepladsen opførte lystige Passagerer og de i Nærheden støyende urolige Passagerer. Disse Skuespils-Dubletter have paa nogen Tid ikke været saa sieldne, og begynde at vorde besværlige for den rolige Tilhører. — Hvad ellers de lystige Passagerer angaaer, kan der ikke siges stort andet om dem,

end at de ere — lystige Passagerer. Skuespil- let bestaaer af en heel Deel Optrin og Optog, sammendyngede paa hinanden, for at underrette Tilskuerne om en Hoben store Bagateller. I Øv- rigt fattes Stykket ikke paa vittige og lunefulde Indfald, hvorved den bliver underholdende. Naar slige Skuespil skal more, maae alle Scener gaae Slag i Slag, og ingen Pauser eller unødvendige Ophold finde Sted; men dette forudsætter, at al- le Handlende maae kunne deres Roller til Punkt og Prikke, hvilket ikke var Tilfældet i Aften.

Hr. Eilersen var Montrichard. Det er disse Karakterers Udførelse, som sielden mislykkes Hr. Eilersen. Han spillede med Liv og Sjæl, lod ikke vente paa Svar, og havde sin Rolle o,, vermaade vel inde. Optrinnet i første Akt, naar han baade hører paa Pavarets foregivne Kones Sygdom, og tillige uddeeler Befalinger til Andre; i 3die Akt, naar han i la Souhaies Nærværelse giver Constance gode Ord og paa samme Tid hvisker hende en Djævel i Øret; og i de fleste Optrin mellem ham og la Sauhaie, var hans Spil saare heldigt og treffende. Om han i hans Rolles første Optrin havde kommet frem i Slaap,, rok, og efter at have hørt, at Pavaret tilbyder ham sin hele Eyendom, ihast taget en Kappe paa for at skynde sig til den Syge, havde ikke været af Vejen; thi derved havde han desbedre ud,,

trykket, at deslige Herrer handle mere med Hensyn til Fortjenesten, end til den Syge.

Hr. Søborg var Deville. Hans Spil var naturligt og frit, men næppe var han hjemme i sin Rolle. At han ikke undgik at mødes og at sees af Doktoren og Pavaret, naar de forlade Skuepladsen i første Akt, for at gaae til den syge Kone, var en Feil. — Hr. Hertz udførte sin Rolle, som Pavaret, ret godt, men han søgte ligeledes efter Ordene. Optrinet, hvori La Souhaje overbeviser ham om, at Morbroderen havde en Datter men ingen Søn, lykkedes bedst for ham. — Hr. Rind var La Souhaje. Han morede meget med sit komiske Spil. Figur, Gang, Lader, Mine og Tone vare det eenfoldige, i sin egen Indbildnig klog' Fjog lig. Hans heldigste Optrin var det, da han frier til Mad. St. Hilaire. Den Frygtagtighed i Forstningen, det tiltagende Mod ved Erklæringen, og den udviste Glæde, da han troer, han har gjort sine Sager godt, var naturligt og rigtigt.

Mad. Tidemann udførte Mad St. Hilaires Parti, — som en Skuespillerinde. Især var hendes Spil i det Optrin, hvori hun anstiller sig forelsket i La Souhaje, skjønt og smagfuldt, men ogsaa hun havde forsømt at læse over tilgavns

Hr. F. Møller spillede St. Hilaire med al den Synd og Svulst, Rollen fordrede; især paa

det Sted hvor han oplæser og deklamerer et Stykke af sin Rolle. — Hr. Rongsted var Andre. Det Flegmatiske og Eenfoldige i Væsen og Tone havde han saare vel i sin Magt.

Rongeau blev forestillet af Hr. H. Müller. Tonen, hvormed han udtalte: "mine Heste! mine Heste!„ udtrykkede ikke nok den Urolighed, deres Tab billigt maatte foraarsage ham. Ikkeheller faldt han hurtigt nok ind med sine Replikker, hvor det udkrævedes. — Jfr. Rosenkilde som Constance, og Jfr. Falk som Rosette, spillede — saa saa.

Søndagen den 22de Januar 1804.

Barberen af Sevilla.

Gode Skuespil, naar de udføres med Liv og Lyst, ere og blive, om de nok saa tidt igjentages, dog altid gode og seeværdige. Naar Skuespillerne ikke lade det beroe paa Lykke og Fromme; naar de ikke skole for meget paa deres Hukommelse, og lade dem nøie med den Kundskab, de allerede have erhvervet sig ved Stykkets første Forestilling, men derimod flittig paany læse over paa deres Roller, og ikke behandle Prøven eller Prøverne med Skjødesløshed, saa kan det ikke feile at de bedre og bedre lære at indsee det Fine

af Stykket, Meningen af det Sagte, og med Fynd og Vægt at udtrykke sig; — og saa kan det ligeledes ikke feile at Skuespillet mere vel vinde end tabe ved Gientagelsen — At Barberen af Sevilla virkelig bør regnes blandt de Lystspil, som ved dets indvikklede Intrige, dets megen Handling, dets muntre og løjerlige Karakterer, og dets vittige og satiriske Infald, udmærker sig, kan vel Ingen nægte. Det er af de Stykker, hvori der idelig handles med Virksomhed paa Skuepladsen, som ingen Tomhed efterlader i Siælen, og som ikke kieder Tilskuerne med alenlange Dialoger eller med unaturlige Monologer. Fia gaae fri for dets satiriske Svøbe, fra den Høieste til den Laveste faaer Enhver en liden Snært efter Fortiæneste. Men det er ogsaa af de Slags Lystspil, som skal gives med Raphed, som ikke taaler, at den Ene skal vente paa den Andens Svar; i modsat Fald vilde det tabe meget af den Munterhed, det er saa rigt paa. Tak skee derfor en Schwartz, en Eilersen, en Falk og en F. Møller, der ved deres gode og ypperlige Spil, ved deres anvendte Fliid og Bestræbelser foraarsagede, at vor ovenfor gjorte Paastand ikke tabte noget af dens Sandhed og Rigtighed. Saalænge gode Skuespil ved Gientagelsen udføres paa saa ypperlig en Maade, vil visnok Ingen fortryde paa den Tiid, han anvender til at see det anden, ja! om det end var tredie Gang. — Men til Sagen!

(Slutningen i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 5

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Fortsættelse om Barberen i Sevilla)

Jfr. Falk var Rosine. Hendes Spil var overmaade rigtigt og godt. Man kunde see at hun havde med Fliid studeret det Fine i Rollen. Alt, hvad som stod i hendes Magt, anvendte hun, for at give Spillet Liv og Fynd. Hun opfyldte godt det stumme Spil, og deklamerede med Forstand og Eftertryk. Fr. Ex. paa det Sted, hvor Figaro fortæller hende, at uagtet Lindor ejer intet, har han dog Udsigter til en god Tjæneste, blev hendes Svar: "O! han faaer den vist, Mhr. Figaro! han faaer den vist!" sagt paa en Maade, der udtrykker, at ingen ønskede mere end hun, at han maatte faae den. Naar Bartolo tilbeder sig hendes Kjærlighed, og hun svarer: "Ak! dersom

De kunde behage mig, hvor skulde jeg elske Dem!" blev ligeledes sagt med den tilbørlige Vægt. Den Foragt, hun udviste i 4de Akt, da hun troer Lindor er en Bedrager, og det Ømme og Kiærlige i Tone og Spil, da hun overbevises om det Modsatte og erkjender Greven i den foregivne Lindor, var unægteligt skiønt og henrivende; og endelig hen,, des vel udtænkte og vel udførte Teaterspil i det Optrin, hvor hun spiller Fætterens Brev istedet for Grevens i Bartholos Hænder, og bag hans Ryg truer han med Fingeren, for at tilkjende,, give, at hun har spillet ham et Puds, var. — vi tilstaae og erkjende det med Fornøjelse, — saa yp, perligt et Træk, at vi ikke troe, en mere øvet og erfaren Skuespillerinde kunde gjort det bedre.

Bartholo blev forestilt af Hr. Eilersen, som slige Roller pleje at spilles og udføres af ham; det er at sige: med al den Komikhed og Lunefuld, hed, den udfordrede. Optrinet imellem ham og Rosine, da han beskylder hende for at have skre,, vet: det, hvori han paadutter hende, at have ta,, get imod Dragonens Brev; da han føler hendes Puls, idet han læser Fætterens Brev; det med Alonzo, da han beder ham at tale snart høit, snart sagte; de fleste mellem ham og Figaro, men især naar han skal lade sig rage af ham, ud, førte han virkelig med Held. — At han i an,, den Akt, naar han er i Stuen med Rosine, ve,

gede han til det Sted, hvor Altanen var i for, rige Dekoration, naar han siger: "hvad dem angaaer [nemlig Vinduer] som vende ud tilgaden var det ikke af Vejen om de bleve tilmurede, var nok en lapsus memoriæ. Hans Miner og Gebærder ved Sangen om Rosinette vare i høieste Grad komikke og kunde ikke andet end more.

Hr. F Møller var Grev Almaviva. I første Optog var hans Spil noget koldt, ikke heller opfyldte han det stumme Spil saa godt i den Tid at Figaro fortæller sine Eventyrer, hvor han idelig burde sysle sig med at see hen til Rosines Vinduer. I anden Akt var han som Dragon ypperlig Den slingrende Gang og berusede Tone kunde ikke være bedre. Som Alonzo var han i 3die Akt bedre end ved første Forestilling. Han gav Replikken: "Fred og Glæde herske stedse inden disse Dørre" den rette pedantiske Tone og sutenerede den ret godt til, Rosine kommer ud for at tage Leksion af ham. Her blev han den utroe og talte som Kavaleer, som dog saalænge Bartholo var tilstæde ikke burde have været. — Et have vi baade før og i Aften iagtraget i Hr: Møllers Spil, som vi ikke bifalde. Naar han nemlig skal sige noget sagte, som den Medspillende ikke maa høre, holder han sig saa aldeles til Ordets bogstavelige Udtydning, at Tilhørene faae ikkeheller noget at høre. Saaledes gik alle

de smaa Replikker, han, som Alonzo, i Optrinet med Bartholo, førend Rosine kommer ind, skal sige afsides, glip for Øret. Men ligesom dramaturgiske Regler byde, at Monologer som oftest ikke skulle siges til Tilskuerne, saa byde de ligeledes, at alt, som skal siges sagte eller afsides bør dog siges saa høyt, at Tilskuerne kunne høre det.

Hr. Schwartz fornøiede os iaften med sit ypperlige Spil, som Figaro. Vi ventede ikke at han i den Alder og med den Forhed saa godt havde skildt sig ved denne Rolle, som udkræver saa megen Læthed, Raskhed og Virksomhed. Foruden den i saa høj Grad Alting udtrykkende Mimik; foruden det ubetalelige Øiensprog, han fremfor Nogen har i sin Magt, og det glade og aabne Ansigt, som i slige Roller udgjør mere end det Halve, sprang og hoppede han saa læt og med saadan Grace, som en Yngling, talede distinkt og hurtigt, uden at lade længe vente paa Svar, alt sammen Egenskaber, der saa højligen udkræves til en Figaro, og bidrage saa meget til Rollens heldige Udførelse. At pæge hen til sande Kunstnertræk, hvoraf han udøvede saa mange iaften, vilde være overflødigt; thi hvo af de Tilstædeværende skulde ikke have været en agtpaagivende Tilskuer ved hans Spil?

Om Hr. Eenholms Spil som Bazilo

have vi intet at tilføie det, vi allerede ved første Forestilling have anført. — Hos Hr. Hertz som Gusman, og Hr. H. Müller som Pedrillo, mislykkedes den Førstes Gaben og den Sidstes Nysen. — Hr. Rongsted var Notarius og Hr. Sax en Alkade.

Stykket blev i det Hele godt udført, dog vilde Senen i 3die Akt mellem Bazilo, Alonzo, Rosine, Figaro og Bartholo ikke gaae saa godt fra Haanden. Nogle utidige Pauser forefaldt og, saa i 5te Akt. Klædedragten var smuk og fuld, kommen efter Kustumet. Ellers var det Skade, at Hr. F. Møller ikke havde anskaffet sig en Kappe af noget bedre Udseende, thi den paamindte os, indtil Farven, om de fordum paa Kongesnytorv brugelige, for de stakkels Hælte, om hvilke sal Wessel lader Mette synge saa veemodsfuldt i Kjærlighed uden Strømper.

Huset var ikke fuldt, som man dog havde ventet ved Opførelsen af Barberen af Sevilla og naar en Schwartz spillede Figaro.

Onsdagen den 25de Januar 1804.

Borgemester-Familien.

Vi kiende og have kun seet faa Skuespil,

der saa aldeles ere skrevne i den Holbergske Smag, som dette. Den Stundesløshed, den Higen efter Rang og Titler hos den simplere Klasse, den ægte komiske, for største Deelen groteske og burleske Karakterskildring, de muntre og naive Indfald, det attiske Salt og det Satiriske mod smaae Kiøbstæders Øvrighed, underlige Skikke og vudserlige Moder, den Lyst til at beklakke og bagtale Bekiendtere og Venner, som man et Øieblik forud omfavnede og trakterede, den Maade, at forvanden Flue til en Elefant, alt dette synes Kotzebue at have laant af vor Holberg, og med Held efterlignet. Indtil i hans Feil, at lade Ting foregaae og udøves paa offentlige Gader og Stræder, som skikkelige Folk pleje at afgiøre inden Dørrer har han i Kotzebue havt en Efteraber. Dog gaaer Kotzebue endnu videre, end Holberg, med disse Underligheder. Denne har kun i enkelte Optrin ladet visse Ting gaae for sig paa benævnte Steder; hiin derimod har i en heel Akt ladet Skienderier, lange Breves Gjennemlæsning, Skrigen, Støien, Jamren af en halv Snees Personer, og Forlovelser i næsten en halv Time udføres paa en Gade, uden at nogen Uvedkommende kommer tilgaaendes, uden at det larmende Selskab forstyrres i mindste Maade. I Øvrigt er Borgemester-Familien næppe stort mere end en Farce, og undtage vi Olmers og Sabines, ere de øvrige Kar-

rikatur Karakterer. Selv Sabina kan man ikke alletider være fornøiet med, hun er undertiden for skielmsk, for vittig og opfinderisk for en Datter af B. M. Stær, og det er næppe sandsynligt, at hun ved sit korte Ophold i Staden skulde have slugt saa megen Visdom, som hun hist og her gav tilkiende. Desuagtet er der dog et af de Lyst-spil, der ere vanskelige at udføre. Det udfordrer en heldig Hukommelse hos de fleste Handlende, forudsætter megen teatralsk Øvelse og gode Prø-ver. Det ringeste Ophold og Standsning, den mindste Udeblivelse med den eene eller anden Spil-lendes Svar, betager Stykket det Liv og den Munterhed, det ellers er saa rigt paa. Udføres det derimod med den Nøjagtighed og med det Held, som det blev udført i Aften, kan man vist ikke nægte, at det sees med Fornøielse, og at man ikke, uden at være en Hypokondrist eller Stoikus, kan bare sig for at trække paa Smilebaandet. F. Ex. Hvo kan holde sig fra at lee ved det høist komiske Sted i aden Optogs 3die og 4de Optr., naar Annike Stær antager Olmer for Fyr-sten og taler om hans Majestætiske Gang og Skridt? Ligeledes 3die Opt. 9de Optr, naar Borgemester-familien holder Raad, om Olmer skal optages i Familiens Skiød eller ikke. End videre 3die Opt. 13de Optr, naar Finke med Olmer og Sabina lægge Planen til Riddersenen i den foregivne

Roman, og mange flere Steder som nu ikke falde os ind. Sandelig! vi kunne ikke give dem, der ere plagede med Miltsyge, svækket Fordøielse o. s. v. bedre Raad, end nogle Gange om Ugen at see Skuespil, som Borgemester-Familien af Kotzebue. — Rollebesætningen var god og følgende:

Hr. H. Müller var B. M. Stær. — Saavidt vi skiønne, udfordrer denne Rolle, en pedantisk og alvorlig Anstand og Udvordtes, en lang, soin og slæbende Tone og Foredrag. Alt hvad han har at sige, røber den saare lille Borgemester, men stor, saare stor i sin egen Indbildning. Afmaalte Skridt, utrykfulde Lader: med et Ord! den vigtige Mine havde klædt ham bedre end den muntre løierlige og geskæftige, som Hr. Müller valgte. Da Karakteren og Rollen er i sig selv grotesk nok, undre vi os over, at Hr. Müller søgte at forøge dens Løierlighed ved at komme ind paa Banen foruden Kiol og Vest. I det mindste har Forfatteren ikke givet noget Vink til dette Forhold. I Øvrigt blev Rollen paa den af Hr. Müller valgte Maneer saare godt vedligeholdt og udført.

[Slutningen i næste No.]

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 6

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Borgemester-Familien)

Annike Stær blev ypperlig spillet af Mad. Rongsted. Klædedragt, Aktion og Miner vare altsammen i sin Orden. Hendes Hukommelse i denne store og svære Rolle satte os i Forundring. Hun glemte ikke eet Ord og faldt ypperlig ind paa rette Tid hele Stykket igjennem. Ubetalelig var hendes Spil i 2den Akt, naar hun antager Olmer for Fyrsten og taler om hans majestætiske Skridt; i samme Akts 6te Scene, da hun skiælvende udtrykker sin ydmyge Ærefrygt for ham, og hendes Tone ved Svaret: "O ja! med sorte Ræddiker" paa Olmers Spørgsmaal: om Byen driver nogen Handel? blev sagt paa en Maade, der paa det heldigste udtrykkede, at hun troede sig

ret viis med sit Svar. Enhver maae derfor til,,
staae at hun fuldkommen fortiente det Bifald,
hvormed Tilskuerne hyldede hende. — Ligeledes
fortiente Jfr. Rosenkilde Roes som Sabina
Hun var meget heldig i at vedligeholde den uskyl,,
dige og naive Tone hendes Rolle forudsætter
Hendes Udtale var ogsaa meget god og tydelig
i Aften. Hendes Monolog i 1ste Optogs 3die
Optr. blev godt resiteret, og i 4de Optogs 2det
Optr. faldt hun ypperlig ind og afbrød Olmer
paa rette Tid.

Hr. Eilersen, som var Peer Stær, hav-
de valgt en heldig Mine og Foredragsmaade.
Det var en Mands langsomme, eftertænksomme
Tone og Anstand, der giør sig noget tilgode paa
sine formeente Indsigter og Belæsning; — og
saaledes har Forfatteren jo skildret ham.

Jfr. Guldberg var N. S. Blære.
3die Optogs 10de Optrin skildte hun sig overmaa-
de vel ved. Især var hendes Aksion fortreffelig,
naar hun paa en forblummet Maade giver Ol-
mer at forstaae, at hun gierne vilde tage ham til
Ægte. Desuagtet forlod hun Skuepladsen uden
Bifald. — Jfr. Falk spillede A. Hinkelfving
uforlignelig og gav mange Steder det ægte komi,,
ske Eftertryk. — Om Hr. Rinds Spil, som
L. M. Finke, kunde der siges meget godt, om vi
ikke frygtede, at blive for vidtløftig. Vi nøjes

derfor med at sige: at han havde valgt den ægte pedantiske Pie, at han deklamerede sine poetiske Strofer med den tilbørlige Brio, at han ledsagede sit Spil med velanvendte og konstige Gebærder, og at den læspende og smæltende Tone, han betiænte sig af, var meget passende til hans Rolle. Hans skiønneste Steder vare, efter vore Tanker, naar han i 1ste Optogs 14de Optr. over sig i de Koplimenter, han haver tiltænkt den fremmede Herre. Det stumme Spil i samme Opt. 16de Optr. ved Børnenes Undervisning, og sidste Optr. i andet Opt., naar han har taget Handskerne paa, for med Emfasi at følge Sabina til bords, og faaer fat paa Fr. Stær.

Olmers Rolle blev overmaade vel spilt af Hr. Søborg. Den Forandring, hans Ansigt udtrykkede, da Borgemesterfamilien i 2det Opt. 6te Optr. begegner ham som Fyrste; — den Fortrædeligked, han viiste, da han i samme Opt. 10de Optr finder Finke paaknæ for Sabina; det stumme Spil bag Finkes Ryg med hende i samme Optr. og 4de Opt. første Optr, vare isærdeleshed de Steder, hvor han viiste sig som Skuespiller. — Hr. F. Møller var Hoppensak og udførte den ret godt. Men, at han endog i denne lille Rolle to Gange skulde støde an og glemme, hvad han havde at sige, er dog virkelig at beklage.

Jens Bonde blev godt udført af Hr. Rongsted. — Mad. Tideman var Mellene.

Inden vi slutte maae vi endnu, til Roes for de Spillende, anføre: at Alle udførte deres Partier, saa løjerlige disse end vare uden at fristes til Latter, som ved slige Lystspils Opførelse mere, end ellers, er at undskylde. — Huset var meget fuldt i Aften; — hvor dog Smagen er forskiellig!

Onsdagen den 1ste Febr. 1804.

Ringen No. 1 af Schrøder, og en Prolog af Kruse.

I Anledning af Hs. Maj. Kongens og, Hs. K. H. Kronprinsens Fødselsdage skulde Høstdagen været opført, men Madam Rongsteds pludselige Sygdom forandrede Tingen. Da Dækker gik op, saaes en Støtte oprejst i Midten af Teatret, hvorpaa var anbragt en Transparent med følgende Inskription:

Christian, Landets Fader:
og
Frederik, Folkets Ven.

De fleste Skuespillere vare opstillede bag Støtten i en passende Orden, holdende den Krands, hvormed Støtten skal bekrandses. Efterat Hr. Instruktør Schwartz i nogle Øieblikke have beskuet Støtten, fremsagde han følgende Prolog, hvis Meddeling, vi formode, ikke vil være vore Læsere ukjerkommen, da den saavidt vi vide, ikke er i Manges Hænder:

Betydningsløs er ingen Dag i Livet!
Enhver af dem har sine egne Mærker,
for hver en stor Bedrivt som Tiden avler.

En mægtig Muse blev det overgivet
at tegne op paa Evigheden Tavler
den dunkle Klodes lyse Underværker.

Men høit begunstiget, af Skiæbnen hygget
var Hellas Land, der først i sine Mytther
Historien den tændte Fakkel rakte.

Ak! længe stod, med Taage rundt om skygget
foruden Helte, Guder, og Beskytter
det kolde Nord, ukiendt, ei værd at agte.

Men didhen drog fra Orient en Skare,
der i den vilde Nordboes Hierte tændte
Begeistringens og dyb Betragtnings Flamme!

Da var det, som Naturen først erkiendte
sin Almagt der, og i hver Blomst, hver Stamme,
i vise Mytther lod sig aabenbare.

Og Taagen spreddes fra den nordre Klode;
da Syden maatte for dens Sønner bæve
sank først Historien dens Aand til føde.

Stolt Danmark! Du dit gamle Hoved hæve!
Dit Navn en prunkende Trophæe er bygget
i Tidens Bog, af Evighedens Hænder.

Af Kongens høie Majestæt betrygget,
i roligt Soelsmil, blomstrer dine Sletter,
mens Dødsild i Europas Hierte brænder.

Din Olds Bedrivter, Undergang og Krige
for Fremtids Blik, den sandrue Muse sætter;
foran staaer Død, af Vold og Skræk omilet.

Men dybt i Grunden sees dit gamle Rige,
halv skiult i Taage, halv af Soel besmilet,
det i det Fierne Haabets Frydhiem ligner.

Betydningsløs er ingen Dag i Livet,
men heele Danmark dobbelt den velsigner
hvorpaa dens Throne blev sin Hersker givet!

Med viis Betydning i hinanden tvundet,
forene sig de tvende Fødselsdage:

Saa Sønnen med sin Fader er forbundet!

Det høie Samfund holder Danmarks Skiæbne
i Ligevægt, mens Magtens Børn forsage,
hvis Stierne over dem er brat forsvundet.

Men kold og sindig, hævdende sin Ære
staaer Fredrik, født i Vintrens strænge Dage,
der tidlig lærte ham sig viis at væbne.

Med Iid i Brystet kysser ham hans Mage,
Maria, Høstens elskelige Datter!
et huldt Symbol paa Løn for Aarets Møie

Fiernt seer Historien vor Danmarks Lykke!
fra Undergang hun vender blid sit Øie,
for Fredens lyse Scener at udtrykke!

Og i sit sandrue Speil hun troe indfatter,
i herligt Lys den lykkelige Zone,
som priser denne Dag og Kristians Krone.

Skade var det, at Hr. Schwartz ved 3die Afsnit kom saa aldeles ud af Fatning, at han havde ondt ved at komme i den igien. Formodentligt var han ikke i god Lune, og saa er han undskyldt, da det i saa Fald gaaer Skuespilleren, som Digteren og Maleren: Arbeidet mislykkes gierne. Efter Prologen blev en Sang afsjunget i Kulisen ved Hr, Schønberg, en ung Skuespiller ved det K. D. Teater. At han ikke

traadte frem, foraarsagede, i vore Tanker, en Tomhed paa Skuepladsen, der ikke behagede. Hans Stemme lod til at være bøjelig og reen, men da den ikke var stærk, var Texten til Sangen spildt for vort Øre. Arien var lidt for kunstig, varede noget for længe og havde for mange Repetitioner. At Akkompanjemang vilde have taget sig bedre ud, kan vel ikke tviles om; og da havde vel Sangeren ogsaa traadt frem paa Banen. Efter Sangen rullede Dækket høitideligt ned og enhver veltænkende, følende Borger priiste sig lykkelig, at han i Fred og langt fra Krigens Rædsomheder, der forstyrre andre Lande og Riger, kunde ufforstyrret glæde sig paa vor gode Monarks og hans elskede Søns Fødselsdage.

Betragte vi det opførte Skuespil fra dets moralske Side, finde vi intet Fortrinligt, intet, der fortjæner Bifald. Sproget, der føres i de fleste Optrin, er fordetmeste tvetydigt, og paa mange Steder er det endog anstødeligt. Der afhandles, og der foregaae Handlinger lige for Tilskuernes Øine, som mere høre hjemme i et Bordel, end paa Skuepladsen. F. Ex. Optrinet mellem Klingsberg og Henriette. Ingen af de lastvær dige Personer faae fortjænt og tilstrækkelig Straf; thi at Baronessen sætter dem alle Stævne til et og det samme Klokkeslet, for at viise dem, hun ikke er af det Slags Fruentimmer, de antage hende for, og prækker en Smule for dem, er ikke værd at tale om; thi hvad bryder slige Klingsberger og v. Holmer sig om Saadant? Vel sandt! den unge v. Holm bliver gjort Arveløs af sin Onkel for sin lumske og bagtaleriske Opførsel, men Onkelen selv og Klingsberg fortjænte en langt føleligere Snært af Remmen, og de gaae dog saagodtsom frie.

(Fortsættelsen i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 7

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Ringen No. 1.)

Handlingens Eenhed er lige saa lidet iagtaget, som Stedets. Vel synes Baronesse Schønhelm at være Hovedpersonen i Stykket, men Kapt. Selting og Gr. Klingsberg ere det ikke mindre. Scenen er snart i Baronessens, snart i Fr. Darrings Huus, og snart igien paa en almeen Plads. Det fattes endog det, hvad Konstdommere kalde Handlingens Sandsynlighed. Vi kunne ikke være eenige med Forfatteren i, at 2de Personer af forskiælligt Kiøn, uagtet de kun i 24 Timer havde været foreenede, skulle efter 10 Aars Tid blive saa aldels ukjendelige for hinanden, at ikke det mindste Træk, som fordum fængslede deres Hierter, skulde tilbagekaldes i de

res Erindring ved en fornyet og daglig Omgang. At slige Træk og Yndigheder ikke have manglet dem, overbeviser Baronessen os om, naar hun siger til Fr. Darring, (vi huske ej paa hvilket Sted) "han behagede mig desværre alt for meget"; og naar Kapt. Selting i 5te Akt siger: "den Haand, som forhen bar denne Ring, var meget forskjællig fra den, som nu bærer den". Sandt nok, at der paa et Sted tales om et Ar, han skal have faaet i sin Fraværelse, men det kunde dog ikke gjøre saa betydelig en Forandring; desuden gielder dette Tilfælde kun om ham i Henseende til hende, og aldeles ikke om hende i Henseende til ham Slig Ukjendelighed bliver baade sandsynligvis og nødvendigvis muelig, naar vigtige Forandringer gaae for sig hos og med et Menneske. F. Ex. Dr. Busks Ukjendelighed for sin Forlovede og Slægtninger efter 6 Aars Landflygtighed, i Kotzebues Epigram; thi Forfatteren lader ham i hans Fraværelse ilde tilredes af Smaakopperne o. s. v. — At Baronessen, paa Grund af at hun modtager den bevidste Ring af Klingsbergs Haand, fast og sikkert erklærer ham for den bortrømte Mand, er lige saa umuligt, som overilende. Det er jo meget almindeligt, at slige Klenodier vandre, fra Haand til Haand, uden at derfor den sidste Ejermand behøver at være vidende om den rette og første Besidderes Hand-

linger og Forbrydelser. At hun ved at see Ringen bliver opmærksom; at hun derved foranlediges til at anstille Undersøgelser, for at komme paa Spor efter hendes Mand, kunde Ingen have noget imod; men det er ingen paafaldende Gruud for, at hun for Fr. Darring skal positiv erklære ham derfor. — Angaaende Karaktererne, ere de fleste middelmaadige, ikkun faa ere ædle Man kan ikke nægte at Baronessen er et sædeligt Fruentimmer, men hendes Opførsel er langt fra at være fornuftig. At hun tillader slette Mandfolk Adgang til sig og daglig hører paa deres tvetydige og vellystige Andrag, maa dog, hun giøre det i hvad Hensigt hun vil, friste Verden til at holde hende for letsindig. — Af de Øvrige er Gr Klingsberg en udsvævende Spradebasse, en kaad Sommerfugl; Bankør v. Holm en gammel Vellystning og en af sine Penge opblæst Nar; — unge v. Holm en utaknemmelig og nedrig Lurendreier; Henriette Darring en almendelig eenfoldig Pige, og Mariane en unødvendig og daglig Kammertischen. De, som man har Aarsag til at være fornøiet med, ere Fr. v. Darring og Kapt. v. Selting. — Enden af Stykket er fattigt. Ved samme Ring gienkende Selting og Schønhelm hinanden tilsidst. Maaden, hvorpaa de kundgiøre det for det øvrige Porsonale i Stykket, er saa kold, saa afbrudt, og saa ligegyldig, at man ikke

kan føle og deeltage synderlig i deres Glæde. Det Eeneste altsaa, som gjør dette Skuespil morsomt og underholdende, er, at det har mange muntre og raske Optrin, nogle smukke Situationer, og at Intrigen er saa indvikle, at man ikke let gjætter sig til Katastrofen eller Knudens Opløsning. — Men det er Tid, at vi forlade Skuespillet, hvis Bedømmelse er, mod Forventning, bleven vidtløftigere, end vi havde foresat os, og at vi sige Noget om Udførelsen.

Jfr. Rosenkildes Spil, som Baronesse Schönhelm, var ihenseendetil Resitasionen monotonisk, og Tonen for huul og dyb; men ihenseendetil Stilling og Anstand meget bedre og mere fri end sædvanligt At hun vedligeholdt Karakterens Alvorlighed i 2det Optogs 2det Optr. og ikke lod sig af de Medspillende forlede til utidig Latter, fortjæner hun sandelig Roes for, og gjør hende, som ung Skuespillerinde, megen Ære.

Istedetfor Mad. Rongsted havde Jomfru Falk Fr. v. Darrings Rolle. At hun, som Moder til en saa voxen Datter, havde for ungt Udseende, og at Illusionen kom derved til at lide, tale vi intet om: at hun ved sit Spil ikke kunde erstate os Savnet af Mad. Rongsted, var ikke hendes Skyld; at hun paa saa kort en Tiid havde lært en for hende saa aldeles fremmed Rolle, fortjæner hun Tak for; — men,

hun i 3die Opt. 2det Optr., da Mariane brin-ger Orenringene, kom lydeligt til at lee, naar hun spørger Mariane: "hvorfor Baronessen ikke selv gav Datteren Orenringene?" var, i vore Tanker, vist ikke roesværdigt.

Jfr. Guldberg behandlede sin Rolle, som Henriette v. Darring, en bagatelle. Koldt og skiødesløst var hendes Spil. Hun var den første, der gav Tonen an til den omtalte Latter; og vi tilstaae, vi havde næppe ventet saadan Uforsigtighed af en kongelig Skuespillerinde. Om vort Publikum kan forsvare, at være overbærende med Sligt, er et Spørgsmaal, som næppe lader sig bejae.

Hr. Hertz var Gr. Klingsberg. Han havde forandret og rettet det Komikke i Tonen i 5te Opt. 4de Optr: nemlig: "Ja, naadige Frue! ja naadige Frøken!" og udtalte det paa en alvorlig og angerfuld Maade: Om det skere i Følge vor ved første Forestilling giorte Erindring, eller fordi han nøjere havde lært at indsee Tingens Rigtighed, giør intet til Sagen: nok! Replikken blev rigtig resiteret. I Øvrigt blev Rollen langt fra ikke spillet med den Varme og Iver, som første Gang

Hr. Søborg var Kapt. v. Selting. Ved første Forestillings Bedømmelse paastode vi: at hans Mine og Anstand manglede Præget af

den Alvorlighed og Tungsindighed, Rollen udkræ-vede. Om han ikke har giort os den Ære, at læse vore Erindringer, eller glemt dem, eller maa-skee giør sig andre Begreber, end vi, i denne Hen-seende, er os ubekiendt; men det er en Vished, at vi i Aften savnede disse Egenskaber i en høje-re Grad. Et maae vi endnu anmærke: Vi kunne ej troe, at Hr. Schvartz, der formodentligt anordner Klædedragten, bifalder, at en fattig Of-fiser skal være iklædt en saa brilliant Uniform, som Hr. Søborgs var. En blaae Kiordel med Rabatter af en anden Farve havde været tilstræk-kelig, og mere passende. Det, som fuldkomment kronede Værket, var det omkring Livet og over Kiordelen a la Bonaparte omspændte Gehæng.

Hr. Sax, var Bankor Hofur. Denne Karakter er i sig selv grotesk nok, og trængte vist ikke til Karrikaturspil. I andet Opt. 7de Optr. hvor han gjør Baronessen en Forære̲ing af Øren-ringene, fægtede han saa ivrigt med højere Haand tæt op til hendes Kind, at vi skiælvede paa hen-des Vegne, og mindst ventede vi, at under disse Fagter skulde foregaae en Kierlighedserklæring. At han de fleste Repliker, og især ved det Fran-ske, chargerede meget efter Sædvane, forstaaer sig af sig selv. Formodentligt har han udstuderet Visses Smag, og bragt i Erfaring, at det er

Maaden, sikkerst at tilvinde sig Bifald paa, og vi skulle love for: rem acu tetigit.

Hr. F. Møller var Louis v. Holm. Hans heldigste Steder vare i 1ste Opt. 3die Optr, da han i Onkelens Overværelse stiller sig skinhellig an. I samme Opt. 9de Optr. hvor han afmaler Henriette i et falskt Lys for Klingsberg, og deklamerer efter hende: "Er 2det Opførsel mod en Pige af Stand?" og i 2det Opt. 16te Optr, naar han forlader Skuepladsen, sigende: "Det var et par forbandede Visitter." Her var Resitasjonen overmaade rigtig og udtrygsfuld.

Mad. Tideman havde Jfr. Falks Rolle, Mariane. Saa ubetydelig den var, saa rigtig spillede hun den. Men, at hun lod sig forlede til at lee; at hun saa længe vedblev med denne Latter, og derved næsten fordærvede hele andet Optr. i 3die Opt, kan man langt mindre tilgive Hende, som en øvet Skuespillerinde, end nogen af de Andre.

Af Ovenanførte indsees lætteligt, at Stykkets Udførelse kun var maadelig. Os kom det for, som saae vi en Prøve paa et privat Teater, hvor Enhver er sin egen Herre. — Mad. Tideman burde egentlig have havt Mad. Rongsteds Rolle, og ladet Jfr. Falk beholde Mariane; derved havde hun sparet hende den Umage, at lære en nye; og derved havde uden Tvivl de fleste Uor-

dener, som Jfr. Falks Ungdom gav en uskyldig Anledning til, været forebygget. At Mad. Tide,, man lige saa godt kunde have lært denne, som hiin, troe vi sikkert; thi Fr. Darrings Rolle er nærpe meget større, end Marianes, og hvor gier,, ne havde man ikke undskyldt, om hun ikke havde kunnet lære Rollen tilgavns, naar man kun var bleven forskaanet for den ved nærværende Rolle, besætning voldte Uorden, der baade vidner om Ligegyldighed mod sig selv og sin Konst, og om Ringeagtelse for Publikum: Noget, som man burde vente sig befriet for, idetmindste paa en Forestil,, lingsaften, der var helliget Monarkens og Kongesønnens Minde.

Rættelse i No. 6.

Pag. 48 Lin. 6 og 7: at Akkompaniemang vilde behage; læs: at den med Akkompanjemang rc.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere

No. 8

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Søndag den 5de Febr. 1804

Galningen

I Aften var igien een af disse, hvor man saare kiedede sig i Thaliæ Tempel, dels fordi Offeret paa Gudindens Alter var smagløst, og dels, fordi Præster og Præstinder vare kolde og søvnige. At Stykket er en Farse, kan ikke være 2 Meeninger om, men at det dog er morende og underholdende, naar det gives med Lyst og Liv, have vi havt Prøver paa ved første og anden Forestilling i Fior. Jo oftere slige Stykker, der savne Siælenæring og kun yde Føde for Sandserne, gives, jo bedre burde de spilles, og jo større Flid burde de Spillende anvende, for at bidrage til en god Fordøjelse, ellers maae den opvarmede Kaal

blive smaaløs og væmmelig. Af Nødvendighed, (thi Mad. Rongsteds Sygdom vedvarede da endnu) var Rollebesætningen forskiellig fra forrige Gang, og Hr. Langsams Søvnagtighed syntes at have smittet de Øvrige med Dorskhed, der endelig atter maatte bevirke Tilskuernes Gaben.

Hr. Eilersen var v. Langsam og blev sin Karakter troe, men han faldt ikke saa godt ind med sine smaae Replikker, især i første Opt., som de forrige Gange. At han i 4de Opt. 9de Optr. kommer ud fra Sovekammeret fuldkommen paaklædt, viste Mangel paa Eftertanke, thi for en saadan Syvsover var det næppe troligt, at han endnu ikke havde begivet sig til Hvile, efter at have sagt god Nat til Broderen i 5te Optr., og befalet, at ingen maatte vække ham førend anden Dagen Kl. 3. — Jfr Falk var Fr. v. Langsam. Hun havde paataget sig denne Rolle i Mad. Rongsteds Sted. Vi miskiende ingenlunde denne Beredvillighed, og ansee det som et Bevis paa en liberal Tænkemaade, men hun kan ikke fortryde paa, at hendes Spil i ingen Henseende fyldestgiordte os. — Doris blev af Mad. Tideman overmaade vel udført. Hun havde det Flanevurne, som er Rollen saa egent, ret godt i sin Magt, og Spøgese Optrinet lykkedes saare vel. — Jfr. Rosenkilde spillede Babet bedre, end vi havde ventet. Ufkyldighed er Karakte-

rens Hovedegenskab, som sielden mislykkes for hende. Hendes Udtale var ogsaa mere forstaaelig og tydelig, end sædvanlig; men ganske sikkert var hun ikke i sin Rolle. At hun i 4de Opt. 6te Optr. gik ud af den venstre Dør i Baggrunden, var en Feil; thi da Fritz stod skiult der bag Stolen, var det Usandsynligt, at hun ikke fik ham at see; og det skulde hun dog ikke. — Hr. H. Müller udførte Majorens Rolle overmaade rigtigt. Til et Beviis paa hans Eftertanke og velanbragte Teaterspil, vil vi kun anføre 3die Opt. 1ste Optr. hvor han, medens Fritz afsides fortæller Habet, at Majoren er bestemt til hendes Gemal, opfyldte Scenen paa den modsatte Side med at ryste Regnvandet af sin Kiordel og med at tage Værelset i Oiesyn. — Hr. Hertz var Selicour og burde have været Fritz Hurlebusch, som af Hr F. Møller blev spillet for koldt og ligegyldigt. — Vægterrollen blev skikkelig godt og forstaaligt udført ved Hr. Sax. — Hr. Søborg var Mad. Krick og en Tiener. At Mad Kricks Replikker ikke løb af uden Latter paa hans Side, forstaaer sig af sig selv.

Onsdag den 8de Febr. 1804.

Advokaterne

Naar man nu og da blandt Mængden af teatralske Arbejder, som Nutiden oversvømmer Verden med, møder for et saadant, som i de fleste Henseender svarer til et Skuespils sande Hensigt, den nemlig: at røre og forbedre Hiertet, at afmale Lasterne med træffende Farver, at skildre Dyd og Redelighed med Tække og Ynde; saa kan man ikke bare sig at offre nogle Erkiendtligheds Taarer til Mandens Minde, som skienkede os det. I denne Stemning befinde vi os nu ved at tale om udførelsen af Iflands Advokater. I mange Henseender er dette Stykke et Mesterstykke. Hver Person fører sit eget Sprog. Tømmermesterens er lige saa forskielligt fra Etatsraadens, som Advokatens fra Justisraadens; Sophies lige saa særskilt fra Frederikkes, som Sellings fra Gernaus. Karakterskildringen er ligeledes ypperlig, og vedligeholdes fra Begyndelsen til Enden med lige stærke Farver; og hvor megen Moral er der ikke i Handlingen? En til Videnskaber og Dyd fra Ungdommen af hengiven, men af den Højde og Glimmer, Skiæbnen har hævet ham til, forblændet ung Mand, paa Nippet af at forlade Dydens Bane af Svaghed og ved Forførelse, men som i Tide af egen Drift stiger ned fra sin Høj-

de, for atter at blive det han var, de Fattiges o. Fortrængtes Talsmand. — Det mangler ikke heller paa ypperlige Situasjoner og rørende Optrin; F. Ex. 4de, 9de, og 10de Optr. i 2det Opt. 4de, 6te, 7de og 10de Optr. i 3die Opt, og saa mange i 4de og 5te Opt., som vi, for at undgaae Vidtløftighed, forbiegaae. — Tvende Ting kunne vi ikke bifalde i dette ellers saa ypperlige Skuespil. Den første er i Henseende til Gernaus Karakter, hans Skindsyge i 3die Opt. 10de Optr. kommer for pludselig, og er for ugrundet, og det værdste er, at Forfatteren ikke lader Tilskuerne vide, hvad som overbeviser ham siden om det Modsatte. Ikke heller undskylder han sin Overilelse hos dem uden Grund mistænkte Frederikke. Den anden Feil er, de uden Nødvendighed indførte latinske Replikker i 5te Opt. 9de Optr. Det er engang bleven en Vane, at belæsse Skuespillene med franske Fraser og Replikker; vi ønskede ikke, at det og skulde komme dertil med de latinske; thi siælden udtales det korrekt af Vedkommende, og end siældnere forstaaes det af Mængden. Følgen bliver en utidig Latter, der er saa meget mindre behagelig, naar det indtreffer paa rørende og alvorlige Steder, som her i anførte Optrin. Overalt indsee vi ikke Nødvendigheden heraf, thi naar Etatsraaden i ovenanførte Sene har sagt: "Kiere Vellenberger! tal dog aaberhiertigt med os" og Vel-

zenberger istedet for det latinske svarede: "Jeg tør ikke, jeg maae tale i Eearum med Dem" kunde Etatsraaden strax derpaa formaae de Andre at gaae tilsides, og al den latinske Præk faldt da bort. Dog, dette er kun Smaating i Betragtning af Stykkets mange Fuldkommenheder, og det er langt fra vor Hensigt "ubi plura nitent, paucis offendere maculis."

Rollebesætningen, naar vi undtage, at Hr. Eilersen og F. Møller skulde have byttet Roller, og Stykkets Udførelse var ret god.

Hr. Søborg var Etatsr. Klarenbach. Hans Resitasion var overmaade god; ogsaa gav han de fleste vigtigste Udtryk den tilbørlige Vægt og rigtige Tone. Med meget Held bleve følgende Optrin udførte, nemlig: 1ste Optr. i andet Opt., hvor Glauser fortæller ham, at Faderen vil Prosedere mod Testamentet; 6te Optr. i samme Opt., naar han med Ironie og i en spottende Tone raader Selling fra at giøre Forslag i Raadet. Hele 9de Optr. 4de Opt. mellem ham og Jfr. Glauser o. s. v. men hans Stillinger og Aksion vare som oftest meget for affekterede og tvungne. De latinske Replikker i 5te Opr. mislykkedes, ligeledes.

Mester Klarenbach blev udført ved Hr. H. Müller. Med megen Nøjagtighed blev denne Rolle spillet. Det ene svarede til det andet. Klæ-

dedragt, Figur, Gang Anstand, Resitasion og Mimik vare overeensstemmende med Tømmermandens Karakter. Ypperligt bleve især følgende Sener udførte. Hele 4de Optr. i 2det Opt. mellem ham og Sønnen, naar han overtaler ham til at udslaae Testamentets Falskhed og Ubillighed. Ligeledes 10de og 11te Optr. i 3die Opt., især paa det Sted, hvor han omfavner Sønnen og udraaber: "Tag ham fra mig — river ham ud af mine Arme, han er min Søn!" o. s. v. og vi tilstaae, dersom Hr. Müllers Spil af og til ikke havde været noget for affekteret, hvormed den lydelige og ubehagelige Dumpen paa Kroppen, især paa Brystet, med Henderne blev foraarsaget, kiende vi Ingen, der bedre kunde have udført Mester Klarenbachs Rolle, end han.

Jf. Falk var Frederikke. Hendes Spil var lige saa naivt og skiønt, som hendes Rolle var uskyldig og tækkelig. Med megen Rigtighed og Akuratesse udførte hun følgende Optrin: 7de i andet Opt. da hun er raadvild, om hun skal aabne Æsken eller ikke. Hendes Undseelse for Jfr. Glauser i 8de Optr. samme Opt. Svaret paa Jf.s Spørgsmaal, angaaende Forholdet mellem Broderen, hende og Faderen, blev resiteret saaledes, at man tydelig kunde forstaae, det var ikke, som det burde være. Hendes Forvirrelse i samme Akts 9de Scene, da Sernau kommer ind, og hendes angstelige Udraab: "Bliv dog her!" udtrykkede fuldkomment, at hun indsaae, hendes underlige Klædedragt maatte giøre et besynderligt Indtryk paa ham.

Just. R Glauser blev spillet af Hr. Hertz og spillet ypperlig. Til slige Roller har han sit Ansigt saa fortræffeligt i sin Magt; det udtrykker saa fuldkomment Ligegyldighed, Foragt, Vrede og inderlig Ærgrelse, at man forud tør være sikker paa et godt Udfald. Hans Mesterspil i 3die Opt. 7de Optr., naar han viser sig i et ondskabsfuldt Lys for Etatsraaden; den bittre,

koldsindige Tone og Mine i 4de Opt. 5te Optr. da Etatsraaden kundgiør ham Beslutningen, ej længer at ville være en Bolt for hans Luner; hans Vrede i 12te Optr. samme Opt., da han afhænter Datteren fra Mr. Klarenbachs Huus, og næsten alle Optr. i 5te Opt. bleve spillede saa fortræffeligt, at de ikke trænge til vor Roes. At han i Senen med Prokuratoren satte den gode Flaske Viin paa Gulvet, var en slem Fejltagelse, thi derved kunde han let giøre den mistænkende Prokurator opmærksom, og røbe sit slette Forsæt i Utide, især da han var nød til for sin egen Skyld at betiene sig af den tilsidesatte Flaske for ei at forgifte sig selv. Den anden Feil rettede han i god Tid, nemlig: han havde glemt at lade Flasken staae aaben just som han skulde sige: "hvad er det jeg giør! i Tanker har jeg glemt at sætte Proppen paa, saa Kraften af den ædle Saft bortflyver!" men, som sagt, han bemærkede sin Forglemmelse og tog den uformærket af, førend Repliken blev sagt.

Rørende og værdig var Mad. Tidemans Spil, som Sophie Glauser. Men især viiste hun sig som sand Skuespillerinde i 3die Opt. 4de Optr. i 4de Opt. 9de og 12te Optr. — Saa gode Talenter Hr. Eilersen besidder til de gamle Mænds Karrikatur-Roller, saameget mangler han til Kavaler-Rollen. Desuden var han slet klædt, og han lignede mere en Betient end en Petimæter og det skal Raadmand Selling dog være. —

Hr. S * * * var Advokat Vellenberger, og man havde Aarsag at være fornøjet med hans Spil især lykkedes det 4de Optr i 5te Opt., naar han faaer Mistanke til Vinen, overmaade vel

Hr. F. Møller spillede Gernaus Rolle for koldt og monotonisk. — Hr. Sax skildte sig ret godt ved Graumans Rolle. — Hr. Rongsted var Tieneren Ludvig.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 9

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Søndagen d. 12te Febr. 1804
Høstdagen af Iffland.

Endelig fik vi det forventede Skuespil, der baade for dets Indhold, som for vor yndede Mad. Rongsteds Opkomst Skyld, inderlig glædede os. — Høstdagen er eet af de hjertelige, huuslige, naturlige Stykker, der aldrig mangle at gjøre Lykke paa Theatret. Handlingen er saa sandsynlig; man føler saa meget med og for de Lidende; man gienkiender saa meget af det der er hændt Enselv og Andre, at man maae, om man vil eller ikke, deeltage i de Handlendes Skjæbne, og kan ikke aflade at interessere sig for det Hele. — Karakterene ere ypperligt skildrede, og, paa von Lechners nær, alle ædle og gode.

Selbert er den ømme, gode, overbærende Fader, der gjør alt for at fremme sine Børns Lyksalighed; han lider heller selv, end berøver dem Livets sømmelige Glæder; — kort: han er som Fædre burde være. Maaskee gaaer han undertiden forvidt med sin Godhed, og forfalder en smule til det Kvindagtige; f. E. i 2det Opt. 4de Optr. naar han befaler Andreas, at lade Kudsken ride efter Sønnen med en Overkiordel, fordi det trækker op til ondt Veir, og flere Steder, som røber Svaghed og Imbecilitæt; men, man kan dog ikke blive vred paa ham derfor, naar man, som sagt, veed, at hans Stræben gaaer ud paa at gjøre Børnenes Liv saa sødt og blidt som muligt, og at vinde deres Fortrolighed. Ligesaa god, følende og redelig er hans gamle Ven Wanner, men dog paa en anden Maade. Han er tillige den joviale, muntre og sanguiniske gamle Pebersvend. — Mad. Saaler er en hjertelig, velmenende, eenfoldig, men taknemmelig Kone, der har meget at indvende mod Nutidens Opdragelse, og siger ofte et sandt Ord, som Forældre og Pædagoger burde lægge paa Hiertet. — Fritz, Marie, Peter og Ernestine ere allesammen gode, lydige Børn, som en Selbert fortiener at eie dem, skiøndt de, især Marie og Fritz, af Sværmerie og Svaghed begaae Ungdoms undskyldelige Forseelser. Amalie Fersen er

en fornuftig, retskaffen, ædel Pige, og Andreas en ærlig, skikkelig Betjent, der dog uden ringeste Skade kunde undværes, da hans Tilværelse slet intet bidrager til Handlingens Udførelse. von Lechner er den eeneste slette Karakteer i dette Stykke, en sand Ulv i Faareskikkelse, der lægger Vind paa, ved et sledskt og forføreriskt Sprog at lokke lettroende Fruentimmer i sit Garn, for at bedrage dem; og denne slette og nedrige Opførsel kaldes i hans Sprog Galanterie. En stor Fejl er det, at han slipper heelskindet; thi paa Moralens Vegne saae man gierne, han fik Straf for sin Opførsel, i det mindste offentlig Skam og Foragt. — Paa ypperlige, henrivende Optrin fattes det ikke heller i dette Skuespil; for Kortheds Skyld vilde vi kun anføre 11te og 12te Oprt. i 4de Opt. — Derimod findes der ogsaa hist og her kiedende lange Dialoger, som, naar de ikke gives med tilbørlig Kraft og Energie, blive byrdefulde f. Ex. 4de Opt. 7de Optrin, naar Stammebogen maa holde her; nogle Optrin mellem Mad. Saaler og Selbert, dog! det kolde Li følte ved disse omtalte Steder, tilskrive vi meer dem, som udførte Selbert, end Forfatteren. — Overhovedet blev Skuespillet godt udført. Rollebesætningen var, paa Hr. Eilersens nær, aldeles i sin Orden. Men vi begribe ikke, hvorledes Vedkommende vovede at betroe saa vigtig

og ypperlig en Karakterrolle i en Mands Hænder, der ejer saa indskrænkede Gaver til den ømme og værdige Fader, som Hr. Eilersen, en Rolle, om hvis Axel saa at sige hele Kunstværket dreier sig: en vanskelig og rørende Rolle, hvortil man unægteligt maae have sit Ansigt mere i sin Magt og eie en bøjeligere, vægtfuldere Deklamasion og Stemme, end Hr. Eilersen kan give den. Desuden lader det, som han har giort sig det til Lov, ikke at unde Tilhørerne Indholdet af sin Rolle. Ikke Mange, troe vi, kan med god Samvittighed paastaae, at de have fattet Meningen af hans Replikker, saa lavrøstet var hans Foredrag. Paa Feil og urigtigt Spil ville vi ikke pæge; thi da maatte vi blive for vidtløftige; desuden undskylde vi ham, thi altra posse nemo obligatur, men Vedkommende burde dog forskaane Publikum for at see ypperlige Roller slet udførte, naar det dog ved en forandret Rollebesætning kunde undgaaes. Saaledes troe vi med Vished, at Vanner, saa ypperlig endog den blev spillet af Hr. H. Müller ikke skulle have tabt i Hr. Hertzes Hænder. Hr. Müller skulle derimod have skildt sig fortreffeligt ved Selberts, og saa kunne Hr. Eilersen igien have udført v. Lechner med mindre Vanskelighed, eller Hr. F. Møller kunde paatage sig denne, og Hr. Rongsted udført Andreas.

Hr. Søborg spillede Fritz med den Rask-hed, Rollen udkrævede og især blev det 11te og 12te Optr. i 1ste Opt, 2det Optr. i 2det Opt., og 4de Optr. i 3die Optr. meget vel udført.
— Peter blev udført ved Hr. Schønberg, der før første Gang (vi haabe, det bliver ikke den eeneste) har ladet sig see paa vor Skueplads. At han ved denne Rolles lette og utvungene Udførelse overtydede Kiendere om, at han forstaaer at foreene Naturen med Konsten, kan Ingen nægte. At han ejer et Organ, Enhver maatte ønske sig, der agter at giøre Lykke paa Skuepladsen, er og en Sandhed. Øret tabte ikke et eeneste Ord af alt, hvad han havde at sige, og selv i lidenskabsfulde Optrin, hvor saa mange vorde uforstaaelige, vedligeholdt han sin rene og tydelige Udtale. Om hans Spil ville vi kun sige: at det var naturligt, prydet med passende og gode Gestus. Hans Forlegenhed og Henrykkelse i 2det Opt. 9de Optr., naar han har kysset Amalias Haand, og atter beder om Haanden, og det derpaa udsagte — "Ja saa! jeg har jo allerede kysset den" blev saa rigtigt og uskyldigt udført, at man ikke derved kunde afgive en kold og ligegyldig Tilskuer. Ligeledes blev det 12de Optr i 4de Opt. spillet med al den Varme, en elsket Søsters Lidelser kunde opvække; dog kom det os for, at Tonen var noget for hæftig imod Broderen i samme Sene. Hvor-

for han havde Sporer paa, kunne vi ikke indsee Aarsagen til, lige saa lidt indsee vi, hvorfor Hr. Hertz, som havde v. Lechners Rolle, manglede disse Redskaber, da han dog kom lige fra Jagten. I Øvrigt tilstaae vi ikke at have ventet (Hr. Hertz tilgive vor Vantroenhed), at det andet Optr. i 3die Opt. mellem ham og Marie, der udkræver saa megen Elskerbøielighed og Smidighed, saa meget af det ømme og rørende i Tonen, der saa sielden lykkes ham, — udfaldt saa heldigt, som det virkelig giorde, hvilket beviser, at en sand Konstner, — og dette Prædicat har han Ret og Krav paa — kan giøre alting muelig, naar han engang sætter sig for, at ville giøre det.

Med Jfr. Rosenkildes Spil, som Marie, havde man Aarsag at være fornøjet. Resitasjonen var ligeledes upaaklagelig. De Optr., der best lykkedes hende, vare 1ste Opt. 8de Optr, og 9de, hvor hun erklærer sig for Faderen, som Geisers Brud, og 2det Optr. i 3die Opt, mellem hende og v. Lechner.

Jfr. Falk skildte sig ved Ernestines Rolle med den Simpelhed og Uskyldighed, den udkrævede, især var Tonen skiøn i 6te Optr. af andet Opt., naar hun beklager sig for Faderen over Fritzes Kulde og Spot, da hun forærede ham Manskætterne.

Mad. Rongsted var Mad. Saaler. Det er i sig selv en sær og underlig Rolle; hun udførte den ret godt, men man kunde dog mærke, at hendes Sygdom lidet havde svækket den Ild, som hun ialmindelighed plejer at give sine Roller. Vi ønske hierteligt, at hun snart aldeles maatte restitueres, sig selv til Gavn og til Glæde for Publikum.

Med inderlig Fornøjelse saae man Hr. H. Müller, som Advokat Wanner. Den Tone, han havde valgt, sutenerede han til Enden. Han betog ikke Rollen dens Munterhed og Jovialitæt, og forfaldt dog ikke til Karrikatur. Man kunde see, han vidste at trænge ind i Karakterens Aand tilgavns. Skade var det, at han ikke havde en bedre Selbert ved Siden af sig.

Mad. Tideman var Amalia Fersen. Vel er denne Rolle ikke af megen Betydelighed, men vi troe dog, den kunde være spillet med noget mere Varme, end hun gav den. Hvorfor hun i 5te Opt. var simplere klædt, end i Førstningen, vide vi ikke, da hun dog selv i 2det Opt. 9de Optr. siger: "Dersom Marie vil laane mig en Kiole" og Marie svarer: "Det vil jeg gierne, ogsaa bliver de vores Glædes Ledsagerinde ved Høstgilder."

Andreases Rolle var i Hr. F. Møllers Hænder og blev overmaade godt spillet, især 2det

Opt. 7de Optr., hvor han beskriver Advokatens Optog for Selbert. Han havde valgt, vi vide just ikke af hvad Aarsag, den gamle Betjents Udvortes og Udtale, og dog angiver han selv i 2det Opt. 1ste Optr. sin Alder at være 32 Aar; men maaske at Wanners Replik i 3die Opt. 8de Optr. til Selbert, nemlig: "hvor kan Du taale den gamle Snægl om Dig." har forledet ham dertil; og vide vi ikke heller, hvorfor Forfatteren lader Wanner sige det om ham, med mindre det i Tydskland er et Særsyn at have en 32 Aars gammel Betjent i sit Huus.

Mandagen d. 13de Febr. 1804.
Borgemester-Familien.

Vi have forhen sagt vore Tanker om Stykket. Rollebesætningen var som første Gang. Om Spillet og Udførelsen have vi intet til det ved forrige Forestilling Anførte at tilføje, uden at Hr. H. Müller spillede sin Rolle i samme Smag og ovenikjøbet udspækkede sit Spil med endeel Puseerligheder, saasom at slaae med begge Hænder i Parykken, at trække den frem over Panden o. s. v., formodentlig i den priselige Hensigt at bidrage til de om Dagen fortærede Fastelavnsbollers Fordøjelse; — at Hr F. Møller kunde sin Rolle til Punkt og Prikke; — og at Jfr. Guldberg, efter naturlig gammel Vane, ved hendes altid færdige Lattermildhed lod os vide, at hun kun leeger med i Komedien.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 10

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Søndagen d. 19de Febr. 1804
Skumlerne af Kotzebue.

Ved forviklet Intrige, ved ypperlige Situasioner, ved huslige rørende Optrin, ved velskildrede Karakterer, og ved gode moralske Hensigter er det, at dette Stykke vorder interessant og underholdende. Fejlfrit er det ikke, — og hvad Arbejde under Solen er vel det? — Saaledes har man Aarsag at være misfornøjet med Moorlands iøvrigt saa velskildrede og retskafne Karakter, naar han som Menneskekiender lader sig forblænde af Løgtemænd og Hjernespind, og, uden at anstille alvorlige Undersøgelser, fæster Tillid til Albrands Ord og Fortælling, og paa disse svage Grunde mistænker og fordømmer sin blide og

skyldfrie Kone. Usandsynligt er det ogsaa, at hverken Moorland eller nogen af de øvrige Huusfolk ere vidende om Mad. Moorlands natlige Besøg hos den syge Veninde, som hun saa tit har gientaget. Vel sandt, Moorland sysselsættes som oftest med Forretninger til langt ud paa Natten, men hvor muligt, at han en eller anden Gang tidligere kunde begive sig til Hvile og saaledes opdage Konens Fraværelse. I Henseende til Stykkets Tittel havde vi heller ønsket det havde havt Navn af Skumleren end af Skumlerne thi egentlig er det Albrand som fortiener dette Navn allene; det er ham, som fra Begyndelsen til Enden vedligeholder sin Karakter. Kammerjunkerens Skumlerie er egentlig en letsindig Flanevurenhed, som han tilsidst angrer, og bliver et godt et ædelt Menneske, desuden er han kun Albrands Instrument og handler ikke af Ondskab som han. I Øvrigt henhører dette Skuespil til dem, der give en Skuespiller nok at bestille, udfordre Menneskekundskab, gode Naturgaver og endeel Konst og forudsætte endeel flere og ordentligere Prøver, for at udføres med Smag og Hæld, end det synes at have havt hos os. Men, naar undertiden slet ingen, og undertiden en ufuldstændig Prøve holdes paa saadanne Konstværker som Skumleren; naar den ene læser udaf Bogen, den anden udebliver, skiøndt tilstæde i Byen, den 3die først ven-

les fra Khavn om Eftermiddagen, naar der skal spilles om Aftenen, naar Bestyreren sielden, højst sielden er tilstæde og ingen andre vederhæftige Mænd ere ansatte i hans Sted, for at beobagte, rette og undervise de Feilende og at haandhæve god Orden paa Prøverne; saa kan man næppe vente slige Skuespils lykkelige Udførelse; saa maae man tage til takke med, hvordan det kan falde, undskylde de Spillende og prise sig lykkelig naar man ikke er Kiender. —

Hr. Søborg var Moorland. Denne Karakter er skildret som en satt, grundig, varm og aabenhiertet Mand, der er ivrig og nidkier i sit Embede. Man kan ikke nægte, at Hr. Søborg skildte sig ret godt ved sin Rolle, at han spillede den med Flid og Lyst, men vi tør dog uden rivgeste Partiskhed og uden i mindste Maade at fornærme Sandheden, paastaae: at hans Spil og Resitation var lige saa vist for lidenskabsfuld paa visse Steder, som den var urigtig aksentueret paa andre. F. Ex. hvor den var for hæftig, for brusende, er 4de Optogs 4de Optr. naar han føres bort af Vagten; at han lod sig slæbe baglængs, saae ilde ud: Forhandelsen over Emilie og hendes Forfører blev saa lidenskabelig udstødt, at uagtet dens Gientagelse blev den dog uforstaaelig. Ligeledes i 5te Opt. naar han kommer fra Fængselet i Ministerens Huus og seer Emilie. — Der skul-

de han i en kold Tone sige: "hvad har jeg her at bestille." men han sagde det i en vred, opbragt Tone. Et Ex. paa urigtig Aksentuering var i 4de Opt 8de Optr. naar han siger til Slutteren og hans Kone — „Fra Afvejen kan man ræddes, men i Afgrunden — god Nat, I forstaae mig ikke, god Nat!" Den første halve Deel burde været sagt i en belærende huul Tone, og efter at have rystet paa Hovedet den anden halve Deel fra „God Nat" af, med en bitter næsten vanvittig Latter, da det nu derimod blev udtalt for koldt, og uden Eftertryk. De Optrin, som bleve udførte med Held, vare 9de Optr. i 3die Opt. naar han endnu tvivler om Emilies Utroskab og siger, „god Nat Emilie! — ney det er ikke muligt;" og det Optr. imellem ham og Albrand i Fængselet.

Emilie blev sagt af Mad. Rongsted. Man fornæmmer endnu tydelige Spor paa denne Skuespillerindes svage Helbred. I 1ste Optogs 10de Optr. naar Moorland forlader hende med Kulde, sigende: „jeg ønskede helst at være allene" skyndte hun sig for meget med den herpaa følgende Replik. Egentlig skulde hun et Øjeblik med Forundring have seet efter ham og tungsindig eftertænksom begyndt med — „Hvad vil det sige", saa atter et Øjeblik faldet i Eftertanke, og med en meget rørt Tone fortfaret med

— „min Gud! hvad vil det sige?" og med langsomme Skridt og nedsænket Hoved forladt Skuepladsen; thi at hendes Mands usædvanlige og kolde Opførsel maatte krænke og smerte hende paa det ømfindtligste, ligger i Tingens Natur. Den kolde, foragtelige og mistroiske Opførsel imod Albrand i 4de Opt. 16de Optr. lykkedes derimod overmaade vel. At hun meget for hastig læste Brevet, som Albrand flyede hende, til at dets Indhold skulde voldet saa pludseligt Fald, er en afgiort Sandhed: — En slem Mode, som mere og mere griber om sig paa vor Skueplads, at kiende og føle Virkningen af et Brevs Indhold, hvis første Linier man neppe giver sig Tid til at læse. — Hvad disse Ligfald i sig selv angaaer, saa ere de i vore Tanker unaturlige, og kunne vi ikke ansee dem for andet end Sørgespilskarrikatur, som en talentfuld Konstnerinde, som Mad. Rongsted ikke trænger til, for at forskionne sit Spil. Overalt siger Forfatteren, hun skal, i det hun læser Brevet, sægne i Knæ, og omsider falde i Afmagt. — I 5te Optogs 9de Optrin, naar hun kommer ind og kaster sig for Ministeren, sigende: „Retfærdighed for min uskyldige Mand o. s. v." var Tonen for hæftig og skingrende, og rørte ikke som det burde, naar det var bleven udtalt i den bønlige, ømme Tone.

Jfr. Rosenkilde, som Jenny, spillede

godt, saalænge hun var den uskyldige, muntre, ubekymrede Pige, men koldt var hendes Spil i Optrinet, hvor Smith erklærer hende sin Kierlighed. — Ganske sikkert var hun ikke heller i sin Rolle.

Hr. Fr. Møller, var Ed. Smith. Vi savnede meget den værdige, ædle ukunstlede Anstand, som er denne Karakter saa egen, hos Hr. Møller. — 3die Opt. 6te Optr. blev kun maadelig resiteret; der herskede en Kulde og Tomhed i denne ellers saa ypperlige Sene, at man havde ondt for at holde sig fra at gabe — dog hvad Under? da han drøvtyggede de fleste Replikker, og kunde lidet eller intet af sin Rolle. Til hans Undskyldning maae vi dog erindre: at han, efter Sigende, en eller to Dage forud først blev meddeelt Smiths Parti.

Grev Scharfenegks Person blev forestillet ved Hr. Eilersen. Det er notarisk, at han fattes Anstand og Udtale til slige Roller. Hans Ansigt er stedse det samme, det udtrykker hverken Stolthed, Foragt eller Forundring. Overalt mangler han det, man kalder bon ton eller ton de monde. — I 5te Opt. 7de Optr. skal han, naar ved Papirenes Undersøgning Moorlands patriotiske Tanker falde ham i Hænderne, først med nogen Mistroe sige til Albrand: „hvorledes? jeg vil ikke haabe" derpaa hist og her blade i

Udkastet, og med truende Forundring sige. „Hr. „Sekretær det er jo netop det samme Stykke o s v." men Hr. Eilersen saae paa Tittelbladet, og oplæste hele Replikken i eet Aandedræt, hvorved han overtydede os om sin profetiske Aand der kunde forudsee, hvad andre daglige Mennesker først underrettes om ved Grandskning og Læsning. — Naar han i samme Opt. ved Smiths Rekommendasionsbrev underrettes om, at det er Lord Sidney, sporede man slet intet til den forandrede Hofftone, som slig en Efterretning burde bevirke hos en Gr. Scharsenek: — monotonisk var det altsammen. Og nu hans Klædedragt! næppe troe vi, at nogen Minister hos Abdariterne kunde været pudseerligere klædt end han var. En mørkebrun Kiordel med Rabatter og blanke Knapper, en hvid brodered Vest med lange Skisder, rødbrune atlaskes Beenklæder og Ynglings Frisur! — En vel akkomederet alongse Paryk vilde dog i det mindste have givet ham en aldrende ministermæssig Anseelse! Om denne Pyndt var hans egen Opfindelse eller ifølge Hr. Instruktørens Anordning, er os ubekiendt; at den var urimelig, det vide vi. Dog — Ohe! jam satis est!

Kammerjunkervæsenet og Hr. Eenholms blide, aabne Ansigt vilde ikke godt harmonère sammen — men at han er en god Skuespiller og

at han forstod sin Rolle til Fuldkommenhed, viste han tilfulde i 5te Optogs 5te Optr. naar Smith ved Fortælningen om een af hans Tildragelser giver sig tilkjende for ham. Her, sige vi, udtrykkede hans Ansigt, Forlegenhed, Skam, Anger og Fortrydelse og denne Stemning vedligeholdt han, som han burde, hele Optoget igjennem.

Hr. Hertz var Albrand. At han var i sit Fag og paa sin Plads — at 6te Optr. i 1ste Opt. mellem ham og Moorland, naar han fortæller, at Fyrsten har gjort sig Umage for Emilie — at 7de Optr. i 4de Opt. mellem Moorland og ham i Fængselet, og at hele 16de Optr. i samme Opt. med Emilie, men især naar han forlader Skuepladsen, sigende: "ydmiget er du endelig! — søde Hævn!" blev resiteret og spillet ypperligt og fuldkomment efter Naturen, behøver vel ingen Stadfæstelse.

Kaptain v. Ellfeld blev upaaklageligt udført af Hr. H. Müller. Baade den værdige, krigerske Stolthed, som Sørgmodighed over en ublid Skiæbne, læste man i hans Ansigt. Bestemt og mandigt var hans Sprog, og hans Udseende og Anstand, som Invalidens. Dog havde vi ikke formodet, at han og Mad. Tidemann, som kyndige Skuespillere, skulde nøjet sig med at hielpe den besvimede Emilie op paa Stolen og give sig i Snak med hverandre uden af og til at sysselsætte sig med Emilie, for at bringe hende tilrette igjen. — Vel vide vi, at det ikke paalægges dem — men det forekommer os at være saa naturlig en Følge, at Skuespillerne næppe behøve at paamindes derom for at sætte det i Udøvelse.

(Slutningen i næste No.)

Rættelse i No. 9:

Pag. 68 Lin. 16; altra l. ultra: og Pag. 72 Lin. 21; hvorfor hun i 5te Opt. var simplere klædt, l. hvorfor hun i 5te Opt. ikke var simplere klædt &c.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 11

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Slutningen om Skumlerne.

Mad. Tideman var ikke saa hældig med Udførelsen af Fr v. Ellfelds Rolle, som vi havde ventet. I 4de Opt. 17de Optr. var Tonen ikke saa sørgelig, ikke saa rørende som den burde. Overalt lignede hendes Spil mere den muntre, raske, sunde end den sygelige Kone. I 8de Optr. af 5te Opt. var Resitasioner for hurtig, Neplikkerne skulde været udtalte i en bevægelig, rørende Tone og afbrudt. — Hvorfor hun istædet for at spørge og søge efter sin Kaabe, søgte efter sine Handsker, vide vi ikke — men at hun ved denne Forandring forstyrede Mad. Rongsted i sin Stilling, da Handskerne ulykkeligviis vare komne til at hænge paa Stoleryggen under hendes Hoved, og derved blev Illusionen fordervet — dette vide vi

tilvisse. Ikke heller kunne vi begribe, hvorfor hun i 5te Opt. hos Ministren ikke satte sig ned paa den Stol, som tilbydes hende af Smith, da hun dog selv svarer: „Jeg takker Dem min Herre! ja, jeg er syg."

Hr. Rongsted, var Kroll og Prunk, og udførte den Første ret godt. — Jfr. Falk var Eva, og spillede saa saa.

Den 22de Febr. 1804

Bortførelsen og Herrens Hiemkomst.

Bortførelsen er et meget underholdende og muntert Skuespil, og uagtet det ikke har meget moralsk Værd — thi at den gamle v. Sachau ikke faaer sin Krig frem og Datteren alligevel faaer sin Udvalgte og ikke den, han har bestemt hende til, fortiener næppe at kaldes moralsk — interesserer det dog fra Begyndelsen til Enden, formedelst dets flydende og muntre Dialoger og listige Intrige. De, som mest bidrage til Stykkets underholdende Tone, ere Vilhelmine og Baron Rosendal. Begge disse Karakterer ere overmaade vel skildrede, hun som en munter skalkagtig Pige, og denne som en rask, aabenhiertig, lystig F. r. Stykkets heldige Udførelse beroer derfor meest paa deres gode og rigtige Spil, som disse Roller ere

anbetroede, og Tak, tre gange Tak skee dem, der udførte dem, at de aagrede med deres Pund og Kunstflid, hvorpaa vi saa tit have havt Prøver hos den Sidste, og hvorpaa den Første i Aften gav os saa umiskiendelige Beviser. —

Hr. H. Müller, som spillede Hr. v. Sachau, troe vi, gav Rollen ved sit Spil et al for bidsigt og latterligt Anstrøg. Egentlig er han dog kun en underlig vranten Knurrepotte, og ingen bulbrende latterlig Mand. Haarpungens uhældige Dinglen frem og tilbage giorde en lige saa uheldig Virkning paa Øiet.

Vilhelmine, hans Broderdatter, var Jfr. Suldberg. Hun gav sin Rolle al den Ynde, al den Skalkagtighed, den udkrævede. Hendes Mine og Toneklang var saa naiv og skiøn, at man med Fornøjelse saae og hørte hende. Foruden at hun kunde sin ikke lette og ikke liden Rolle til Fuldkommenhed, aksentuerede hun de fleste Steder ypperligt. Til Ex. ville vi kun anføre 1ste Opt. 2det Optr. naar hun parodierer Onkelen, nemlig: "Jeg siger Dem, driv mig ikke til det yderste" og nu den blide joviale Overgang, idet hun strækker Haanden ud sigende: "til Tegn paa, at jeg er god igien, Kys her!" — Ligeledes i samme Optrin, naar hun i hans opbrusende Tone siger: "Ikke et Øjeblik — ingen Sekund" og strax derpaa den spøgende Trudsel: "Onkel,

Onkel! man maae have skrækkelig megen Taal, modighed med Dem." — Men frem for alting blev 16de Optrin i 2det Optog mellem hende og Baron Rosendal udført med al muelig Natur og Ynde — især var Tonen naiv og ubetalelig, naar hun fortæller, hvorledes Fændrikken hoppe, de omkring paa hendes Bog, den Gang hun var forelsket. — Nogle vil have bemærket, at hun forandrede den anonymme Resensent, som hun i 1ste Optogs 2det Optrins 13de Replik taler om, til en grov Resensent; vi lagde ikke Mærke der, til, men er det saa, ville vi kun erindre, at hun derved betog Replikken sin sande Meening og Hensigt; og skulle det være en Kompliment til os, saa henhører den mindre til Vittighed end til Uhøflighed, vi ikke troe ved vor Journal at ha, ve fortient. At det er vor Pligt, at giøre Kunst, nere og Kunstnerinder opmærksomme paa deres dramaturgiske og teatralske Feiltagelser; at vi øn, ske, at de ikke skulde forringe deres Værd ved Rol, lernes skiødesløse Behandling, ved Ligegyldighed mod Publikum; — at vi ikke bør være og ikke heller have været tilbageholdende eller sparsomme med disse Erindringer, tilstaae vi uden, at rødme og uden at angre det — men notoriske Sandhe, der, fremsatte og iklædte et passende Sprog, ere ingen Grovheder. Disse skal vor Pen aldrig ned, skrive, men hine skal vi efter beste Evne frem,

lægge og afmale til Gavn for alle, hvis sande Agt det er, i Gierningen at vise sig som dem, de saa gierne bærer Navn af — Konstnere; blive vred derfor, hvo der vil! fornøden Sandhed er slet ingen Mand for braaget!

Mad. Tideman var Henriette. Det er en saare ubetydelig Rolle, ved hvis Udførelse hendes gode Talenter ikke kunne lægges for Dagen.

Hr. Søborg var Buchenheim, og Hr. Hertz Baron Rosendal. Begge disse Roller bleve upaaklageligt og ypperligt udførte, især blev det Optrin imellem dem i første Optog spillet mesterligt. Af Hr. Hertzes gode Resitasion og rigtige Tonefald kunde vi ikke undlade at anføre det Sted i 2det Optogs 12te Optr., naar han i en rask og hurtig Tone siger: „Overlæg er i vore Dage slet ikke mere Moden ved slig Leylighed. Man giver sig frisk væk" — og nu med en lavere Stemme — „og overlægger først bag efter"; og af slige veludtalte Steder vare der mange af i Aften.

Hr. Rongsted var Johan, og Hr. F. Møller, en Porteur.

Herrens Hiemkomst er et Stykke af liden Værd, dog for eengang lader det sig see med Fornøielse. Frue Bertrand og Dercour ere egentlig Hovedpersonerne, skiøndt Kaptain Dorvilles, hvoraf Stykket har faaet Navn, burde

være det. Det er ogsaa kun bemeldte ade Personer, der give Stykket Liv, naar de udføres som de bør, og hvo kan tvivle herpaa, naar Frue Bertrand var i Mad. Rongsteds, og Dercour i Hr. Søborgs Hænder. Den Førstes Spil var ypperlig; til Exempel ville vi kun anføre 4de og 5te Optrin, hvor hun fra den arrige Skiendetone gaae over til den kielne forelskede med Dercour. Teaterspillet i det Mellemrum, Kapteinen bestemmer sin Datter til Dercour, der var en saadan Skuespillerinde værdig, ikke at forglemme. — Hvad Hr Søborg, som Dercour, angaaer, ville vi kun erindre, at Rollen er den muntre Elskers, og hvo kiender ikke hans Gaver og Talenter i dette Fag, naar Sproget ikke gaaer til det Lidenskabelige!

Hr. Rongsted var Lubin, og spillede den ret godt, men tage vi ej Feil, var nok hans valgte Tone for løjerlig, især i første Optrin. Monalogen, hvormed Stykket begynder, viser tydeligt, at han for Alvor skal være frygtsom og bange for den ham forestaaende Ulykke. En ængsteligere Tone og frygtsommere Adfærd havde derfor nok været rigtigere.

Hr. F. Møller, le Frank; Hr. Eilersen, Doucet; Jfr. Rosenkilde, Sophie, skildte sig ret godt ved deres Roller. Hr. Hertz, som var Papelot, havde til denne Rolles Udførel-

se valgt sig et høistkomiskt Ideal, som han fra Begyndelsen til Enden vedligeholdt med største, og ham saa medfødte Held.

I Øvrigt iagttoge vi i Aften en Feil, som flere Gange har havt Sted paa vor Skueplads, hvilken vi for Illusionens Skyld ønskede afskaffet og forebygget, den nemlig: at der paa forskillige Steder, vi troe meest i det første Stykke, blev talt om Bulder og Støj, der skulde foregaae bag Scenen, som vi slet ikke fornam det mindste til — en eeneste Gang undtagen, og da blev det sat i Værk, naar der allerede var talt om det som udført, og ikke forud som det burde, naar ellers Udsagnet skal antages for Sandhed, og man ikke hvert Øieblik skal erindres om, at man kun spiller Komedier.

Søndagn d. 26de Februar 1804.

Falsk Undseelse.

Meget godt, meget hierteligt og sandt, findes afhandlet og udført i dette smukke Skuespil. Falsk Undseelse foraarsage ofte lige saa mange farlige og betydelige Optrin i Livet, som Fremfusenhed og Uforsigtighed Aabenhiertighed. Mange Familier paaføre sig selv Uhæld og Elendighed, fordi de ansee det vanærende, at yttre deres trængende Kaar, og stemme Tonen, blot for at

følge Strømmen, hvoraf de lade sig henrive, høiere, end de kan taale. Mangen fen fortient Slægtning, lever ubemærket og i Fattigdom, fordi den rige og ophøiede Frænde undseer sig, at kiendes ved ham — men Gud forbyde, at det i det daglige Liv nogentid skulde gaae saa vidt dermed, at Mennesket, ligesom de Maillac hos Kotzebue, skulde skamme sig ved sin trænaende Moder! — Af alle Karakterer som, findes i dette Stykke, er derfor ogsaa denne den afskyeligste, og man har Aarsag at undre sig over, at Forfatteren lader ham blive usynlig just i det Øieblik, da man længes efter enten at see ham offentlig foragtet og udstødt af Familien, eller angerfuld komme tilbage for sin Moders Fødder og tilstaae sin unaturlige Brøde. Moralitæten ville, saavidt vi skiønne, i det mindste ikke have tabt ved denne Forandring. Man vil maaskee indvende, at Forfatterens Hensigt var at straffe Moderen med denne Hiertekrænkelse for den Ulydighed mod hendes Forældre, hun i sin Ungdom giorde sig skyldig i — men er det ikke langt undskyldeligere og tilgiveligere, af oprigtig Kierlighed for en elsket Mand at handle mod Forældres Villie — ofte blot urimmelig Kaprise, end ikke at ville vedkiende sig en Moder, fordi hun er fattig og uheldig? og naar Nogen af disse To skulde straffes, var det da ikke billigst, at den unaturlige Søn burde exemplarisk bøde for sin skammelige Brøde. — Men ved Emmys ømme, følsomme og taknemmelige Karakter forsones vi igjen med Skribenten — hun er i fuldkommen Forstand det Modsatte af Broderen. De Øvrige ere ogsaa alle gode og ædle Personer — dog kan man ikke saa aldeles være fornøiet med Justitsraadens; hans hele Adfærd og Fremgang ligner formeget en Mand, de Franske kalde un bon Homme; han er for svag, for passiv og foruden at han dermed forstyrrer sin egen Rolighed, staaer han tillige Fare for at styrte sin Familie i Elendighed.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 12

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Slutningen om Falsk Undseelse.

Handlingens Eenhed er ikke heller iagttaget. Tre til Fire Handlinger afgiøres og udføres i dette Stykke paa eengang. Det er ligeledes opfyldt med en Deel lange trættende Tirader og Monologer som ikke undlade at kiede Tilhørerne. Desuagtet bliver det altid et saare interessant Skuespil, som formedels dets smukke og rørende Situationer sysselsætter baade Sandser og Hiertet. Hvo som til Ex. kan læse eller see 3die Optogs 10de Optr., naar Heldmand gienkiender sin Søster, og samme Optogs 1 te Optr. hvor Emmy i samme Søster gienfinder sin Moder, uden at samføle med de Handlende og røres til Taarer — for dem er intet Rørende i Verden. Overalt have disse Skuespil fanget me-

re forud end de overspændte og Heroiske; de ere vort Hierte saa velkomne; de deri foregaaende Handlingerne ere saa bekiendte og naturlige; disse derimod sysselsætte kun vor Indbilningskraft, og have i det høieste kun Krav paa Beundring.

Rollebesætningen var god og følgende. — Justr. Heldman blev forestilt af Hr. Søborg. Hans Spil var manddigt, Mine og Anstand den tænkende, tungsindige og gode Mand værdige I 1ste Opt. 4de og 5te Optr. udtrykkede baade Ansigt og Stemme meget rigtig den Skindsyge, der ulmer i hans Hierte, men især var den tydelig, naar han spørger Frelon: "Hr. Vikomten følger vei min Kone hiem?" — Naar Søsteren i 3die Optogs 10de Optr. giver sig tilkiende for ham; og naar de sidde paa Bænken under Lindetræerne i 11te Optr. var Mimik og Teaterspil med Emmy overmaade gode, men allerbest lykkedes hans Spil i 4de Optogs 8de Optrin, naar Konen bebreider ham hans Tilbageholdenhed o. s. v. —

Med lige saa stor Fornøielse saae man Mad. Tidemann udføre Fr. Heldmand. Den bøielige Stemme i de hiertelige Optrin med Manden og Kaptain Juul; de talende Gebærder hun ledsagede sine Replikker med, kunde ikke andet end opvække de Folendes Agt og Bifald. Hvor rørende blev ikke 8de Optr. i sidste Opt. sagt og udført? hun talte fra og til Hiertet — og alt

dette skeete paa den simpleste, den naturligste Maade, uden at fordreie Kroppen, uden at sauge Luften igiennem med sine Arme. —

Jfr. Rosenkildes Spil som Vilhelmine var ikke daarligt. Hun udførte især 2det Optogs 9de Optr. skikkelig godt, men fra det Sted, Musikken lader sig høre til Scenens Slutning forfeylede hun i vore Tanker baade Tone og Spil. Undseelig over selv at tilstaae og at aabenbare Walter den legemlige Feil, maae hun være glad, at Valseimusikken rædder hende ud af Forlegenheden. Hun skal derfor ikke blot uroelig og forlegen udtale Replikkerne, hvormed hun opfordrer ham til Dansen og til at føle hende til Selskabet, men tillige paa en munter og letsindig Maade, at Walters paafølgende Replik, naar hun er borte, nemlig: „Gud! er det mueligt? en elendig Vals tilintetgiør Tilstaaelsen af den inderligste Kierlighed o s v." ikke skal synes for haard, for ubillig. Siger hun det blot urolig og forlegen, kan det ikke undgaae Walters opmærksomme Oje, og hans Dom og Udbrud om hende maatte da unægtelig blevet mindre haard og mere skaanende. Vi tilstaae gierne, at denne Anmærkning mindre gielder Skuespillerinden end Forfatteren, der rigtig nok paa dette Sted blot fordrer Urolighed og Forlegenhed; men vi bør dog fordre, at Skuespillere skulle være tænkende

Mennesker, der ikke blot handle paa en mekanisk Maade.

Følsomt og tækkeligt var Jfr. Falks Spil som Emmy, men heldigere vilde det have været, dersom hun ikke havde talt saa hurtigt. Hun var paa en god Vej med at aflægge denne Feil til Gavn for sig selv; thi hendes gode Talenter lide sandelig ikke lidet derved. I Øvrigt var hendes Spil meget godt, og i 3die Optogs 11te Optr. udtrykkede hendes Ansigt ypperligt den Blanding af Længsel og Forundring, Mad. Moreau's Fortælling opvækker hos hende. At hun i 4de Optogs 2det Optr., efter første Replik ved Lindetræet, saae hen til Kaptæin Juul var en Feil; thi hun skal ikke mærke til hans Nærværelse førend 12te Replik, naar hun siger: „ak! der er han jo."

Formedelst Hr. H. Møllers Sygdom spillede Hr. Eilersen Kaptæin Juul, og med Fornøjelse tilstaae vi, at han spillede den overmaade godt. Hans gode Anstand og Væsen, hans utvungne Foredrag i Aften opvakte det smigrende Haab hos os, at ved god Veiledning flittig Øvelse vil han og i de værdigere Roller blive en brugbar Skuespiller; især var hans Spil overmaade naturligt og udtryksfuldt, naar han 4de Optogs 2det Optr. sidder paa Bænken,

og smaaesnakker med sig selv, og skriver med Stokken i Sandet.

Om Hr. Hertz, som Vikomte de Maillac, og om Mad. Rongsted, som Mad. Moreau, behøve vi kun at sige, at de vare i deres Fag, for at sige, de udførte deres Roller med Smag og efter Naturen.

Hr. F. Møller var Valter. At han besidder Gaver og Talenter til sin Rolle, kan Ingen nægte ham; men at han i Aften, som flere Gange, uendeligt forringede sit Spil ved Ukyndighed i Rollen er lige saa unægteligt. Til Beviis ville vi kun anføre det skiønne gode Optr. i 3die Opt., der kunde og burde gaaet saa godt, og gik saa maadeligt, blot af denne Aarsag. Vi haabe, han er for beskeden til at seire over vor velmeente Erindring med det Bifald, man tilklapskede ham ved Slutningen af selvsamme mislykkede Optrin!

Hr. Rongsted skildte sig ret godt ved Jan's Rolle, især paa Sidstningen, da han faaer at vide, at Mad. Moreau er Heldmands Søster.

Angaaende Dekarastonen maae vi anmærke, at vi savnede Lysthuset paa den ene og Græsbænken paa den anden Side!

Onsdagen d. 29de Febr. 1804.

Fetteren af Lissabon, og Nytaarsgaven.

Dette Skuespils ypperlige Værd, og moralske Hensigt er indlysende for Enhver. Farlige Følger af en vrang og forkiælet Opdragelse, af Mændenes Strenghed og Eftergivenhed med selvraadige og uforstandige Hustruer opdækkes her for Alles Øjne. Saadanne velskrevne og veludførte Stykker kan umueligt forfeyle at giøre vedbørligt Intryk paa Hiertet, og bevirke Frafald fra sit urigtige Forhold i denne Henseende; og skulde ogsaa en stor Deel af den udsaaede Sandhed, som ved en anden Lejlighed vor Rahbek udtrykker sig *) ikke bære ønskelig Frugt, fordi den faldt paa en Klippe, skal man derfor ikke lade være at saae; noget vil dog vel falde i god Jord, og dettes Frugter maae trøste Sædemanden for det øvrige Tab. — At Forfatteren ikke lader Charlotte og Vilhelm anger- og skamfulde komme frem paa Slutningen, men i det Sted spiser os af med Sivers Efterretning om deres Flugts Standsning, bevirket ved hans Foranstaltning, kan man ikke saa aldeles være fornøiet med; thi slige Efterretninger virke ikke halvt saa meget, som det man seer med egne Øjne. Lidet

*) See hans dramaturgiske Samlinger første Bind.

usandsynligt er det ogsaa, at en under saa stræng Opsigt og Behandling værende Steddatter, som Sophie, skulde være bleven Kone og Moder uden Stedmoderens eller Halvsøsterens Vidende. — Men i Betragtning af det meget Sunde og Solide, dette Stykke for Resten indeholder, er det anførte af ringe Betydenhed, der ej i mindste Maade kan formindske dets Værd.

Alberts Rolle blev udført af Hr. Schvartz med al den Nøjagtighed, han er vant til at udføre slige Roller. Til Beviis behøve vi kun at anføre 1ste Optogs 15 Optr., naar han forlanger de for Huset bekomne Penge fra sin Kone, og siden igien giver dem tilbage. 2det Optogs 12te Optr. mellem ham og Sophie, naar denne aabenbarer ham, hun er givt og er Moder; og 3die Optogs 16de Optr. mellem ham og Konen.

Det Stolte og det Spodskbittre i Tone og Væsen, som udmærker Mad. Alberts Rolle, havde Mad. Tidemann fuldkomment i sin Magt. Hendes Spil var overhovedet fortræffeligt, og skulde have været det mere, naar hun havde havt sin Rolle bedre inde.

Jfr. Rosenkildes Spil, som Sophie, var skiønt og kunstigt, men hun græd lidt vel meget, og derved blev hendes af Naturen utydelige Mæle end mere uforstaaeligt.

Den letsindige, flanevurne Charlotte blev ret godt udført ved Jfr. Falk; men hendes Stillinger vare noget for tvungne, hun bøjede Hovedet for meget for over.

For Hr Søborg lykkedes Vilhelms Rolle saare vel, hans Spil var raskt, utvunget og saa næsviist, som det bør sig sligt et uopdraget Drengebarn, som Vilhelm. Til Beviis paa hans rigtige Spil ville vi kun anføre den henkastede, og ligegyldige Stilling med Beenene overkors, hvori han betragter Sivers, i 1ste Opt. 8de Optr., naar denne fortæller om de Mennesker, han har fundet paa sin Vandring.

Hr. Hertz var Mantsfeld. Ogsaa denne liden Rolle blev upaaklageligt udført. Den ligegyldige Tone i 2det Optogs 5te Optr. i Forhold med Charlottes Paatrængenhed, var især fortræffelig.

Med Hr. Eilersens Spil, som Sivers, maatte man fuldkomment være fornøiet. Han resiterede overmaade rigtigt; og den Vægt, han lagde paa: „Svage Mennesker," i 1ste Optogs 8de Optr., ledsaget med den betydende Mine til Albert, ved Fortællingen om Vandringen for at søge Mennesker, viiste tilfulde, at han nu mere end forhen lader sig det være alvorligt angelegent, at udstudere sin Karakters Aand. Vel ham og vel hver Skuespiller, der lægger Vind her paa; thi uden det ere de bedste Naturgaver af ringe Værd.

(Slutningen i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 13

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Fætteren af Lissabon og Nytaarsgaven.)

Barnet, der spillede Frits, var enten frygtsomt, eller kom frem uden at kunne sin Rolle; en Lykke var det, at Hr. Schwarz havde det meste at gjøre med ham, og han lader sig ikke læt forvilde af Smaating, saa det hverken forvoldte Pauser eller Uorden.

Kræmmersvenden var Hr. F. Møller, og Rettensbetient Hr. Rongsted.

Om det andet Stykke, Nytaarsgaven, have vi i No. 1 allerede sagt vore Tanker, og ihenseendetil Udførelsen i Aften, have vi kun at tilføje, at Hr. S..., formedelst Hr. H. Müllers Sygdom, spillede Delkars Rolle, og spillede den ret godt.

Søndagen d. 4de Marts 1804.

Myndlingerne.

I dette ypperlige Skuespil, som gjør sin berømte Forfatter stor Ære, som vidner saa umiskiendeligt om den største Menneskekundskab og Erfarenhed, afskildres visse Stormænds Underfundighed, List, Rænker og Laster, som de under Dydens Maske vide at betiene sig af til de retskaffnes Ruin og Undergang, med saa træffende Farver; blottes paa en saa lærerig Maade Smaaherrers brødefulde, letsindige Forførelser; og fremstiller den forfulgte Dyd og Retsindighed i en saa øjensynlig Skikkelse, at Ingen kan lægge Bogen fra sig, uden at være gjort opmærksom paa Verdens Snarer og Ondskab; Ingen forlade Skuespilhuset, uden at være rystet lige til Siælen. De til Skue udhængte Billeder ere saa langt fra at være overdrevne, at det ikke kan feile, de jo maae forekomme en Deel blandt Mængden naturlige og træffende. Stykket er derfor, fra den moralske Synspunkt betragtet, af et beundeigt Værd, og i Hensyn til de henrivende Handlinger og nærverystende Stillinger, der næsten i hvert andet Optrin fremdyder sig for Tilskuernes Øie, er det ikke af mindre Værd Ingen af de i Stykket interesserede Hovedpersoner undgaae enten den fortiente Straf eller Belønning. Man maae samføle li-

gesaameget med de uhældige Lidelser, som glæde sig ved deres Sejer; maae ligesaa hæftigt afskye de Ondskabsfulde, som fyldestgiøres ved deres Tilintetgiørelse og Fald; — og uagtet vore Følelser i Henseende til L. Brooks Karakteer ere deelte, saa opvækker han dog, i Betragtning af hans naturlige, gode Hierte, hans Forførelse ved slet Selskab, hans omsider tilbagevendte velmeente Anger, mere Ynk og Medlidenhed, end Had. Med god Føje bør dette Skuespil derfor erklæres for et af de værdigste og lærerigste, vi eje. Vi tør ogsaa paastaae, at Ingen af de Tilstædeværende, uagtet Hr. F. Møllers sygelige Sundheds Forfatning, der hindrede ham i at lære sin Rolle, angrede deres Tid og Penge, men villig yde ham Tak for hans Beredvillighed, endog med Bogen i Haanden at ville bidrage og medvirke til dets Opførelse, uden hvilken man havde været nødsaget, skuffet i sit Haab at vende hjem igien, og savnet den sieldne Glæde, at henrykkes og opbygges ved Hr. Schwartzes mesterlige Spil, som Kiøbmand Drave.

Alle de ypperligt paa hinanden følgende Afvexlinger af Tungsind, Glæde, Forundring, Godhed, Ømhed og Vrede, vare læselige i denne vor Garriks *) Ansigt. Ypperlig var hans

*) Skulde det falde nogen ind, at ansee denne Bemærkelse for overdreven, saa behage man

Overgang fra den bittre og opbragte Tone, i hvilken han taler om Kansleren med Mad. Drave i første Opt. femte Optr., til den bestyrtede og sørgmodige, naar han af hende i samme Optrin underrettes om Ludv. Brooks Kjerlighed til Datteren. Ligesaa veltalende og udtryksfuldt var hans Ansigt i andet Opt. femte Optr., naar han faaer Øje paa Hofraad Flesser; det spaaede strax om det, der skulde foregaae mod samme Hofraad i siette Optr. — Hiertelig og rørende var Tonen og Deklamasjonen i niende Optr. af samme Opt., da han forlanger, at Datteren skal omfavne ham, og da dette skete noget koldt, udbryder med Smerte: "som sædvanlig". Henrivende udtrykkede han sin Glæde i tredie Optogs tiende Optr., da han troer, at det er Augusta, Ludv. Brook agter at ægte; og skrækkelig Overgangen til Fortvivlelse, da han i samme Øjeblik opdager sin Irring, og erfarer, at det er for Kanslerens Datter, Ludvig begiærer hans Samtykke. — Og nu den Anstand og det Ansigt i fierde Optogs andet Optr.,

---

at erindre, at man tillægger denne fordum brittiske store Kunstner det Talent, at udføre saavel de høist tragiske, som høist komiske Karakteerroller til Fuldkommenhed. Man forestille sig vor Schwartz, som Figaro i Barberen af Sivilla, og saa igjen som Odoardo i Emilie; og Drave i Myndlingerne, og behage at gjøre Anvendelsen.

som udviiste værdig Tungsind, undertrykt Vrede, blandet med Sagtmodighed og Hengivenhed til sin Skiæbne, da Kommissæren randsager Effekter og Papirer! — Dog! vi maae vel her bryde af, dersom vi ellers skulle faae Rum til det, vi have at sige om de Øvrige.

Hr. S... s Spil, som Kansler Flesser, var upaaklageligt. Han viiste baade med Ansigt og velanbragt Gestikulasjon, at han havde fattet sin Rolles Aand, og ham fattedes kun et heldigere udvortes og Figur, som Ingen kan give sig selv, for at skulle have exselleret som Kansler Flesser, især hovede os den vel anvendte og passende Sittren i Forening med den forstemte Latter, naar han har læst Ministerens Befaling overmaade meget, thi den udtrykkede Skam, Nag og Forbittrelse over et mislykket Skielmstykke.

Hr. Hertz var Hofraaden. Hans heldigste Sener vare: 2det Opt. 6te Optr. med Drave og 4de Optogs 4de Optr. med Augusta. At meget af det Øvrige ikke lykkedes saa godt, som han forstaaer at udføre det, vare andre ham aldeles uvedkommende Omstændigheder Skyld i.

Med megen Delikatesse og Held udførte Mad. Rongsted Mad. Draves Rolle; især bleve 5te Optr. i 1ste Opt. imellem hende og Drave, 5te og 16de i 3die Opt., og det 2det i 5te Opt. ypperligt resiterede. Derimod aksentuerede

hun urigtigt i 2det Optogs 11te Optr., da hun paa Ph. Brooks Replik til Aukusta, nemlig: "De er deilig og ung, hvorfor sørger De?" svarer: "Forlad, at jeg gientager min Datters Ord; det skulde De dog ikke laste hende for" som, paa denne Maade aksentueret, blev meningsløs; og burde hedde: "det skulde De dog ikke laste hende for" thi saa indholdt Ordene en fiin Bebreidelse for hans egen Tungsindighed og sørgmodige Opførsel Skade var det ellers, at hun satte Stolen, hvorpaa Oldingen i 5te Optogs 5te Optr. skal sidde, lige ved Døren paa venstre Side, da han saaledes maatte falde alle Indgaaende i Øjet, og som siden ogsaa gav Anledning til den Uorden med Sekretairen, vi nærmere paa behørig Sted skulle forklare.

Mad. Tideman har kun sielden Lejlighed, at vise os de heldige Talenter, hun besidder til de ømme og sværmeriske Roller, og som dog ere saa umiskiendelige, men som Augusta bestyrkede hun iaften paany vor forhen giorte Paastand. Ubeskrivelig skiøn var strax i 2det Optogs 1ste Optr. hendes blide sørgende Toneklang. Den gav strax tilkiende, hun var den ved uheldig Kierlighed sygelige Pige, og Maaden, hvorpaa hun kastede sig i Faderens Arme, naar han i 2det Optogs 9de Optr. udraaber det forhen Omtalte:

"som sædvanlig" — kan ikke udtænkes mere henrykkende og sværmeriskt.

Ikke mindre værdig og hensigtssvarende var Hr. Søborgs Spil som Ph. Brook. I 2det Optogs 3die Optr., da Hofraaden giør sig lystig over ham, udtrykkede hans Ansigt og Anstand al den Ringeagt, en saadan Usling fortiente, og Resitasionen ved samme Optrins sidste Replik: "Den Vise smiler, en Nar, Hr. Hafraad! — leer af fuld Hals" blev med vedbørlig Vægt udtalt. Ligeledes var hans Spil skiønt og rørende i samme Optogs 11te Optr., hvor han giør Augusta sin Kierligheds Erklæring, og den smertefulde Tone ved Ordene: "Heller ikke det" i Ligning med den rolige Overgang ved det paafølgende: "Vær lykkelig" — var unægtelig ypperligt. Mange flere Steder kunde vi anføre paa hans rigtige og gode Spil i Aften, men for Kortheds Skyld nødes vi at lade det beroe ved det allerede Anmærkede.

Hr. H. Müller var Kiøbmand Rose. Han udførte sin Rolle overmaade godt, især var han saare heldig i at udtrykke sin Harme i 5te Optogs 8de Optr, mod Sekretæren, da han forlader Senen sigende: "Jeg vil forføje mig bort; men Du skal! — jeg forføjer mig bort." —

Til Oldingens Udførelse kunde man aldrig ønske sig en bedre Skuespiller end Hr. Ege-

holm. Han foreenede gode Naturgaver med veianbragt Kunst, uden hvilken saa ung en Mand ikke saa naturlig kunde have forestillet denne Olding. Hans Anstand og Udseende vare ypperlige. Faa kunde holde sig fra at blive inderlig rørt ved hans Spil og Foredrag. Vi havde ellers ønsket, han var kommet ind af Fløjdøren i Baggrunden, saa havde han ventelig holdt sig nærmere til højre Side og hastigere blevet usynlig i 5te Optogs 7de Optrin.

Om Hr. Eilersen, som var Sekretæiren, have vi kun at erindre, at han i 5te Optogs 8de Optr. kom nogle Replikker for tidlig ind, og fik derved Oldingen for meget at see og at høre, til at det skulde være sandsynligt, at høre ham spørge og udfritte Mad. Drave om og hvor han var i Huset. — Noget af Skylden til hans for tidlige Tilsyneblivende kommer maaskee nok til at gaae paa Hr. H. Müllers og Mad. Rongsteds Regning, thi de skulde ikke have gaaet til Udgangsdøren, førend Oldingen havde forladt Scenen; men alt dette var unægteligt bleven forebygget, naar Hr. Eenholm, som sagt, havde valgt Mellemdøren til sin Indgang. At saadant ikke strax blev bemærket paa Prøverne eller paa Prøven kan vi ikke begribe. Dog! mueligt, at Stykket slet ikke er bleven prøvet, som vel flere Gange er hændet; og saa forundre vi os ikke længer, men beundre derimod det Held, at ikke flere og værre Uordener indtraf.

(Slutningen i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 14

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Myndlingerne)

Hvorfor Hr. Eilersen kom ind i Draves Huus foruden Hat, vide vi ikke, medmindre det skeete, for des utvungnere at bevæge sine Arme!! Ved samme Leilighed maae vi anmærke, at nogle af vore Skuespillere, saasnart de komme paa Senen, lægge de deres Hat enten paa en Stol eller paa et Bord fra sig. Ved dette Syn troe vi de skulle forestille ærlige Handværkere der komme for at tage Maal af en Kiordel eller et par Skoe; thi til slige Forretninger er Hatten rigtignok i Vejen; men naar det skeer i Kavaler- og andre deslige Roller, saa vidner det unægteligt om Ubehændighed og Mangel paa bon ton.

Hr. F. Møller var Ludv. Brook; Hr. Rongsted Frederik; Jfr. Falk Lisette; og Hr.

Sax Komissæren. Den barske Tone, han valgte til sin Rolle, giorde her, ved Siden af den taalmodige og bekymrede Drave, en overmaade god og ønskelig Virkning.

Til Slutningen maae vi endnu anmærke, at de tvende første Optrin i 3die Optog, der bidrage saa meget til at sætte Kansleren i sit rette Lys, aldeles bleve udeladte. Hvad, som gav Anledning dertil, kunne vi ikke vide, da Jfr. Falk, der intet havde at bestille, gierne kunde have spillet den fattige Kones Rolle.

Onsdagen d. 7de Marts 1804
Værtshuset og Ægtefolkene
fra Landet

Begge disse Stykker ere af saare liden Værd. Forgieves søger man sand Moral, Intrige, eller smukke Situasioner i samme. Ikkedesmindre more de ret godt, naar de vel udføres, og i denne Henseende kan man ikk beklage sig, især hvad Værtshuset angaaer, der ved Hr. Soborgs gode og raske Spil, som Derval, ikke lidet blev hævet. Men hvorfor han og Hr. Eilersen, der var Forville, og spillede kun maa-

deligt, kom ind med Hatten paa, og bleve saaledes bedækkede i Jfr. Lovison's og Duport's Overværelse, og først efter deres Bortgang tog Hatten af, kunne vi sandelig ikke indsee, idetmindste vidnede det ikke om de Franskes bekiendte Levemaade mod Kiønnet. — Hr. Sax var Duport, og chargerede efter Sædvane. — Jfr. Rosenkilde Fr. Derval og Jfr. Falk Lovison. De skildte dem ret godt ved deres Roller; og Jfr. Falk skulde skildt sig end bedre ved sin, dersom hun ikke igien ved den evige Piappen havde givet tilkiende, at hun anseer det for det rigtigste Talent i Soubrette-Faget, at lade Knæbren løbe. — Hr. Rongsted var Marcel. Optrinnet, hvori han er beskænket, lykkedes ham ret vel.

I Ægtefolkene fra Landet blev Cecilia udført ypperligt ved Mad. Rongsted; især hovede den vel vedligeholdte uskyldige Tone os overmaade meget. Ligeledes blev Frygten for hendes Mands Vrede, for at have været paa Maskeraden imod hans Villie og Vidende, meget vel udtrykt. — Hr. Eilersens Spil, som v. Ahrensberg, var saaledes, som det plejer at være i de ømme Mænds eller Elskers Roller. Dog lykkedes ham den Sene, hvori han var beruset, skikkelig godt. — Dersom Jfr. Falk ikke havde sagt Babet saa hurtigt, skulde hendes i øvrigt gode Spil vist giort bedre Virkning.

De øvrige Personer i Stykket ere af saa ubetydelig Værd, at man ikke maae vente dem bedømte.

I Aften maatte man længe vente mellem Akterne, hvilket Ophold, i maadelige Stykker, ikke lidet bidrager til desstørre Kiedsommelighed. Megen Støj hørte man ogsaa paa Teatret mellem Akterne, der ikke morede synderligt.

Fredagen d. 9de Marts 1804
Offerdøden af Kotzebue, og Den gode Moder af Florian

De, som holde rørende Situasioner, huuslige Optrin, ypperlige moralske Grundsætninger, og skiøn og flydende Dialog for den største Fortieneste i et Skuespil, ville finde sig fyldestgiorte ved Offerdøden. De, som derimod holde Sandsynlighed, og efter Naturen skildrede Karakterer for een ikke mindre Dyd, ville finde Adskilligt at indvende mod dette Stykke. Usandsynligt er det unægteligt, at see en Mand, som Robbert Maxvel, der er berøvet alt optænkeligt Ophold for sig og Sine, hellere vælge en skændig Død, end bekvemme sig til at modtage Hielp og Understøttelse af en ædel Vens Haand, som Malvyns, fordi

denne, for en Deel Aar tilbage, har været hans Hustrues Tilbeder og Elsker; hellere vansmægte af Hunger og Tørst, end at modtage en veltænkende Hebræers velmente Gave, fordi hans Stolthed derved troer sig vanæret. Og lige saa modsigende er det tillige, at see ham siden, efter at have styrtet sig i Temsen og bragt til Live igien, paa det svageste og med taus Erkiendtlighed at modtage den ham aldeles ubekiendte Harringtons Velgierninger og Tilbud; maaskee fordi Temsens Vand havde afkiølet hans Fantasi. Disse Fejl ellers fraregnede, kan man rigtig nok være tilfreds med det Øvrige, og naar det nu ovenikiøbet udføres saa heldigt, som i Aften, har man dobbelt Aarsag at takke Hr. Søborg for sit Valg, og love de Medspillende, der ved deres vel studerte og med Varme spillede Roller saa mægtigt bidroge til hans Benefises Hæder og Held.

Hr. Søborg, var Robert Maxvel. Denne store og højst vanskelige Rolle blev udført med megen Flid og Lykke. Den matte Stemme og Gang, det smægtende Ansigt, vare saaledes, som de burde være hos en Mand, der i to til tre Dage havde hungret og tørstet. Aksion og Resitasion var upaaklagelige, og hans Synken i Knæerne ved Dragtens Opløftning i 2det Optogs 3de Optrin, den gradeviis tiltagende Svækkelse, forinden Faldet i samme Optog blev udført, saa na-

turlige, som muligt. — At han i 7de Optrin ikke drak af Vinen, Malvyn rakde ham, da han var sægnet til Jorden, var en Feil; thi Maxvel siger selv i en af sine Replikker: "Troer Du, Vinen har kvæget mig?" altsaa burde han have taget nogle Slurk, saasnart Malvyn har sagt: "Drik! og stoel paa mit Ord" — Ligeledes var det urigtigt, at han i 2det Optogs 1ste Optr. uden i nogen Tid at blive staaende ved Spillebordet med en Fortvivlendes Mine, strax, da Dækket gik op, begyndte med: "Gielder det Vink mig, min Herre?" Overalt skulde der, forinden denne Repliks Oplæsning, være bleven hørt de Spillende tale om Aß & Sept — Paroli — Dame & Dame, og deslige, som havde Hensyn til Spillet, hvilket aldeles blev udeladt.

Mad. Rongsteds Spil, som Arabella, var fra Begyndelsen til Enden fortryllende skiønt; især kan dette i alle Henseender gjælde om 3die Optogs 4de Optr. mellem hende og Maxvel, og siden fra samme Optogs 11te Optrin til Stykkets Ende, hvor det stumme Spil fortreffeligt blev udført. At hun ikke lod sig dratte ned paa Gulvet, som Forfatteren foreskriver, da Værten underretter hende om Maxvels Foretagende, men i dets Sted kastede sig daanende paa en Stol, skyldе vi hende hiertelig Tak for; thi ellers maatte Hanne ligeledes have giort hende Sælskab, og

begge blevne liggende paa Gulvet i et helt Optrin til det Sted, Hartop paaminder Hanne om: at det nok var best at faae Madammen paa Benene.

Den lille Pige, som forestillede Harry, fortiente al optænkelig Roes og Bifald for hendes gode naturlige og ferme Spil. Den blinde Kone blev af Jfr. Falk udført overmaade naturligt og rigtigt — Det samme gielder om Hr. H. Müllers Spil, som Harrington.

Hr. Hertz, som Dempster, nølede noget for længe, førend han kom frem, for at betragte Maxvel. Han burde have sat det iværk, førend Maxvel spørger: "Gielder dette Vink mig, min Herre?" og ikke først efter Replikken, som han giorde.

Hr Eilersen skildte sig baade ved Huusværtenes og Dumfrieses Rolle — paa den slemme Eed nær i tredie Optogs tiende Optr., overmaade godt.

Malvyns Rolle blev spillet saare rigtigt af Hr. F. Møller, især lykkedes Monologen i andet Optogs ottende Optr. meget vel; — men han kom meget for tidligt ind paa Senen i samme Optogs siette Optr., saa han næsten af Maxvels Monolog fik Indholden af det næstpaa, følgende Optrin at vide for Tiden.

Mad. Tideman var Hanne. At hun

ikke tog Manskietterne med sig, da hun forlader Skuepladsen med Harry i første Optogs fierde Optr., som hun, efter Arabellas Forlangende, skulde modtage Halvkronen for, var en slem Feil, — men at hun kunde staae saa kold bag ved den hendaanede Arabellas Stoel, og ligegyldig see hen til Siden, var en større.

Hartops og Jøderollen bleve naturligt resiterede af Hr. Rongsted; ligeledes Floods af Hr. Sax.

Florians gode Moder er et vakkert moralskt lidet Skuespil, der med Fornøielse lader sig see, og Hr. Søborgs naturlige og uskyldige Spil, som Lubin, Mad. Rongsteds blide og rigtige Aksion, som Mathurine, og Jfr. Falks naive og muntre Foredrag, som Lusette, bidroge ikke lidet til dets hældige Udførelse. Hr. Hertz var Duval, og var aldeles i sit Fag. Hr. Sax var Birkeskriveren, og Hr. Eilersen en Bondekarl.

Rættelse i No. 13.

Side 99, 1 Lin. fra Neden: Bemærkelse, læs: Benævnelse.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 15

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Søndagen d. 11te Martz 1804,
Indianerne i Engeland.

Saavidt vi kan bedømme dette Skuespil af, at have seet det opføre, og aldrig have havt Leilighed, at læse det, troe vi, det henhører til de gode og solide. Hvad som giør det meest interessent i vore Øine er, at enhver af de handlende Personer er forskiellig i sit Slags, og at Karaktererne ere overmaade vel skildrede. Det stikker pudserligt af, at see Naturbarnet Gurli ved Siden af den pedantisk stive og forsigtige Samuel, den opblæste stolte Mad. Smith ved Siden af den taalende sygelige Mand og fromme kierlige Liddy o. s. fr.

Hr. Schwarz var Kaberdar. Uagtet denne Rolle just ikke er af de taknemmeligste,

blev den dog hævet ved hans gode Spil. Der, hvor han erklærer Liddy sin Kierlighed, var een af hans Mestersener. Det Alting fortolkende Ansigt, da han uventendes finder sin Søn, og der, hvor han af faderlig Ømhed frafalder sin Ret til Liddy for Sønnens ældre Kierligheds Skyld, var ubeskrivelig skiøn, og hans: "jeg forstaaer Dem" til Liddy paa Slutningen af sidste Optog ved hendes Forlægenhed i at besvare Spørgsmaalet: om hun hellere vil ægte Sønnen end ham, ledsaget af den sørgmodige Mine, udtrykkede hans hele Hiertestrid paa det fuldkomneste.

Man maatte være en Momus og hellere finde Lyst i at dadle end i at rose, om man ikke tilstod, at Jfr. Falks Spil, som Gurli, var indtagende skiønt. Hun har saa mange naturlige Talenter til denne Rolle, at man har ondt ved at sige, hvad som fortiener meest at beundres, enten hendes tækkelige Udseende eller hendes naive Foredrag, enten hendes velanbragte Gestikulasion eller hendes melodiske Toneklang og tydelige Mæle.

Mussaffery blev overmaade rigtig sagt af Hr. Eenholm. Hans Udvortes og Foredrag var aldeles passende til Rollen. —

Hr. Schønberg var Fazir. Denne Rolle blev spillet med megen Varme. Da han gienfinder sin Søster, var hans Spil overmaade

naturligt, og den hiertens Glæde, hvormed han kysser hende gientagne Gange og omfavner Faderen, da denne kommer ham for Øjne, var saa inderlig og rørende, at man troede at see en virkelig Tildragelse udføres. De som ere af den Mening, at hans Spil var for slebent for en Broder til Gurli, glemme, at han ved Robberts og andre europæiske Menneskers Omgang paa sine Reiser har tabt endeel af den jævne Naturlighed, han forhen ejede.

Mad. Smith blev af Mad. Tideman spillet i en fiin Smag. Hendes stolte Mine og Foredrag giorde ypperlig Virkning ved Siden af alle de øvrige simple og ligefrem tænkende Mennesker. De i hendes Rolle indstrøede mange franske Replikkers rigtige og tydelige Udtale viiste, at hun ikke er fremmed i dette Sprog.

Med Hr. Sax's Spil, som Smith, har man Aarsag at være fornøjet. Naturligt udtrykkede han de Smerter, den podagriske Fod voldte ham. Resitationen var god; de Kiertegn, han viiste Liddy, overmaade passende og velanbragte; og hans Udtale mere forstaaelig og tydelig, end sædvanligt.

Jfr. Rosenkilde var Liddy og spillede ret godt. Især var hun heldig i at udtrykke sin Forlægenhed for Fazir, da hun aabenbarer ham

sit forestaaende Giftermaal, og der, hvor Kaberdar beder hende vælge mellem ham og Sønnen.

Ypperligt vedligeholdt Hr. Hertz, som Samuel, sit stive og pedantiske Væsen, sit seendrægtige Foredrag fra Begyndelsen til Enden, — især var hans Spil saare naturligt i det Optrin, hvor han og Gurli skulle underskrive Kontrakten.

Robert blev af Hr. Søborg udført paa en rask, fri og utvungen Maade. — Hr. H. Müller forestillede i Jack den ægte Søe- og Stormand. Udseende, Resitasion og Sprog vare, som de burde være. — Visitørens Rolle kunde aldrig spilles rigtigere end Hr. Rongsted spillede den. Den Geskæftighed og Travelhed, i det Haab at faae en god Belønning af Samuel for de ham meddelte Efterretninger om Kaberdar; det forandrede Ansigt og Tone, da han seer sig skuffet i dette Haab; den Lytten ved Nøglehullet; den næsvise Dristighed mod Kaberdar, saalænge denne er taalmodig; og den haremæsige Frygt, hvormed han forlader Skuepladsen, da han og Robbert true med at lade ham kaste paa Døren, kunde vel næppe udtrykkes bedre. Desuden var hans Røst saa høi og tydelig iaften, at ikke eet eeneste Ord gik tilspilde.

Det løjerlige og Holbergianske Optrin mellem Staff og Strussel, blev med meget Held udført af Hr Eilersen og Hr. F. Møller.

— Den lille Pige, som spillede Drengen, gav sin Rolle saa nydeligt; viiste saa meget naturlige teatralskt Anlæg; lod til at have fattet sin Rolles Aand saa vel, at hun fortiente alt det Bifald, man hyldede hende med.

Imellem Andet og 3die Optog og efter Skuespillet fornøjede Hr. Danser Treen Publikum med to Matrossoloer, om hvis Kunst og Værd vi ikke fordriste os til at fælde nogen afgiørende Dom.

Onsdagen d. 14de Marts 1804: Julius von Sassen.

I ingen Henseende kunne vi give dette Sørgespil Fortrin for et rørende Drama. Ved disse røres man paa en behagelig Maade; man føler Medlidenhed med de uskyldigt Lidende, og glæder sig, naar de tilsidst seire og faae den fortiente Belønning. I hine, og især i et saadant som Julius von Sassen, sammendynges Grueligbed, paa Gruelighed, Afskyelighed paa Afskyelighed, saa man ikke blot vorder rørt paa det højeste, men forbauses, sønderknuses af de voldsomste Følelser, ved de deri forekommende Skrækbilleder; — og saa-

vant er intet mindre end morsomt. For at give alle Syſeligheder i topfuldt Maal, fattedes kun, at Forfatteren ſkulde ladet Henriette ſkyde ſig paa Skuepladſen, lige for Tilſkuernes Øjne! Skulde hun endelig aflives, var det dog ingen Nødvendighed, at lade det ſkee ved Piſtol, og ſaa havde man dog bleven forſkaanet for de ſkrækkende Følelſer, Skuddet oppækker, iſær da den Afſked, hun tager med Faderen, tydeligt giver tilkjende, at det hørte Skud gjelder hende. — Den barſke Faders Haardhed er ogſaa ſaare modbydelig. At han føler ſig, at hans Datters Vanære gjør ham uforſonlig mod Ferdinand, kan man gjerne indrømme; men ingenlunde kan man billige den drillende barſke Adfærd mod Datteren, hvis Hjerte allerede er ſønderſlidt nok ved Samvittigheds-Bebrejdelſer. Derfor kan man ingen Medlidenhed føle med hans Fortvivleſſe, hverken ſtrax efter Datterens Aflivelſe, eller ſiden ved Liigkiſten; thi hans ufaderlige Opførſel mod Datteren, volder jo hans nærværende Lidelſer. Desuden ſynder dette Sørgeſpil altformeget mod Reglerne. Stedets Eenhed er aldeles ikke iagttaget; Dialogen er lang og kjedende; og Stykkets Helt undgaaer lykkeligt Døden, medens den, det Hele uvedkommende, ſtakkels Henriette, miſter Livet; og hun er dog kun en Biperſon, Handlingen med hende og Ferdinand end Bihandling, der ſtrax efter andet Optogs Slutning aldeles er til Ende. Mange Steder

krættes Tilskuernes Taalmodighed. Hvo kan, til Ex., fordøje Optrinet mellem Henriette og Ferdinand ved Slutningen af andet Optog? Hvo maa ikke kiedes ved det meeste af 4de Optog fra det Øieblik af, v. Sassen sidder i Lænestolen? Hvad der siges og tales i disse Optrin, kan være saare godt og lærerigt for Fyrster o. s. v., og kan maaskee behage ret godt, naar det læses i Eenrum, men paa Skuepladsen er det tørt og eensformigt.

Hertug Savers Rolle blev udført ved Hr. Søborg. Hans Spil var overmaade skiønt og værdigt. Den bittre Kulde, hvormed han sad og læste de ham dediserede Bøger, medens v. Sassen havde Audiense, og de Blik, han af og til under Læsningen kastede hen til ham; — den Varme, hvormed han talte til Aurora om sin Kierlighed; og den Forbittrelse, hvormed han tager fat i Hofmarskallens Bryst, efter at have læst Hertugindens Brev, kunde, saavidt vi skiønne, ikke udføres bedre.

Julius v. Sassens store og vanskelige Rolle blev upaaklageligt spillet af Hr. Eilersen; især blev det Optrin ved Ligkisten, hvor han tvinger Hofmarskallen til, at beskue den Aflivende, og det i 4de Opt., hvor hans Mathed gradeviis tiltager, saare godt udtrykket.

Hr. Eenholms Spil, som Hofmarskal

var aldeles efter Naturen. Hoftonen havde han megetvel i sin Magt, og hans Ansigt udtrykkede til Fuldkommenhed. Samvittigshedsnag og Bebreidelser, baade i det Optrin, hvor Ferdinand kommer frem, som Vanvittig, som i det, hvor Fyrsten har taget ham i Brystet. Det Diekast til v. Sassen og Aurora, i det han forlod Skuepladsen, efter at have givet sit Samtykke til deres Kierlighed, var især meget talende.

Jfr. Rosenkilde skildte sig godt ved Aurora; især var hendes Spil i første Optog med v. Sassen naivt og rørende; — men Skade var det, at hun saa tidt standsede i sin Rolle, hvilket især var saare mærkeligt i de Optrin med Fyrsten.

Hr. F. Møller var Ferdinand, og spillede overmaade vel. Det vanvittige Optrin mellem ham og Faderen blev gyselig skiønt udført.

General Hyttentyt kunde ikke spilles bedre, end Hr. Hertz spillede denne Rolle. — Det samme kan man med Føie sige om Hr. H. Müller, som Spindler. Det var et ypperligt og vel anbragt Teaterspil af ham, at han i den Tid, Henriette og Ferdinand tale afsides, vi troe, det var i første Optog, *) snart ragede i Lommen efter Pistolen eller Dolken med den ene Haand, og snart igjen med den anden følte sig for paa den ham nærmest staaende Stol, i Hensigt, at bibringe Ferdinand et dødeligt Stød.

(Slutningen i næste No.)

---

*) Vi stole blot paa vor Hukommelse, da vi ikke have Sørgespillet, og bede os derfor undskyldte, om vi her og ved det Øvrige tage Feil af Stedet.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 16

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Julius von Sassen.)

Mad. Rongsteds Spil og Deklamasion var hverken saa varmt eller saa rørende, som Henriettes Lidelser og Fortvivlelser fordrede.

Hr. Rongsted var Kammerjunkeren, og Hr. Sax Sekretair.

Med Maskineriet gik det kun maadeligt. Snart faldt det bageste Dække kun ned paa een Side, saa man en god Stund i Tømmermandens Stue kunde see det Halve af Fyrstens Sahl, og snart kom Præsidenten til at sidde i et Værelse, sammensat af sit eget og Tømmermandens. Ikke at tale om, at den samme Betient, i et og samme Liberi, i samme Øjeblik var baade i Hofmarskallens Værelse og i Fyrstens, paa eengang da Dekarasionens Forandring gik for sig, hvilken overordentlig Behændighed og Raphed mangen Be-

tient maatte ønske sig; thi ved at tiene to Herskaber vilde Pungen være vel holden. — Imellem Akterne varede det ubeskriveligt længe i aften.

Fredagen d. 15de Martz 1804;
Elskovsbarnet.

Indholdet af dette Skuespil er følgende: Baron Wildenhain har i Ynglingsalderen under Ægteskabsløvte forført et ungt anstændigt Fruentimmer, avlet en Søn med hende, og derpaa reist udenlands, glemt baade Pigen og Løvtet, og givtet sig med en Frøken. Hidtil er alting, desværre! hverdags Tildragelse. — Hans Gemalinde døer efter at have skiænket ham en Datter. Han erindrer sig sin forladte Vilhelmine, føler ømt for hende, og ønsker ved Understøttelse og Velgierning nogenledes at bøde paa den hende beviiste Uret. Dette er allerede noget mere, end hverdags Handling. Men al Søgen og Efterspørgen er forgjæves. Imidlertid er Fritz, Vilhelmines Søn bleven stor og Soldat ved et udenlandsk Regiment, der af sin Foresatte, som holder meget af ham, har faaet Tilladelse, at reise hiem for at skaffe sig sin Døbeseddel, hvis Savn hidtil har givet Anledning

til megen Trætte og Spot mod ham fra hans Kammeraters Side Ynglingen, hidtil uvidende om sin Fødsel, kommer nu glad til sit Fødested, og den første, han møder i en vansmægtende og usel Tilstand, er hans højt elskede Moder, der nødes nu til at aabenbare ham alting, og at Baron Wildenhain er hans Fader. Hans Forbittrelse over Baronens Opførsel, og Smerten over Moderens nødtørftige Forfatning driver ham til, paa Landevejen at tilbætle sig Almisser til hendes Pleje og Ophold. Paa disse Udvandringer træffer han hændelsesviis Baronen der forlyster sig med et Jagtpartie, uden i ham at kiende Faderen. Den blot paa sin Moders Nød tænkende Fritz, tilbigger sig først bønlig en halv Daler, men da Baronen ikke vil lade sig foreskrive Summen, vil Fritz med blottet Sabel aftvinge ham den. Han giøres vaabenløs, og vorder hæftet. I Fængselet opdager han, at den overfaldte Baron er hans virkelige Fader, der, i Betragtning af at Ynglingen blev Forbryder af Kierlighed til sin Moder, tilgiver ham, og lader ham slippe ud af Fængselet, dog endnu uvidende om, at Fritz er Wilhelmines og hans egen kiødelige Søn. Dette bliver da tilsidst ogsaa opdaget, og Sønnens djærve og alvorlige Forestillinger, saavel som Baronens opvogne Samvittighed, gjøre, at han ikke blot erklærer og antager ham til sin Søn, men

ogsaa skiænker Wilhelmine, hvis Opholdssted nu er bekjendt, sit Hierte og sin Haand; — og dette er da, desværre! langt fra at være hverdags Tildragelser. — Forfatterens gode og moralske Hensigt er umiskjendelig. Saare skiønt og rørende er det sammensat og udført. Det fattes ikkeheller paa høist naturlige og muntre Optrin, saa det med Rette kan hedde om Kotzebue, i Betragtning af dette og flere af hans Skuespil: Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci. Men desuagtet behager det mere, som Læsningsarbeide, end som Skuespil, da det er belæsset med endeel lange, tørre, kiedende Mono- og Dialoger, hvor ved Taalmodigheden temmelig sættes paa Prøve.

Oberst Wildenhains Rolle var i Hr. H. Müllers Hænder, og blev godt udført. I 4de Optr. af andet Opt., hvor han randsager Amalies Hierte, og i 4de Opt. 6te Optr., hvori hun erklærer ham sin Kierlighed til Præsten, var hans Spil overmaade naturligt, men det hovede os ingenlunde, at han idelig, hele 4de Optogs 5te Optr. igiennem, flyttede sig nærmere og nærmere til Greven, da denne, for T[illegible]sbrøgens Skyld flyttede sig fra ham; thi egentligt skal han ikke kiende til Aarsagen, som driver Greven fra ham, førend ved Slutningen af Optrinet, efter at han har forespurgt sig, af hvad Grund han snuser saa meget Tobak og lugtendes Vand, hvilket

end ydermere erfares af 6te Optrins Begyndelse hvor Obersten siger: "Bravo, min unge Herre! nu veed jeg dog eet Middel til at blive Dig kvit"ꝛc.

Mad. Tideman var Amalia. Den ofte omtalte Optrin med Obersten og det 4de i 3d. Opt. med Præsten bleve godt og naturligt spillet, men i det Hele kom det os dog for, at vi savnede den Hiertelighed, den elskværdige Uskyldighed, Rollen har saa megen Forraad af.

Ehrmans Rolle blev af Hr. Eilersen meget bedre spillet end første Gang. Der var en Hoben mere Varme i hans Foredrag, mere Utvungent i hans Væsen. Rigtig nok var Resitasionen noget for syngende og patetisk; men det kan lættelig undskyldes med Replikkernes for det meste tørre og kiedende Indhold.

Hr. Hertz var Gr. v. d. Mulde. I 4de Optogs 5te Oper, især hvor han giver sin Modbydelighed for Tobaksrøgen tilkiende, var hans Spil fortræffeligt. Mad. Rongsted var Vilhelmine. Hendes Rolle er rigtig nok af de kiedsommelige, men dog kunde hun gierne ved noget følsommere Spil have hævet den lidt mere.

Hr. Søborg fyldestgiorde, som Fr. Bøtcher, vores, og vi tør sige, Alles Forventning. Hans Aksion var utvungen og talende, hans Deklamasion upaaklagelig, og Ansigtet paa de vigtig-

ſte Steder, ſaare udtryksfuldt. I 4de Optogs 3de Optrin mellem ham og Faderen, der iſær gik ypperligt, opdagede vi ellers en liden Forſeelſe, ſom han tillode, vi giøre ham opmærkſom paa. Ved de Steder i dette Optr. hvor der tales om hiin Dommedag og om Hisſet, opløftede han ſtedſe den venſtre Haand, da det dog, ifølge Reglerne, er den høire, ſom bruges, naar noget Stort, Høitravende og Værdigt ſkal udtrykkes. Ved ſlige Steder, at opløfte den venſtre Haand, er lige ſaa upasſende, ſom at pæge til Jorden, naar der tales om Himmelen, og op i Væiret, naar der tales om Afgrund.

Hr. Rongſted var Bonde, Jøde og Taffeldækker. Han ſkildte ſig godt ved Bondens, og reſiterede ſom Taffeldækker, Verſet rigtigt. — Hr. Sax var Kromand, Jfr. Falk Liſe, og Hr. F. Møller Franz.

Baade forrige Fredag ved Hr. Søborgs Beneſiſe, og i Aften ved Hr. Hertzes, var Huſet meget fuldere, end det har været den hele Maaned, hvilket viſer tilfulde, at Publikum, efter Fortieneſte, ynder begge disſe flittige og ſtræbſomme Skueſpillere. Deres Tilfredshed og Erkiendthed gave de efter Skueſpillet tilkiende i en Epilog; og da Hr. Hertz har havt den Godhed, at meddeel mig ſin, giør jeg mig en Fornøjelſe af, for

dens velmente og hiertelige Indholds skyld, her at anføre den:

"Denne Dag vil stedse erindre mig dette ærede Publikums Godhed og Overbærelse. At vinde deres Yndest, have stedse mine varmeste Bestræbelser sigtet til; thi blot deri søger jeg min Hæder. Den skal give mig Lyst og Kraft til, at gaae frem paa denne saa slibrige Bane. Takket være Dem for alle de glade Timer, De have skænket mig! Ofte, naar jeg forlod dette Tempel, og nærede den glade Tanke, at have vundet Deres Bifald; at De saa rigelig lønnede mit ringe Arbeide; O! saa vare disse Øieblikke mig saa kiere, saa salige! — Derfor skal og Deres Minde være præget dybt i mit Hierte, og Trækkene deraf vilde aldrig — aldrig tabe sig."

At disse velmeente Tankers Værd meget blev forøget ved et skiønt og rørende Foredrag, tvivler Ingenom, som kiender Hr. Hertz's Styrke heri.

Søndagen d. 17de Marts 1804
Kun sex Retter.

I dette Grosmandske fortræffelige Arbeide

findes alt, hvad som kan giøre et Lystspil underholdende. Langt fra at være udspækket med lavt Narrestias og Krumsprings Løjer, som blot pirre de med grove Nærver Forsynede, fattes det vist ikke ægte komiske Optrin og højst behagelige Afvexlinger, som idelig holde Sindet oprømt og sysselsat. Dialogen deri er flydende og let; Karaktererne træffende og veludførte. Intrigen, som er indviklet, opløses hverken for tidligt eller for sildigt. De deri forekommende Personer bidrage alle til Handlingens Udførelse; ingen kan siges at være aldeles overflødig. Stykket vil derfor nok aldrig tabe af dets Kraft og Hensigt; thi til alle Tider gaves der, til alle Tider vil der ogsaa gives, sletsindede Wildsdorffer, latterlig opblæste Schmerlinger, lapsede og vanartige Fritzer. Ogsaa fra Moralens Side har det sin store Værd. Dierve og lærerige Sandheder, indklædte i, Satyrens Kaabe, findes næsten i hver Replik; — Kort: Det er saaledes udarbejdet, som vi for vor Deel ønskede alle Lystspil udarbeidede, naar de ej blot til Lyst faae Tilværelse. Udføres nu et saadant fortræffeligt Skuespil med den Flid og Varme, som i Aften, saa kiende vi ingen Fornøjelse mod den, som Skuespillet forskaffer. Gid vi derfor endnu i mange Vintere maatte beholde denne sande Siælebevægelse, som vel udarbeidede og, Notabene, veludførte Skuespil yde!

(Slutningen i næste No.)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 17

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

(Slutningen om Kun sex Retter)

Hr. Schwartzes Spil, som Reinhard var af den Beskaffenhed, at dets Fuldkommenhed ikke kunde undgaae Nogens Øje. Den naturlige og frie Anstand, han saa ypperligt har i sin Magt, giør, at man immer troer den Handling, han hielper til at udføre paa Skuepladsen, er virkelig Tildragelse, og at den angaaer ham virkelig selv, saa fuldkomment veed han at udtrykke Lidenskaber og Følelser. Saaledes viiste han sig i alle, i det mindste i de vigtigste Optrin. Men Eet kunde vi ikke begribe, det nemlig: At han, med sine udmærkede og store dramaturgiske Indsigter, saa tidt med Monologer og forefaldne mærkværdige Sentenser henvender sig til Tilskuerne, og derved saa godt som frister de yngre Skuespillere til at følge hans Exempel. En saadan Konstner maae ha-

ve vigtige og uigiendrivelige Bevæggrunde til sine Handlinger, som Skuespiller, og vi opfordre ham paa det venskabeligste og paa Konstens Vegne, at lægge disse Grunde for Dagen.

Mad. Rongsted, som Fr. Reinhard, viste at en god Skuespillerinde ved Flid og Lyst saare meget kan bidrage til en middelmaadig Rolles Glands og Forskiønnelse.

Jfr. Rosenkildes Spil, som Vilhelmine, var ypperligt, der, hvor hun kommer tilbage for at søge den med Flid henkastede Vifte, og naar hun i samme Optrin forlader Altdorff; ligeledes hvor hun for Tantens Skyld overøser Faderen med Kiertegn.

Med megen Fornøjelse saae man Hr. F. Møller udføre Fritzes Rolle. Den egensindige, bittre Ligegyldighed, hvormed han syngende og legende med sin Uhrkiede hører paa Majorens, Kirkeinspektørens og Faderens Formaninger, var i vore Tanker treffende og passende anbragt.

Hr. S* * * var, som Oberst v. Altdorff, saavidt vi skiønne, overmaade god. Hans udtryksfulde Spil kunde ikke være friere og rigtigere — dog synes os, at han, i Betragtning af det Herredømme, Søsteren fører over ham, burde have viist sig noget mere frygtsom i de første Akter, hvor hun af og til paabuder ham Taushed, og hans: "Naa, Naa!" burde været udtalt noget ængsteligere, end det blev.

Ypperligt var Mad. Tideman, som Fr. Schmerling. Det stolte og bydende Væsen, og dog den fine Maade, hvormed hun dæmpede sin Vredes Udbrud, saa den ikke blev af det voldsomme, af det lave Slags, viiste, hvorvel hun veed, at sætte sig i denhovmodige Dame af Stands Karakter; og hendes: "Lad ham komme igien i Morgen!" efter at Hoffraadens Søster paa den ene Side, og Mester Wunderligs Trudsel paa den anden Side have bragt hende til Fortvivlelse, blev til Beundring udtalt.

Geheim. R. Schenk blev med megen Natur og Smag givet af Hr. Hertz. — Hr. Eilersen skildte sig godt ved Kirkeinspektørens og Hr. Søborg ligeledes ved Leut. Altdorffs, dog var han noget for affekteret.

Major Wurmb blev ikke mindre godt udført af Hr. H. Müller; men ved Oplæsningen af Fyrstens Brev blev: "Kammerherren er afkappet" sagt paa et urigtigt Sted og for tidligt; og da det altsaa skulde gientages paa det rette Sted, havde det tabt sin Kraft.

Hr. Heinsvigs Spil som Kammerherre Vilsdorff fattedes noget af det fine i Anstand og Foredrag, som man dog med rette kan forudsætte hos Fyrstens Yndling.

Frederiks Rolle blev af Hr. Rongsted udført paa en overmaade rigtig Maade, og hans

"Lise! naar nogen spørger efter mig, er jeg i mit Kammer" blev, som Parodi paa Fr. Reinhards forudgaaende Replik, sagt overmaade skiønt. — Samme Ret og Paastand paa Publikums Bifald havde Hr. Rind, der med megen Flid og Natur gav Philips Rolle, især bleve det Optrin, hvor han taler til Osten, det, hvor han er vred paa Lise, og det, hvori han aflægger Regnskab om Lysttyrens Udfald, ypperligt udførte.

Jfr. Falk var, som Lise, aldeles i sit Fag, og hendes Dikstion var i aften passende hurtig.

Hr. Sax var Herredsfoged, og, vi troe, Underoffiser. — Om Hr. Eenholms naturlige og fine komikke Spil, som M. Wunderlig, kan der kun være een Meening. Det var jævnt, som hos en troskyldig, ærlig Haandværksmand, og ikke udspækket med Krumspring. Lægge vi nu til, at han med velanvendt Kunst havde herlig hiulpet til at skabe sig et komikt Udvortes, saa kunde det altsaa ikke fejle, at hans Rolle giorde den forønskede Virkning. Men hvorfor han havde Regnskiærm under Armen hvergang, han lod sig see, kunde vi ikke indsee.

At det sidste Optrin blev udeladt, fandt vi meget rigtigt; thi Handlingen er til Ende, naar Hoffraaden med Familie og Sælskab syngende forlader Skuepladsen, og det sidste Optrin mellem

Pigen og Tienerne, er alpeles overflødigt og Stykket uvedkommende.

Onsdagen d. 21de Marts
Herrens Hiemkomst og
Spilleren eller Anger forsoner

Vi have forhen i No. 11 af denne Journal talt om Herrens Hiemkomst. — Rollebesætningen var den samme og Udførelsen i samme Smag, som første Gang, dog maae vi tilstaae, at det blev givet med saa megen Varme og Liv, at det vist ikke kiedede, som vel forhen er hændet ved Skuespils Gientagelser. De, som især udmærkede sig ved godt Spil og Foredrag, var: Mad. Rongsted, Jfr. Rosenkilde, Hr. Søborg og de Herrer H. Müller og K. Møller.

Hvad Spilleren angaaer, saa ere vi for lidet bekiendte med Arbejdet, for med Nøiagtighed at kunne bedømme det; men saa meget tør vi med en god Samvittighed paastaae, at det giør Forfatterens, Hr. Sticks, Indsigter og Hierte megen Ære, og at baade Indhold, Sprog og Sujet er af langt større Værd, end mange af hine dramatiske Arbejder, som for de deri forekommende Krumspring og Narrefias ere blevne beklaskede og ophøjede. Sproget er lige saa ædelt, som de vel-

skildrede Karakterer ere det. Selv Spilleren maae opvække vor Agt og Medlidenhed. Handlingen er huuslig og hiertelig, Situasionerne henrivende og skiønne, og de tvende Børn, og den dem givne Underviisning, saa dagligt og triviælt det end monne synes, undlade vist ikke at giøre en særdeles hyperlig Virkning. Dets moralske Hensigt er indlysende, og de herlige Vink for Forældre og Opdragere, som ikke ere faa, ere af den Beskaffenhed, at enhver fornuftig Moder burde eje det; hvortil vi haabe Hr. Stick ville bidrage, ved snart at lade det komme for Dagens Lys. I Øvrigt havde vi ønsket, 1) at Forfatteren havde udeladt Brandts og Maries Læsning i første Optog, som noget, der mere kieder end morer. Det samme gielder om den Regning, Verten kommer ind med i samme Optog; og kunde han nok faaet en anden Anledning, end denne, til at tale om den gamle Brandt og hans Søn i Vilhelms og de Beaumnets Overværelse. Desuden kunde vi ikke ret fatte, hvorledes Forfatteren lader Vilhelm og hans Ven i 2det Optog atter indfinde sig i samme Værelse, efter at de i 1ste Optog have betalt deres Regning og taget Afsked med Verten. — 2) havde vi ønsket Stykket en anden Benævnelse. Den af Spilleren forudsætter det Begreb om Een, der er hengivet til denne Lyde med Liv og Siel. Men da han strax ved Stykkets Begyndelse og

fremdeles beskrives, og viser sig, som Een, der har været det, og nu angrer sin fordoms Opførsel, saa bør det ikke hedde: Spilleren, men maaskee hellere den angrende Spiller. — Endelig havde det været godt, dersom de lange Revlikker og Dialoger mellem Vilhelm og hans Ven havde været en god Deel kortere, eller nu og da afbrudte ved en 3dies Mellemkomst. Indholdet af slige Samtaler maae være nok saa interessant, maae udføres nok saa godt, saa trætte de dog Tilskueren uendelig meget; og kunne blot være behagelige for Læseren. — Det er vor oprigtige Meening og Tanker om Hr. Sticks Skuespil, for saa vidt vi kunde bedømme det af engang at have seet det. Oprigtigt ønske vi Forfatteren til Lykke med dette hans saa vidt vi vide, første dramatiske Arbeide, og haabe, at han, saafremt han tiere vover sig ud paa den saa slibrige Bane, maatte altid høste saa meget og velfortient Bifald, som ved dette Skuespils Opførelse.

Man maae give de Handlende i Stykket den Roes, at de med største Flid og Varme bidroge til dets Hæder og Held. — Hr. H. Müller sagde den gamle Brandt med al muelig Værdighed. Resitasion og Anstand vare saare gode, især i det Optrin hvor Karl bliver undervist i Regningen. — Hr. Søborgs Spil, som Vilhelm, var fra Begyndelsen til Enden overmaade rigtigt, og det udtryksfulde stumme Spil bag ved Gitterdøren i 1ste Optog, kunde saavidt vi skiønne ikke udføres bedre — Ikke mindre yndig og blid var Mad. Rongsted, som Marie og i Optrinnet med Lovise, i 2det Optog var hendes Spil rørende og hierteligt. — Med største Glæde saae vi iaften de Fremskridt, Hr. Eilersen begynder at giøre i de værdige følsomme Roller. De Beaumnet blev udført saa rigtigt saa varmt, Deklamasion og Anstand vare saa gode, saa naturlige, at vi næppe kiendte ham igien.

Hans Stemme var mandig, og havde intet af den syngende, flæbende Lyd, han ellers plejer at give slige Roller med. Det eeneste, vi have at indvende, er, at hans Omfavnelser vare for tvungne og affekterte. — Selv Hr Saxs Resitasion og Aksion vare, som Walter naturlige og jævne. — Hvorfor Hr. F. Møller, som den gamle Frants, saae saa ung ud, og hvorfor han, som Medspillende, ved Dekorasionernes Omskiftelse tog sig paa at flytte Vertens Borde og Stole ud af Værelset, kunde vi sandelig ikke indsee.

De 2de smaae Piger, der udførte Karls og Lovises, for Børn vist ikke lette Roller, spillede beundringsværdigt. Den ældstes Stilling og Opmærksomhed ved den gamle Brandts Forklaring om Spillerens meget vigtigere Tab end Pengetabet: og hendes paa denne Replik udsagde: „Jeg vil aldrig spille, Bestefader!" kunde næppe af en gammel og øvet Skuespiller siges bedre, end det blev sagt. Den Yngstes Sang, hendes frie, ufrygtsomme Adfærd hele Stykket igiennem, var saa yndig, saa skiøn, som man kunde forlange det af saa ungt et Barn.

Imellem Stykkerne blev der danset en Amager Pas de Deux af ringe Værd og efter Stykkerne en norsk Bonde Ditto af noget mere Værd.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 18

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Fredagen d. 23de Marts 1804

Udstyret

I Anledning af Hr. H. Müllers Benefise blev benævnte Skuespil af Ifland, der saa vidt vi skiønne, langt fra ikke bør rægnes blandt hans bedste, opført. De 2de første Optog, nogle faa underholdende Optrin fraregnede, ere af liden Værd og usammenhængende. Det 12te, 13te og 14de Optr. i 4de Opt. bør ansees som Fyldekalk, og have slet ingen Hensigt. Noget saadant skulde man dog ventet i 14de, fordi Kanseliedirektøren tager saa farlig afsted over det Papir, som blandt Mængden falder ham i Hænderne, saa han strax befaler Haandskriveren at komme ind; men i det samme bliver Morfeld anmældt; — og baade Direktørens Hede og Haandskriveren ere saa

aldeles glemte, som om der aldrig havde været talt om dem. De mange Handlinger, Forfatteren har søgt at udføre i Stykket, have uden tvivl giort ham raadvild ihenseende til Benævnelsen. Den nærværende er i vore Tanker mindst passende; thi det er kun paa Slutningen, at noget om Udstyr berøres. — At Darner saa aldeles er bleven ukiendelig for Broderen og forrige Kierreste er lidet usandsynligt; og at han efter mange Aars Fraværelse ved sin Ankomst flytter ind hos Kammeraaden, istædet for at flye hen til den for hans Skyld saa dybt sørgende Broder, der i 4de Optogs 15de Optr. taler til Morfeld om ham som følger: "hvis De havde kiendt min Broder: — saadant et Hierte — saadan en Kierlighed til mig! — Vi vare eet Hierte og een Siel" — er unaturligt. — Karaktererne ere ikke heller, naar vi undtage Kammeraadindens og Kanselíedirektørens, af synderlig Værd. Darner er en fuldkommen Romanhelt; Amtmanden en Værkenar; Kommissæren en underlig Bulderbasse; Kammeraaden en lige saa utaknemmelig Mand, som unaturlig Fader; Sønnen et Mæhæ; og Datteren en Blanding af, vi veed ikke hvad. Lægges nu til det Øvrige Handlingens underlige og afbrudte Slutning, som efterlader en paafaldende Tomhed og Kulde, saa tilstaae vi oprigtigt, at Udstyret i ingen Henseende behagede os. Maaskee at dets

Rolde og maadelige Udførelse ikke lidet bidrog dertil; thi den manglede meget af den Varme, som welprøvede og velstuderete Skuespil: i Almindelighed plejer at gives med.

Hr. Eilersen lod til i første Optog at have skikkelig god Ansats til Kammeraad Wallmans; men da han havde ladet det meste af sin Rolle ligge hiemme paa Hylden, maatte hans Spil blive koldt, og manglende, og sætte de Medspillende i Forlægenhed, hvorved da adskillige af de beste Optrin bleve forhudlede. — Den som mest heri fulgte hans Exempel, var Hr. F. Møller, som var Sekr. Benfeldt.

Mad. Tideman havde det sørgmodige Udseende og den rørende Tone, hendes Rolle, som Kammerraadinde Wallman, udkræver, ypperligt i sin Magt. Hele Stykket igennem var hendes Spil rigtigt og naturligt; og hendes veltalende Teaterspil i 4de Opt. paa Slutningen af dets 11te Optrin, hvor hun tager Afskeed med Sønnen, og følger han med Øjnene, udtrykkede fuldkomment den ømme Moders Følelse.

Kommisær Wallman blev ved Hr. H. Møller sagt noget uforstaaeligt, og ledsaget med alt formange Gestus og Fakter.

Hr. Rinds Spil, som Advokat Wallman, hovede os ikke synderligt, og det er vanskeligt at afgiøre, enten Rollen passede mindre til ham, eller han mindre til Rollen.

Jfr. Falk var Sophie. Deslige Roller mislykkes hende sielden; dog spillede hun den ikke med den sædvanlige Læthed. Hendes heldigste Optrin var de, hvor hun i Lænnestolen paatager sig Amtmandens Mine

Mad. Rongsted var Jfr. Jacobe. Rollen er Karrikatur, og blev spillet i samme Smag, som Annike Stær i Borgemester-Familien.

Amtmand Riemen var i Hr. Hertz's Hænder, og kunde næppe være i Bedres. — Hvorfor han istedet for Sedlizervand, sagde Seltzervand, kunne vi ikke indsee. — J første Optogs niende Optrin havde vi ønsket, at han havde forandret Replikken: "Armene paa dem (nemlig Stolene) ere for lige" — til: "De har ingen Arme, hvor man kan lænne sig paa;" — thi de Stole, som vare inde paa Skuepladsen, vare smaae rundryggede uden Arme.

Hr. Søborg var Morfeld, hans sørgmodige Ansigt og hans hemmelighedsfulde afbrudte Foredrag udtrykkede meget godt hans ulykkelige Kierlighed for Kammerraadinden. Det fierde Optogs femtende Optrin mellem ham og Broderen, blev især med megen Akkuratesse og Følelse udført; — men hans Anstand og Gang var i de fleste Optrin for brusende og opblæst. — Kanseliedirektøren blev givet af Hr. S**** med særdeles Held og Natur. Hans Spil og Gestus

i tredie Optogs tiende Optrin vare saare udtryksfulde

Hr. Rongsted var Gærtner. — At man betiente sig af en Statist til Kans. Direktø ens Tiener, kan ingenlunde bifaldes. — Saalænge disse kun ere stumme Personer, er det i sin Orden; men saasnart de have nogle Replikker at sige, maae de betragtes som kontrabande Vahre paa Skuepladsen; thi om dem passer det Ord til andet: "Din Tale skal være Ja, Ja, Nej, Nej; Alt, hvad som er derover, er slet."

Søndagen d. 1ste April 1804
Emilie Gallotti.

Uagtet enkelte Optrin af dette ypperlige Sørgespil i Aften udførtes med mere Held og Varme end ved dets første Forestilling, hvis Bedømmelse findes i Iris og Hebe for Februar Maaned, maae vi dog tilstaae, at det overhovedet ikke gik med den Raskhed, som forrige Gang. Maaskee at tildeels Rollebesætningens Forandring og tildels Usikkerhed i Rollen hos nogle af de Spillende, bidroge det meste hertil.

I Jfr. Guldbergs Sted havde Mad.

Odoennel Emilies Rolle. Naturen har hverken skiænket hende det bøjelige og melodiske Organ, eller det utvungne frie Væsen, som Emilies Karakter forudsætter. Hendes Spil giorde derfor ikke det Indtryk, som Emilies blide, ømme og uskyldige Rolle burde giøre paa Hiertet. Tonen var for det meste eensformig og skurrende. Diksionen paa de fleste Steder for hurtig, Gebærderne meget for tvungne og afmaalte, og Stillingen for kroget, især i de første Akter. I hendes første Optrin kom hun styrtende ind paa en underlig Maade, der langtfra ikke udtrykkede Angest og Forvirring. Der, hvor Moderen siger: "Hvorfor løber dine Øjne saa forvildet omkring?" vare hendes Øjne ganske rolige. Paa det Sted, hvor Emilie siger: "Men Greven maae dog vide det; ikke saa min Moder! ham skal jeg sige det?" savnede man aldeles den hiertelige, uskyldige Tone, det blide, smilende Ansigt, som denne Replik burde siges med. Det samme var Tilfældet i det ellers saa skiønne Optrin med Appiani, hvor Replikerne indeholde saa megen elskværdig Uskyldighed. Sandt nok! hendes i sin Rolle uvidende Greve hialp vist ikke til at hæve Optrinets Værd, men dette kunde næppe have Indflydelse paa hendes Tonefald og Foredrag. Den Varme og Iver, hvormed Replikken i 5te Optogs 7de Optrin: "Jeg har Blod, min Fader! ligesaa fuldt af

Ungdoms Varme" skal siges, var ubemærkelig og kraftesløs

Paa det Sted i samme Optrin, hvor hun fører Haanden til Hovedet, for at tage en Haarnaal, og faaer fat paa Rosen, havde hun allerede Rosen i Haanden inden hun havde sagt "Du her endnu? — bort med dig!" istædet for først at rykke den udaf Haaret, efter at hun havde udtalt: "Du her endnu?" ved de derpaa følgende Ord "bort med dig!" thi disse Ord have ingen Hentydning til det Sted, hvor hun sønderriver den, men til det øvrige af Replikken: "du stikker dig ikke i Haaret paa saadan En, — som min Fader vil have at jeg skal blive" Maaden hvorpaa hun rev Bladene af Rosen var saare kold, og manglede den Bitterhed, Handlingen udfordrede; og de derpaa følgende Ord: "Fordum fandtes der Fædre, som gjennemborede deres Døttres Barm v. s. v." blev oplæst uden Vægt og Eftertryk, som paa dette Sted frem for andre er saa saare nødvendigt for at udtrykke og tilkiendegive, med hvor megen større Rædsel hun tænker sig Skiendselen, end Livets Tab. Mad. O'Donnel maae ikke fortryde paa, at vi noget nøiagtigt have anmærket de Steder, hvor vi troe hun har forfeilet Rollens Aand. Som ung Skuespillerinde kan hun ikke besidde de Fuldkommenheder, som de ævede; men ved betids at lære at kjende sine Feil

vigtige og vanskelige Roller, vil hun hastigere komme til at spille de lettere, bedre og naturlige. Mange flere ligesaa vigtige Forseelser kunde vi anføre, men for Kortheds Skyld maae vi bryde af

Af hvad Grund en Fremmed blev ulejliget hermed, da vi i Mad. Tideman eje en overmaade god Emilie, som hendes Kunst Brødre og Søstre vidne om hende, kunne vi ikke indsee.

Naar vi undtage andet Optog, hvor Hr. Schwartz ikke var saa aldeles fast i Rollen, blev det øvrige ypperligt udført af ham. Optrinet med Orsina i 4de Optog og det med Prinsen og Marinelli i 5te Optog vare mesterlige; men især havde Monologen i samme Optogs 6te Optr. Fuldkommenheder, som bedre lade sig føle end beskrive Ved slige Steder maae man beklage med Maleren Conti: at man ikke kan male med Øjnene; thi paa den lange Vej fra Øjnene ned igjennem Armene til Pænselen tabes mangfoldigt.

Det kom os for, som Mad. Rongsted, der spillede Claudia i de første Optog ikke var saa oprømt, som forrige Gang; men da hun i 3die Optogs 7de Optr., med Marinelli begyndte at blive varm, var Ansigt og Aktion saare udtryksfulde. Det var ogsaa først fra dette Optrin af, at Stykket fik Liv.

[Fortsættelsen i næste No.

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 19

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Slutningen om Emilie Gallotti

Hr. Søborgs Spil, som Prinsen, var overhovedet godt, dog savnede vi adskillige Steder den Varme og Vægt, Replikkerne udfordrede. Til Ex. kan tiene 1ste Optogs 2det Optr., hvor han ikke gav Ordene: "Kan ogsaa være, at jeg har elsket hende; men jeg har — "Vægt nok; da Meningen er, at han ikke elsker hende, som forhen. Der hvor han for Conti demonstrerer, at Orsines billede er smigret, var Foredraget for koldt og ligegyldigt. Egentlig bør han fra det sted af, hvor han siger: "thi døm selv, Conti, kan man vel slutte sig til hendes Persons Karakter af hendes Billede?" til næste Repliks Slutning, komme i Passion og Hede, og ledsagede det Sagte med varme og hurtige Gebærder, ved snart at vende sig til Billedet snart henvende sig til Conti, og snart

igien vende sig fra ham. I samme Optrin paa det Sted, hvor Maleren spørger ham, om ikke Raphael, endog født uden Hænder, havde havt det største Malergenie, vendte han Hovedet om til ham, i det han spurgte: "hvad siger De, Conti? hvad vil De vide?" istedet for at stirre paa Billedet, i en ubevægelig Stilling, og afbrudte, med Di,, straksion at sige: "Hvad — siger De — Conti? — Hvad vil De — vide? "thi Billedet maae saa aldeles sysselsætte hans Siæl at han ikke har hørt eller forstaaet et eneste Ord af Contis hele lange Beskrivelse. Da han kom ind i 4de Optogs 3ste Optr., satte han sig ned, imedens han begyndte Replikken: "Kom Marinelli! jeg maae komme lidt til mig selv igien; jeg maae have Oplysning af Dem" og blev siddende 4 til 5 Replikker paa samme Sted; men da hele Optrinets Indhold forudsætter, at Sindet er i Oprør; da endog Aktens Begyndelse viser, han er opbragt, burde han hellere gaaet op og ned med hurtige Skridt, og i Forstillingen holdt Marinelli fast om Ar,, men. — Den sidste Replik blev for hastig og uforstaaelig udstødt, og savnede vi ligeledes den skiønne dybsindige Stilling, hvormed han ved Stykkets første Forestilling saae ned paa Emi,, lies Liig.

Hr Hertz gav Marinelli noget natur,, ligere, end forrige Gang. Han havde noget mere

af Hofvæsenet, noget mere af Karakterens Smidighed ved sig. Resitasionen var vægrfuld, dere. Men han havde ikke aldeles sin Rolle inde. I første Akts 6te Optr. kom han ind uden Hat, hvilket kunde passe sig for en Dommestik, men ikke for en Kammerherre, den bliver kaldt til en Prins for at kiøre ud med ham. I 3de Akts 1ste Optr. havde han rigtig nok Hatten med sig, men kastede den paa en Stol i Prinsens Overværelse, som var en Forseelse mod Velanstændigheden og mod den Ærbødighed, man skylder sin Fyrste. Men disse Forseelser begaaer Hr. Hertz ikke sielden.

Hr. S * * * spillede Kamilla Rohta ikke slet. — Hr Eilersen gav Conti saa saa. — Hr K. Müller havde hældigt Anlæg og Figur til Gr. Appiani, men havde smukt efter Sædvane, ladet Rollen ligge hiemme paa Hylden. Hvoraf, fløð, at han pluddrede noget ganske forskielligt fra det, Appiani skulde sige, og som vi for Guds skyld vil bede Enhver, ikke at antage for Lessings; fordervede derved den smukke Rolle, og satte de Medspillende i Forlægenhed. Til Beviis, at han varsin Rolle voxen, naar Rolleuvidenhed ikke havde forhindret det, kan Optrinnet mellem ham og Marenelli tiene især paa Slutningen, hvor han blev varmere og varmere, og heftigst, hvor han siger: "Kom kun, kom.

— Ha! Blodet er kommet i Kaag' — Men hvad kan alle hans Anlæg og Naturgaver hielpe, naar han idelig anseer og behandler det Vigtigste ved Rollers Udførelse, nemlig: at lære tilgavns for Biting og som oftest fremturer med denne utilgivelige Skiødesløshed mod sig selv og Publikum!

Hr. Rongsted havde god Anstand og Udseende, som Angelo, men fandt forgodt at holde anden Optogs 3die Optrins Replikker hos sig selv. I 3die Optogs 2det Optr. talede han dog noget mere destinkt.

I Iris og Hebe have vi rost Jfr. Rosenkilde for hendes overmaade gode og rigtige Spil, som Gr. Orsina, og vi have vist ingen Aarsag til, at forandre vor Dom ved Udførelsen i Aften. Vi beundre den Nøiagtighed, hvormed hun sagde Replikkerne; den Kunst, hvormed hun styrede de velanbragte Gebærder. Det var ellers at ønske, at hun kunde vænne sig af med at skille Tommelfingeren fra de øvrige, som er en tvungen og ilde udseende Lade. Hendes Aksentuering og Deklamation vare saare gode, og paa en naturlig Maade steeg hun med Affekten til den højeste Grad af Fortvivlelse, hvor hun taler om, at rage i hans Indvolde. Den rasende Glæde, hun udtrykkede paa dette Sted, gav os en Forsmag paa en af de Fyrier, hun ønskede, de af Prinsen forladte

maatte forvandles til. At hun kastede sig paa en Stoel, naar hun har endt Replikken, har ikke vort Bifald; thi det har Udseende af, at ikke Orsina, men at Skuespillerinden er bleven trættet ved Spillets Hæftighed. Om hun i dets Sted gik op og ned med hæftige Skridt, og anvendte den ragende Plantomime, som hun dog siden udfører, mædens Odoardos og Claudias 4 første Replikker afvexler, vilde formodentligt gjøre bedre Virkning. At det varede saa længe, førend hun fik Dolken ud af Lommen, gav Anledning til et Ophold, som mindst passede paa dette Sted, hvor det hedder: "Der, tag gesvindt! førend nogen seer os." som kunde været forebygt ved at have Dolken skiult foran paa Brystet.

Mandagen den 2den April 1804
Den Forladte Datter

Vi kunde ikke nægte at dette Skuespil, som i Anledning af Mad. Rongsteds Benefise blev opført i Aften, uagtet dets ubetydelige Mangler tager sig overmaade godt ud, naar det udføres med saa meget Held, som i Aften. Men det er lige saa sandt, at det vrimler af uanstændige og usømmelige Optrin. I Ringen af Schro-

Der findes rigtig nok Bordeloptrin, som vi forhen paa behørigt Sted have beviist, og som han for det meste har ranet udaf et engelskt Skuespil the constant Couppel kaldet, men de forekomme blot af Vanvare, fordi den vellystige og letsindige Klingsberg af den unge v. Holm forledes til at behandle Henriette og hendes Moder, der i sig selv ere anstændige og ærbare Fruentimmer, som Friller og Glædens Døttre, men her i den forladte Datter gaaer det end videre. Skuepladsen forestiller i Mad. Dufours Huus et virkeligt Bordel. Man seer hende i egen Person forføre og sælge et ungt, uskyldigt Fruentimmer seer hende tage Penge paa Haanden, og seer den ene overbyde den anden. Slige Optrin ere i vore Tanker væmmelige paa Skuepladsen. Vel ligger der i dette Kloak den Moral: at Mænd, og især givte Mænd, handle afskyeligt, naar de fremture i deres letsindige og løsagtige Levnet; at Fædre handle uforsvarligt, naar de først avle Børn og siden lade dem gaae for Væjr og Vind, uden at bekymre sig om deres Existense, saa De let kunne komme, som Tilfældet her er, til at forføre deres egen Datter til Utugt og Laster; — men i hvor megen Usædelighed er ikke denne Sædelære indhyllet? — Og nu Karaktererne: hvor, underlig og ufuldkomne ere de ikke? Hvad grund eller Aarsag har Baron Skumring til, idelig at

forhaane og bespotte den uskyldige og ham hengivne Baronesse? Hvor underlig er ikke hendes Paastand om Skilsmisse, fordi den Mand — "som hun skal elske saalænge hendes Hjerte slaaer; som hun vilde give en Himmel, naar hun havde een at give bort" — fordi den Mand har een Datter? og ikke saasnart kommer denne Datter i Huset, førend hun glemmer Skilsmissen, overøser Mand og Datter med muligste Kiertegn, og beslutter, stedse at blive hende en øm Moder; ham en trofast Hustrue. — Rose er vel et godt dydigt Menneske, men han ligner dog mere en forrykt Galning, end en munter, rask Knøs. — Lovise er en god, from, uskyldig Pige, og paa hendes Lavaterske Grillerfængerier, uær har man Aarsag at være fornøjet med hende, men hendes fysionomiske Kundskaber gaae en smule forvidt og tilstaae vi gierne, — man sige, hvad man vil at viere for vantroe til at ansee denne Kundskab for ufejlbærlig; og end mindre, at dens Virkelighed skulde strække sig til at kunde af nogle Linier og Ansigtstræk med Vished forudsige: om en Mand har lokket, forført, bedraget og forraadt mere end een stakkels Pige. — De Personer, som des værre! bedst ere skildrede efter Naturen, ere Snaps og Grip. — Men det er Tiid at bryde af.

Vi have forhen seet Hr. Søborg udføre mange vanskelige Roller godt, men til saa stor Fuldkommenhed, som med Baron Skumrings i Aften, har han endnu aldrig før bragt det. Det var i alle Henseender den mørke overmæltede, imod Verden mistænkelige Mand, forestilt paa en jævn, ukuustlet, naturlig Maade. Anstand, Væsen, Aksentuering, Resitasion, Mimik og Gebærder vare saa rigtige og ypperlige, at vi fremdeles ønske ham oprigtig samme Lykke med Roller og Karakterer, han ikke troer sig istand til at udføre med Hæld, som han havde med denne, saa vilde de øvrige, han troer sig voxen, være overflødige, for at bringe ham til Hæder og Ære i sit Fag. Maaden paa hvilken han især udførte de mellem ham og Baronessen forekommende Optrin, den kolde spotskbittre Tone, han tiltalte hende med; det utvungne i Adfærd; den Skræk og det Nag, hans Ansigt udtrykkede, da han faaer at vide at Lovise er hans Datter; den Forbittrelse og Skamfuldhed, da han seer sig bedraget af Snap, den eeneste Mand, han endnu havde Lid til: — alt dette sige vi, blev udført til beundringsværdig Fulkommenhed.

(Fortsættelsen følger)

Journal
for
Skuespillere og Skuespilyndere.

No. 20

Redaktør og Udgiver: de Meza, Doct. Med.

Trykt og forlagt af E. L. Grüner & Komp.

Helsingør 1804.

Slutningen om den forladte Datter.

Carl Rose kunde ikke gives naturligere end Hr. Hertz gav den. Man saae i ham den raske, muntre Yngling, hvis Blod løb saa varmt og hurtigt omkring i alle Aarer. Ypperligt reciterede og udførte han de Optrin med Lovise, især i det Dufourske Huus. Hans Spil udtrykte til Fuldkommenhed de snart glade og ængstelige, snart tvivlsomme og af Haab om hendes Dyd Hiertet bestormende Følelser. Hans ellers for passionerte Maneer i Elsker Rollen var her saa aldeles paa sit rette Sted; thi han er ikke blot den muntre, men den til Svermeri dydige og hiertelige, velmenende Yngling. Kort sagt: at pæge til og anføre alle ved Hr. Hertzes og Søborgs veludførte Optrin i Aften vilde være det Samme, som at afskrive begge deres Roller heelt og holdent.

Ogsaa Dalby blev af Hr. Eilersen ikke slet spillet. Han resterede bedre, end nogen Gang før. Optrinnet mellem ham og Skumring i 5te Opt., hvor de skal ud for Pistoler, blev givet naturligt; der var intet Tvungent i hans Anstand, og Øret blev ikke kjedet med den slæbende Tone, han ellers saa gierne henfalder til: Det Eneste, vi ikke vare fornøjede med, var den mislykkede Latter i 2den Akts 8de Optrin, og den i et Minut en halvsnees Gange gientagne, med Hatten svingende slingrende op og ned Rænden paa Senen, hvilket ikke saae godt ud:

Med lige saa megen Flid, som Kunst, udførte Hr. H. Müller Forvalter Snaps Rolle. Den listige Mine og Anstand i de første Akter, hvor han taler med Grip; den Forbauselse paa det Sted, da han opdager, at Halvor har beluret ham; det snart Angest og forstilt Glæde, snart Forbittrelse og Had udtrykkende Ansigt i samme Optrin, da han søger at overtyde Halvor om det Venskab, der er mellem ham og Grip, og dog i samme Øieblik ikke kan holde sig fra, at overvælde Grip med Skiældsord og Forbandelser: alt dette kunde næppe siges og giøres naturligere. Men eet af hans mesterligste Optrin var det i 5te Opt. hvor han, skiælvende og fortvivlet, først med haandgribelige Trudsler fordrer den tabte, ham saa vigtige Regnskabsbog af Reenbek, og siden ængstelig

klynkende vil tiltigge sig den med Opoffring af sin hele Ejendom. Her var hans Spil Naturen saa aldeles tro, at vi, for vor Deel, aldrig have seet noget Bedre.

Hr. Rongsted havde, som Grip, det snue, og kolde Væsen ypperligt i sin Magt. I de Optrin, hvor han overgaaer sin Mester i Skurke- streger og paastaaer lige Deeling af de tilsnydte Midler, giorde hans sagtmodige udtalte Replikker i Forhold til Snaps Hidsighed, en saare fortræf- felig Virkning.

Jfr. Rosenkildes Spil, som Lovise, var skiønt; hendes Foredrag ukunstlet og uskyldigt, som det burde være. I mandfolke Klæder saae hun godt ud, og havde langt fra ikke det tvung- ne Væsen, som hendes Kiøn i Almindelighed faaer, naar de saaledes metamorfoseres.

Mad. Rongsted var, som Baronesse, aldeles i sit Fag. Hun gav denne liden Rolle med stor Smag og Følelse; og hendes Epilog, især Slutningen, blev saa hierteligt sagt, at hun fortiente alt det Bifald, hun fik.

Da Spydberg er en gesvatsig Pige, kunde den aldrig falde i bedre Hænder, end i Jfr. Falks. Hendes løbende Tunge kom hende saa- re vel tilpas i denne Rolle, som hun udførte til alles Fornøjelse.

Naar en honet anstændig Kone, som Mad.

Tideman, med saa megen Akkuratesse kan sætte sig i en Dufours Rolle, som hun giorde, saa bliver det nok eet Beviis mere for vor saa tidt giorte Paastand: at hun er en med sielden Talenter begavet Skuespillerinde.

Hr. F. Møller var Reenbek. — Hr. Sax Halvor, der ikke skildte sig ilde ved denne Rolle. Dog ville vi giøre ham opmærksom paa, at uagtet Halvors Karakter er ærlig og ligefrem, uagtet han har Lov at moralisere for sin Herre saa passer det sig dog ikke, at han gaaer ham saa nær ind paa Livet med opløftet og truende Haand som han paa nogle Steder giorde.

Da adskillige have ønsket, at læse Mad. Rongsteds Epilog, have vi formaaet hende til at meddeele os samme, der Ord til andet lyder, som følger:

"Det er ikke blot for at yde Dem den varmeste Tak, Højstærede! for den Overbærelse og Yndest, De hidtil har givet mig saa umiskiendelige Prøver paa for mit ringe Talent, som Skuespillerinde, at jeg med inderlig Rørelse træder frem for deres Aasyn. — Nej! mine Forpligtelser gaae end videre. — Jeg føler, at jeg ogsaa maa ære Dem, som ædelmodige Velgjørere, der i Dag langt over mine Fortienester have belønnet min skyldigste Flid og Bestræbelser til at vorde Dem en ikke ukjær, en ikke ugavnlig Medborgerinde. Tak! tre

fold Tak skee Dem for denne sieldne Godhed, for disse udmærkede Opmuntringer! Stedse skal Erindringen om Deres Ædelmodighed, nær og fiern, ulme og giæmmes i min, for Deres Held og Velgaaende bankende Barm, og min Erkiendtlighed ikke ophøre, førend mit rørte Hierte slaaer det sidste Slag!"

Søndagen d. 7de April 1804.
E m b e d s i v e r.

Atter et af de sieldne gode Skuespil, hvori huuslige Handlinger ere udarbejdede med ligesaa meget Held, som Kunst, og som ejer saa meget tillokkende for det menneskelige Hierte, saa meget Rørende for dets Følelser. — Vi undre ellers paa, at Forfatteren har ladet den unge Dalner vorde Selvmorder 1) fordi en ubetylig Gjeld og den Ungdoms Fejl med de 1000 Rd. ere ikke vigtige Grunde nok til at fatte slig Beslutning. 2) fordi vi ikke finde det passeligt at man ved slive Skilderier fra Skuepladsen af saagodt som opmuntrer til denne unaturlige Handling, som om den var den bedste Udflugt for, at tilintegjøre Følgerne af selvgjorte Lidelser. 3) Fordi bemeldte

1000 Rd., som er Aarsag til hele Ulykken, dog blive betalte, og fordi Sekretair Dalner, som J. R. Listar et Steds saa rigtigt anmærker, kan ved at forlade Landet, udenlands ved hans Kundskab og i Grunden gode Hjertegavne endnu meget godt i Verden; og for det 4) fordi Stykket intet Sørgespil er, og altsaa ikke trængte til noget Dødsfald, men nu derved bliver til det, som det ikke skulde have været. — At den gode retskafne ømme Fader kan Dag fra Dag see sin Søn vorde tungsindigere, kan høre ham sige: "jeg er ulykkelig fordi jeg ikke tør (eller kan) tale" og dog ikke med Alvorlighed søger at udgrunde Aarsagen til denne sin Søns Tungsindighed og ængstelige Forfatning; synes i Betragtning af Faderens øvrige Ømhed og Omhyggelighed for sine Børn saare modsigende og underligt. At den samme Fader, der ved Efterretningen om sin Søns Aflivelse, næsten selv døer af Smerte og Forskrækkelse, et Øieblik derpaa kan saa forglemme dette Stød, at han kan trøste sig i Fyrstens Nærværelse med et koldt" jeg har endnu en Datter" kan rigtig nok være saare philosophiskt, men er tillige saare unaturligt.

I Øvrigt bøde de mange skiønne og rørende Situationer og Optrin, skildrede med en Iflands Mesterpensel fuldkommen paa de anførte Mangler og Ingen kan vist forlade Skuespilhuset

naar dette Stykke gives og udføres saa godt som i Aften, under inderlig Deeltagelse og Rørthed.

Hr. Søborg udførte Førstens Rolle ret godt. — Hr. Sax var Kammerherren og pegede hver Gang hen til sin Nøgle, naar han nævnte den, paa det Øjet ikke skulle gaae glip af denne hans Værdighed. — Hr. Eilersen var J. R. Listar og spilte skikkelig godt især i det Optrin, hvor han udgrandsker den unge Dalners Hierte og tilgietter sig hans selvmorderske Forsæt.

K. R. Dalner gav Hr. Instruktøren med al den Værdighed den kunde gives. Han var saa aldeles den naturlige bekymrede Huusfader, saa fuldkommen den intet frygtende redelig handlende Embedsmand, at det neppe var muligt at efterligne hans Spil med mindre at eje samme Naturgaver, samme Mesterkunst, som han, hvilket nok er et høist sieldent Tilfælde. Det Sted hvor den lille Ernst viser ham Fyrstens Billede og han springer op af Stolen og smaaesnakker om" den arme bedragede Fyrste" blev udført paa en mønstreværdig Maade. Der hvor han paa Slutningen af, vi troe 4de Optog siger: "Lad mig ingen savne af jer hisset, lad mig ikke savne dig min Søn" var Stemmen saa hiertetørende, saa formanende, saa bønlig, at vi ikke troe en Fader i det virkelige Liv nogentid har talt eftertrykkelige

til sin Familie eller Søn. — Og hans Ansigt, hele hans Legems Slaphed og Opløsning ved at faae Efterretningen, at høre om Sønnens Aflivelse var det fuldkomneste Billede paa et pludselig daanende Menneske i det daglige Liv.

Med megen Flid og Held blev ligeledes Sekr. Dalner spilt ved Hr. Saabye. Naturen har været saa gavmild i at tildele denne brave Skuespiller saa mange skiønne Egenskaber, der ere af saa betydeligt Værd i Livet, men især paa Skuepladsen, en vakker Skabning, smukke Stillinger, velanbragte Armebevægelser, en bøjelig og klar Stemme — og han veed saa rigtigt at betiene sig af disse Fordele, at man ikke kunde see ham uden sand Fornøjelse. Det tungsindige traurige Væsen og Ansigt havde han ypperligt i sin Magt. Hans Aksion tog til i Styrke og Energie, ligesom hans Lidelser forøgede sig, og de Optrin hvor han skienker Erenst Uhrer, og det hvor han siger til Faderen" jeg er Ulykkelig fordi jeg ikke tør tale" blev udført følsomt og smagfuldt. Det som vi ikke kunde bifalde er den ved alle Leiligheder gientagne Rysten med Hovedet, som enkelt Gang anbragt kunde være ret passende og udtryksfuld, men som ved idelig at udøves ligesaa vist bliver til overdrevne Affektasion. Det samme gielder om de Steder hvor Stemmen skulde være dæmpet. Foruden at han dæmpede den i saa høj Grad at det sagte næsten blev uforstaaeligt blev den tillige af og til afbrudt med et stærkt Udraab, hvilken Stemme Ebbe og Flod, om vi saa tør kalde det, maatte, da det saa ofte blev gientaget udarte, til en ikke ringe Grad af Monotonie, som ikke var behagelig for Øret.

(Fortsættelsen følger)